

Kabar kabungahan sangka Gusti Allah miturut Matéus

Layang turunan

¹ Iki layang turunané mbah-mbahané Gusti Yésus Kristus. Gusti Yésus Kristus kuwi turunané ratu Daved lan ratu Daved turunané Bapa Abraham.

² Bapa Abraham kuwi bapaké Isak, Isak bapaké Yakub, Yakub bapaké Yudah sak seduluré.

³ Yudah bapaké Pèrès lan Sérak, Tamar ibuné. Pèrès bapaké Kèsrom lan Kèsrom bapaké Aram.

⁴ Aram bapaké Aminadab, Aminadab bapaké Nakson lan Nakson bapaké Salmon. ⁵⁻⁶ Salmon bapaké Boas, Rahab ibuné. Boas bapaké Obèd, Rut ibuné. Obèd bapaké Isai lan Isai bapaké ratu Daved.

Daved bapaké Soléman, ibuné tilasané Uriah. ⁷ Soléman bapaké Rekobéam, Rekobéam bapaké Abia, Abia bapaké Asa. ⁸ Asa bapaké Yosafat, Yosafat bapaké Yoram, Yoram bapaké Usia. ⁹ Usia bapaké Yotam, Yotam bapaké Akas lan Akas bapaké Hiskia. ¹⁰ Hiskia bapaké Manasé, Manasé bapaké Amon, Amon bapaké Yosia. ¹¹ Yosia bapaké Yekonya sak seduluré. Ing waktu kuwi bangsa Israèl diboyong nang tanah Babilon.

¹² Nang tanah Babilon kono layang turunan kuwi terusané ngéné: Yekonya bapaké Séaltièl, Séaltièl bapaké Sérubabil. ¹³ Sérubabil bapaké Abihud lan Abihud bapaké Eliakim. Eliakim bapaké Asur. ¹⁴ Asur bapaké Sadok, Sadok bapaké

Akim lan Akim bapaké Eliud. ¹⁵ Eliud bapaké Eliasar, Eliasar bapaké Matan, Matan bapaké Yakub. ¹⁶ Yakub bapaké Yosèf lan Yosèf kuwi bojoné Maria. Maria kuwi sing nglairké Gusti Yésus, sing diarani Kristus.

¹⁷ Dadi ènèng turunan patbelas ping telu, yakuwi: Patbelas wiwit Abraham tekané Daved, patbelas wiwit Daved tekané beboyongan nang tanah Babilon lan patbelas wiwit beboyongan nang tanah Babilon tekané Kristus.

Lairé Gusti Yésus

¹⁸ Lairé Gusti Yésus Kristus kuwi lakuné ngéné: Maria, ibuné, wis patyangan karo Yosèf. Nanging sakdurungé kawin Maria wis meteng sangka Roh Sutyi. ¹⁹ Lah jalaran Yosèf kuwi sakwijiné wong sing nglakoni kekarepané Gusti Allah, mulané dèkné ya ora gelem nggawé wirangé Maria nang tengahé wong okèh. Yosèf jawané arep meneng-menengan waé medot pepatyanané karo Maria. ²⁰ Nanging sak barengé nggagas-nggagas bab kuwi, dèkné éntuk impèn. Ing sakjeroné impèn kuwi mulékaté Gusti ngétok marang dèkné ngomong ngéné: “Yosèf, turunané ratu Daved, kowé aja wedi ngépèk Maria dadi bojomu, awit bayi sing digémbol kuwi tekané sangka Roh Sutyi. ²¹ Maria bakal nglairké anak lanang sing kudu mbok jenengké Yésus, awit Dèkné bakal nyametké bangsané sangka dosané.”

²²⁻²³ Kuwi mau kabèh marakké klakon sing wis diomong karo Gusti dèk mbiyèn liwat nabi Yésaya, sing uniné ngéné: “Enèng prawan bakal meteng

lan nglairké anak lanang, sing bakal dijenengké Imanuèl, tegesé: Gusti Allah karo awaké déwé.”

²⁴ Kadung tangi, Yosèf terus nuruti sing diomong karo mulékaté Gusti mau. Dèkné terus kawin karo Maria. ²⁵ Nanging Yosèf ora turu tyampur karo Maria nganti lairé anaké lanang. Kadung wis lair botyahé dijenengké Yésus karo Yosèf.

2

Lintang sangka wétan

¹ Gusti Yésus lairé nang kuta Bètlehèm, nang distrik Yudéa. Ing waktu kuwi Hérodès sing dadi ratuné kono. Ora let suwi ènèng wong pinter siji-loro sangka bawah wétanan teka nang kuta Yérusalèm. ² Wong-wong iku terus pada takon: “Nang endi awaké déwé bisa nemu ratuné bangsa Ju sing entas lair? Awaké déwé weruh lintangé nang wétan lan awaké déwé teka mbréné arep nyembah marang Dèkné.”

³ Kadung ratu Hérodès krungu bab iki, dèkné terus kagèt banget, semono uga wong sak kuta Yérusalèm. ⁴ Ratu Hérodès terus kongkonan nyeluk para pengarepé imam lan para guru Kitab kabèh terus ditakoni, nang endi bakalé lairé Kristus.

⁵⁻⁶ Wong-wong kuwi terus pada semaur: “Nang kuta Bètlehèm nang distrik Yudéa, awit wis ditulis karo nabi Mika ngéné:

‘Kowé Bètlehèm nang tanah Yudah, kowé ora pisan-pisan kuta sing tyilik déwé nang tanah Yudah, awit sangka kowé bakal metu pangon sing bakal nuntun umatku Israèl.’ ”

⁷ Sakwisé éntuk katerangan kuwi, ratu Hérodès terus kongkonan nyeluk wong-wong pinter sangka wétanan mau, nanging tanpa wong okèh ngerti. Wong-wong pinter kuwi terus ditakoni okèh-okèh, kapan lintangé molai kétok. ⁸ Sakwisé kuwi wong-wong pinter mau terus dikongkon budal nang kuta Bètlehèm. Ratu Hérodès ngomong ngéné marang wong-wong kuwi: “Kana pada budal lan pada nggolèk sak ènèngé kabar bab Bayi kuwi. Nèk wis ketemu, aku diomongi, supaya aku uga bisa nyembah marang Dèkné.”

⁹ Wong-wong pinter mau terus pada budal, sakwisé nampa tembungé ratuné. Sak barengé pada mlaku, lintang sing kétok nang wétan ngétok nang ngarepé lan mlaku tekan nduwuré panggonané Botyah Bayiné. Tekan kono lintangé terus mandek. ¹⁰ Weruh lintangé mau, wong-wong pinter kuwi terus pada bungah banget. ¹¹ Terus pada mlebu omahé lan weruh Bayiné lan Maria, ibuné. Wong-wong pinter mau terus pada sujut lan nyembah marang Bayiné. Sakwisé kuwi terus pada mbukak palisé wadah kasugihané terus ngekèki kado marang Bayiné, yakuwi emas, menyan lan emur.

¹² Wong-wong pinter mau mulihé ora mlaku dalan sing diliwati mauné. Awit ing impèn Gusti Allah ngomongi wong-wong kuwi, dipenging balik nang nggoné ratu Hérodès.

Lunga nang negara Egipte

¹³ Sakwisé wong-wong pinter mau pada mulih, terus ènèng mulékaté Gusti Allah ngétok marang Yosèf ing sakjeroné impèn. Mulékaté

mau ngomong ngéné: “Yosèf, tangi! Bayiné lan ibuné gawané lunga nang negara Egipte. Pada manggona nang kana tekané aku ngomongi kowé menèh. Awit ratu Hérodès bakal nggolèki Bayiné arep dipatèni.”

¹⁴ Ing tengah wengi Yosèf tangi, terus Bayiné lan ibuné digawa lunga nang negara Egipte.

¹⁵ Yosèf terus manggon nang kono tekan patiné ratu Hérodès. Dadiné klakon tenan tembungé Gusti Allah dèk mbiyèn liwat nabi Hoséa sing uniné ngéné: “Aku nyeluk Anakku sangka Egipte.”

Botyah-botyah dipatèni

¹⁶ Ratu Hérodès ngerti nèk diapusi karo wong-wong pinter sangka wétanan, mulané terus nesu banget. Dèkné terus mréntah kongkon matèni botyah kabèh nang kuta Bètlehèm lan sak kiwawengéné, sing umuré rong taun medun. Umur kuwi tyotyok karo waktuné dongé ratu Hérodès takon marang wong-wong pinter.

¹⁷ Dadiné klakon tenan tembungé Gusti Allah liwat nabi Yéremia, sing uniné ngéné:

¹⁸ “Wong-wong pada krungu swara sesambat lan tangisan seru nang kuta Ramah; awit Rakèl nangisi anak-anaké; ora gelem dilipur, awit anak-anaké wis pada mati.”

Yosèf lan Maria manggon

nang kuta Nasarèt

19 Sakwisé ratu Héroùès mati, Yosèf, sing ijik manggon nang negara Egipte, terus éntuk impèn menèh. Mulékaté Gusti ngétok ing impèn kuwi, ngomong ngéné: ²⁰ “Yosèf, kana kowé balik menèh nang Israèl karo Bayiné lan ibuné, awit wong-wong sing arep matèni Bayiné wis pada mati.” ²¹ Yosèf terus tangi, terus Bayiné lan ibuné digawa balik menèh nang negara Israèl.

²² Nanging kadung Yosèf krungu nèk Arkélaus sing ngganti Héroùès, bapaké, dadi ratuné distrik Yudéa, dèkné terus ora gelem manggon nang kana. Ing impèn liyané Yosèf nampa tembungé Gusti, kongkon lunga nang bawah Galiléa. ²³ Mulané dèkné terus rana lan manggon nang sakwijiné kuta sing jenengé Nasarèt. Dadiné klakon tembungé Gusti Allah liwat para nabi, sing ngomongké nèk Gusti Yésus bakal diarani “Wong Nasarèt.”

3

Yohanes Pembaptis

¹ Ing waktu kuwi Yohanes Pembaptis molai nggelarké pituturé Gusti Allah nang wustèn nang bawah Yudéa. ² Dèkné ngomong ngéné: “Pada ninggala urip sing dosa, awit ora suwi menèh Gusti Allah bakal ngedekké kratoné.” ³ Ya bab Yohanes iki nabi Yésaya dèk mbiyèn ngomong ngéné:

“Nang wustèn ènèng wong
bengok-bengok ngomong:
‘Gusti pada digawèkké dalan,
pada dilempengké dalan

sing arep diambahi.’ ”

⁴ Yohanes nganggo salin gawéan wulu unta lan sabuké lulang. Pangané walang lan maduné tawon alasan. ⁵ Wong pirang-pirang sangka kuta Yérusalèm, sangka bawah Yudéa lan sak kiwa-tengené laut Yordan pada mara nang nggoné Yohanes. ⁶ Wong-wong pada ngakoni dosa-dosané lan pada dibaptis nang laut Yordan.

⁷ Uga wong Farisi lan wong Saduki okèh pada mara nang nggoné Yohanes njaluk dibaptis. Yohanes weruh wong-wong mau terus ngomong: “Anakan ula! Sapa ta sing ngomongi kowé nèk bisa nyimpangi setrapané Gusti Allah sing bakal teka? ⁸ Kétokna nganggo tindakmu nèk tenan kowé wis ninggal klakuanmu sing dosa kuwi! ⁹ Aja mikir dumèh kowé anak turunané Bapa Abraham waé, kuwi wis tyukup. Ngandela omongku iki: Gusti Allah nduwèni kwasan ngekèki anak-turunan marang Bapa Abraham sangka watu-watu iki. ¹⁰ Delokké, kampaké wis dityepakké kanggo negor wité nang poké oyoté. Saben wit sing ora ngetokké woh sing apik bakal ditegor lan dibuwang nang geni. ¹¹ Aku mbaptis kowé karo banyu kanggo tanda nèk kowé wis ninggal urip dosa, nanging ènèng wong liyané bakal teka. Dèkné kwasané ngungkul-ungkuli aku. Kanggo ngutyuli sepatuné waé aku durung pantes. Dèkné sing bakal mbaptis kowé karo Roh Sutyi lan geni. ¹² Dèkné bakal napèni pariné sing wis diiles. Gabahé bakal dilebokké nang lumbung, nanging kapahé bakal diobong nang geni sing ora bisa mati.”

Gusti Yésus dibaptis

¹³ Gusti Yésus lunga sangka bawah Galiléa, budal nang laut Yordan, supaya dibaptis karo Yohanes. ¹⁴ Nanging Yohanes arep menggak Dèkné ngomong: “Aku sing kudu mbok baptis, lah kok malah Kowé sing njaluk tak baptis?”

¹⁵ Nanging Gusti Yésus semaur: “Wis bèn ta, awit awaké déwé kudu nglakoni apa waé sing dikarepké Gusti Allah.” Yohanes terus nuruti apa karepé Gusti Yésus.

¹⁶ Sakwisé dibaptis Gusti Yésus terus mentas sangka banyu. Langité terus menga lan Dèkné weruh Roh Sutyi medun kaya manuk dara, méntyloki Dèkné. ¹⁷ Sangka langit terus ènèng swara ngomong: “Iki Anakku sing tak trésnani lan sing ndadèkké legané atiku.”

4

Gusti Yésus digoda karo Sétan

¹ Sakwisé kuwi Gusti Yésus terus digawa karo Roh Sutyi nang wustèn, supaya digoda karo Sétan.

² Nang kono Dèkné pasa patang puluh dina patang puluh wengi. Gusti Yésus terus krasa ngelih.

³ Sétan terus marani Dèkné ngomong: “Jaréné Kowé Anaké Gusti Allah? Jajal watu iki dipréntah kongkon dadi roti!”

⁴ Nanging Gusti Yésus semaur: “Nang Kitab ketulis ngéné: ‘Manungsa uripé ora namung sangka roti waé, nanging uga sangka sak ènèngé tembung sing metu sangka Gusti Allah.’ ”

⁵ Sakwisé kuwi Sétan terus nggawa Gusti Yésus nang kuta sutyi Yérusalèm, diejèk ngadek

nang putyuké payoné Gréja Gedé. ⁶ Sétan terus ngomong: “Nèk Kowé Anaké Gusti Allah, kana anjlok medun! Nang Kitab lak ketulis ta:

‘Gusti Allah ngongkon para mulékaté mageri kowé.

Kowé bakal ditampani nganggo tangané, supaya sikilmu ora kenèng watu!’ ”

⁷ Nanging Gusti Yésus semaur: “Nang Kitab uga ketulis ngéné: ‘Kowé aja nyoba Gusti Allahmu.’ ”

⁸ Sétan terus nggawa Gusti Yésus munggah nang gunung sing duwur banget. Nang kono Gusti Yésus terus kongkon ndelok sakkèhé kraton ing donya sak apik-apikané kabèh. ⁹ Sétan terus ngomong: “Kabèh kuwi bakal tak kèkké Kowé, nèk Kowé gelem sujut nyembah marang Aku.”

¹⁰ Gusti Yésus terus ngomong: “Kana lunga Sétan! Nang Kitab ketulis: ‘Nyembaha marang Gusti, Dèkné Allahmu. Namung Dèkné sing kudu mbok ladèni.’ ”

¹¹ Sakwisé kuwi Sétan terus lunga. Para mulékat terus teka lan ngladèni Gusti Yésus.

Gusti Yésus molai penggawéané nang Galiléa

¹² Kadung Gusti Yésus krungu nèk Yohanes dilebokké nang setrapan, Dèkné terus lunga nang bawah Galiléa. ¹³ Sangka Nasarèt Dèkné manggon nang Kapèrnakum, sakwijiné kuta nang pinggiré mér Galiléa, nang bawah Sébulon lan Naftali.

¹⁴ Dadiné klakon tembungé Gusti Allah liwat nabi Yésaya, sing uniné ngéné:

¹⁵ “Tanah Sébulon lan tanah Naftali, tanah sing nang sak uruté dalan nang mér, nang sabrangé laut Yordan,

tanah Galiléa panggonané
 bangsa-bangsa liya.

¹⁶ Bangsa sing manggon
 ing pepeteng wis weruh pepadang gedé.
 Srengéngé wis njedul
 kanggo wong-wong sing manggon
 nang tanah sing dikwasani pati.”

¹⁷ Ing waktu kuwi Gusti Yésus terus molai mu-
 lang, tembungé: “Pada ninggala urip dosa, awit
 ora suwi menèh Kratoné Gusti Allah bakal diwi-
 witi.”

Murid-murid sing ndisik déwé

¹⁸ Dongé Gusti Yésus mlaku nang pinggiré mér
 Galiléa kono, Dèkné weruh wong loro kakang-
 adi, yakuwi Simon sing uga dityeluk Pétrus lan
 Andréas. Wong loro iki ijik nguntyalké jalané, awit
 kerjanané nggolèk iwak. ¹⁹ Gusti Yésus nyeluk:
 “Hayuk pada mèlu Aku. Kowé bakal tak blajari
 dadi tukang nggolèk wong.” ²⁰ Simon lan Andréas
 terus ninggal jalané lan mèlu Gusti Yésus.

²¹ Kadung mlaku sedilut menèh terus nemu
 wong loro menèh, yakuwi Yakobus lan Yohanes,
 kabèh loro anaké Sébédéus. Wong loro iki karo
 bapaké ijik pada ndandani jalané nang prauné,
 terus dityeluk karo Gusti Yésus. ²² Sakwat terus
 pada medun sangka prauné, terus mèlu Gusti
 Yésus, ninggal bapaké.

Gusti Yésus memulang lan nambani wong lara

²³ Gusti Yésus terus ndlajahi bawah Galiléa.
 Dèkné memulang nang sinaguk-sinaguk lan ngge-
 larké kabar kabungahan bab Kratoné Gusti Al-
 lah. Sing lara pada ditambahi sangka pernyakité

lan memalané. ²⁴ Kabar bab Gusti Yésus terus sumebar nang seluru bawah Siria. Wong-wong sing lara lan sing nduwé werna-werna pernyakit, sing kesurupan demit, sing lara ayanen lan sing lumpuh pada digawa nang nggoné Gusti Yésus lan kabèh ditambani. ²⁵ Wong pirang-pirang pada mèlu Gusti Yésus. Enèng sing sangka Galiléa, sangka Dékapolis, sangka Yérusalèm, Yudéa lan sabrangé laut Yordan.

5

Piwulang nang gunung

¹ Kadung Gusti Yésus weruh wong pirang-pirang kuwi, Dèkné terus munggah nang gunung. Sakwisé Dèkné njagong, murid-muridé terus njagong ngubengi Dèkné. ² Gusti Yésus terus molai mulangi murid-muridé ngéné:

³ “Beja wong mlarat sing pada njagakké marang Gusti Allah,
awit wong sing kaya ngono kuwi sing nduwèni
Kratoné Swarga.

⁴ Beja wong sing sedi,
awit bakal dilipur karo Gusti Allah.

⁵ Beja wong sing andap-asor,
awit wong sing kaya ngono kuwi
sing bakal nampa prejanjiané Gusti Allah.

⁶ Beja wong sing kepéngin banget
nglakoni kekarepané Gusti Allah,
awit Gusti Allah bakal nggawé maremé atiné.

⁷ Beja wong sing seneng melasi wong liya,
awit Gusti Allah uga bakal melasi wong kuwi.

⁸ Beja wong sing resik atiné,

awit bakal weruh Gusti Allah.

⁹ Beja wong sing seneng ngrukunké,
awit bakal diarani anaké Gusti Allah.

¹⁰ Beja wong sing disiya-siya jalaran nglakoni
kekarepané Gusti Allah,
awit wong sing kaya ngono kuwi sing nduwèni
Kratoné Swarga.

¹¹ “Beja kowé, nèk kowé diolok-olok, disiya-siya
lan disalah-salahké sing ora-ora, jalaran kowé
dadi muridku. ¹² Kowé kudu bungah lan sukak-
sukak, awit kowé bakal nampa upah gedé nang
swarga. Para nabi jaman mbiyèn uga pada disiya-
siya kaya kowé.”

Uyahé lan pepadangé jagat

¹³ Gusti Yésus neruské tembungé ngéné: “Kowé
kuwi uyahé jagat. Nèk uyah ilang asiné, wis
ora ènèng apa-apa menèh sing kenèng kanggo
ngasinké. Uyah kuwi ora kanggo gawé apa-apa
menèh, kejaba namung dibuwang nang dalan lan
diidek-idek wong.

¹⁴ “Kowé kuwi pepadangé jagat. Kuta sing nang
nduwur gunung ora bisa dialing-alingi. ¹⁵ Kowé
mesti ora nyumet dian terus ditutupi ténggok ta?
Ora, mesti diané terus didèkèk sing duwur, supaya
bisa madangi kabèh wong sing nang omah kono.

¹⁶ Mulané, kowé uga kudu nyolorotké padangmu
marang wong-wong, supaya pada weruh peng-
gawému sing betyik. Dadiné wong-wong kuwi
pada ngluhurké Bapakmu sing nang swarga.”

Piwulang bab wèt-wèté nabi Moses

¹⁷ Gusti Yésus ngomong ngéné: “Kowé aja pada
mikir nèk Aku iki teka arep ngrombak wèt-wèté

nabi Moses. Tekaku iki ora arep ngrombak, ora, nanging Aku malah netepké. ¹⁸ Mulané, pada ngertia, suwéné langit lan bumi ijik ènèng, ora bakal ènèng aksara sangka wété nabi Moses dityorèk, siji waé ora, nganti tekan rampungé. ¹⁹ Mulané, sapa sing nerak salah-sakwijiné wèt mau, senajan sing tyilik déwé lan mulangi wong liya nglakoni sing kaya ngono, wong iku bakal éntuk panggonan sing endèk déwé ing Kratoné Swarga. Nanging sapa sing nglakoni wété nabi Moses sak kabèhé lan mulangi liyané nglakoni kuwi kabèh, wong iku sing bakal éntuk panggonan sing duwur ing Kratoné Swarga. ²⁰ Mulané run-gokké tembungku iki: ‘Nèk enggonmu nglakoni wèt-wété nabi Moses ora ngungkul-ungkuli sing ditindakké karo para guru Kitab lan para Farisi, kowé ora bakal bisa mlebu ing Kratoné Swarga.’ ”

Bab nesu karo liyané

²¹ Gusti Yésus neruské piwulangé ngéné: “Kowé pada ngerti nèk mbah-mbahané awaké déwé di-wulangi ngéné: ‘Aja matèni wong; sapa sing matèni wong kudu dikrutu.’ ²² Nanging Aku mulangi kowé: sapa sing nesoni liyané kudu dikrutu. Lan sapa sing ngelokké liyané kudu dikrutu karo kratoné Agama. Sapa sing ngelokké liyané ngomong ‘gemblung,’ wong kuwi kudu di-tyemplungké nang geniné neraka. ²³⁻²⁴ Mulané, nèk kowé arep nggawa pawèhmu marang Gusti Allah, nanging kowé kélingan nèk ènèng sakwi-jiné wong nduwèni prekara karo kowé, pawèhmu disèlèhké nang ngarepé altar ndisik, terus wongé diparani. Nggawéa rukun karo wongé ndisik,

terus balik menèh masrahké pawèhmu marang Gusti Allah.

²⁵ “Nèk ènèng wong nggawa kowé nang kruton, sakjeroné mlaku rana, kowé kudu nglumui, supaya bisa apik karo wongé. Nèk ora diapiki ndisik, mengko kowé bakal digawa nang nggoné rèkteré. Rèkteré terus masrahké kowé marang sekaut, terus kowé dilebokké nang setrapan. ²⁶ Lan ngertia, kowé ora bakal bisa metu sangka setrapan kuwi, nèk utangmu durung mbok bayar sak kabèhé.”

Bab laku bédang

²⁷ Gusti Yésus ngomong menèh: “Kowé wis pada ngerti piwulang sing uniné ngéné: ‘Kowé aja laku bédang!’ ²⁸ Nanging aku ngomong iki marang kowé: sapa sing nyawang wong wédok karo rasa seneng ing atiné, wong kuwi wis laku bédang karo wong wédok kuwi ing atiné. ²⁹ Nèk mripatmu tengen marakké kowé nggawé dosa, dityukil waé lan dibuwang. Luwung kowé kélangan mripat siji, tenimbang awakmu sak kujur dityemplungké nang neraka. ³⁰ Nèk tanganmu tengen marakké kowé nggawé dosa, diketok waé terus dibuwang. Luwung kowé kélangan tanganmu sebelah, tenimbang karo awak sak kujur mlebu nang neraka.”

Bab pegatan

³¹ Gusti Yésus neruské tembungé ngéné: “Uga ènèng piwulang sing uniné ngéné: ‘Sapa sing megat bojoné kudu ngekèki layang pegat.’ ³² Nanging saiki kowé tak omongi: sapa sing megat bojoné, nanging bojo kuwi ora laku bédang, lah wong kuwi marakké bojoné mau terus laku

bédang, nèk sing dipegat mau terus kawin menèh. Lah wong lanang sing kawin karo wong sing dipegat mau ya katut mèlu laku bédang.”

Bab sumpah

³³ Gusti Yésus ngomong: “Kowé pada ngerti nèk mbah-mbahané awaké déwé diwulangí ngéné: ‘Kowé aja mblénjani janji. Nèk kowé wis janji karo wong nganggo sumpah karo jenengé Gusti Allah, janji kuwi kudu mbok tetepi.’ ³⁴ Nanging saiki kowé tak omongi: kowé aja pisan-pisan sumpah. Aja sumpah nyeluk langit, awit langit kuwi jagongané Gusti Allah. ³⁵ Lan aja sumpah nyeluk bumi, awit bumi kuwi antyik-antyké sik-ilé Gusti Allah. Lan aja sumpah nyeluk jenengé Yérusalèm, awit kuwi kuta panggonané ratuné. ³⁶ Uga aja sumpah nyeluk sirahmu, awit kowé déwé ora bisa nggawé uwan, sakeler waé ora bisa. ³⁷ Nèk ya, ngomonga ya, nèk ora, ya ngomong ora. Kliwat sangka kuwi metuné sangka Sétan.”

Bab mbales

³⁸ Tembungé Gusti Yésus: “Kowé pada ngerti nèk wèté nabi Moses ngomong ngéné: ‘Sapa sing ngrusak mripat kudu gentèn dirusak mripaté lan sapa sing ngrusak untu kudu gentèn dirusak untuné.’ ³⁹ Nanging saiki Aku ngomongi kowé: aja mbales marang wong sing nggawé ala marang kowé. Malah nèk ènèng wong ngeplak pipimu tengen, bèn ngeplak pipimu sing kiwa pisan. ⁴⁰ Lah nèk ènèng wong arep nggawa kowé nang kruton awit arep njaluk klambimu, malah jasmu dikèkké pisan. ⁴¹ Lah nèk kowé dipeksa wong kongkon nggawakké barangé sak kilomèter, digawa rong

kilomèter pisan. ⁴²Nèk ènèng wong njaluk apa-apa marang kowé, dikèki lan sing arep utang marang kowé ya diutang.”

Bab trésna marang mungsuh

⁴³ Gusti Yésus neruské tembungé ngéné: “Kowé pada ngerti piwulang iki: ‘Kowé pada trésnaa marang kantya-kantamu lan pada sengita marang mungsuhmu.’ ⁴⁴ Nanging saiki kowé tak omongi: pada trésnaa marang mungsuhmu lan wong sing nggawé ala marang kowé didongakké. ⁴⁵ Dadiné ketara nèk kowé kuwi pantyèn anaké Gusti Allah Bapakmu sing nang swarga. Awit Gusti Allah Bapakmu nyolorotké padangé srengéngé marang wong sing betyik lan sing ala. Gusti Allah Bapakmu uga ngekèki udan marang wong sing nglakoni betyik lan sing nglakoni ala. ⁴⁶ Lah nèk kowé namung nrésnani wong sing trésna marang kowé, aja njagakké nèk Gusti Allah bakal ngupahi kowé, awit wong sing mata-duwiten waé nglakoni kuwi. ⁴⁷ Lah nèk kowé namung mbagèkké kantya-kantamu, lah kowé apa ènèng bédané karo liyané? Wong sing ora kenal marang Gusti Allah ya pada waé kaya ngono. ⁴⁸ Mulané, kowé kudu sampurna, kaya enggoné Gusti Allah Bapakmu nang swarga ya sampurna.”

6

Bab tetulung

¹ Tembungé Gusti Yésus: “Enggonmu pada nglakoni panyembah kuwi aja kanggo pamèran wong. Mengko ndak Bapakmu nang swarga ora mberkahi kowé.

2 “Nèk kowé pawèh duwit, aja diomong-omongké, kaya wong lamis kaé. Wong lamis kuwi lumrahé ngomong-omongké bab betyiké, dikabar-kabarké nang sinaguk-sinaguk lan nang dalan-dalan, supaya dielem wong. Ngertia, wong sing kaya ngono kuwi wis nampa pembalesané penggawéané. 3 Nanging kanggo kowé, nèk kowé pawèh, aja sampèk wong liya ngerti. 4 Dadiné pawèhmu ora kétok wong, nanging Bapakmu nang swarga ngerti barang sing ora kétok, Dèkné sing bakal ngupahi kowé.”

Bab ndedonga

5 Gusti Yésus ngomong: “Nèk kowé ndedonga, aja kaya wong lamis. Wong lamis kuwi lumrahé pada ndedonga nang sinaguk-sinaguk apa nang dalan-dalan, supaya kétok wong. Ngertia, wong sing kaya ngono kuwi wis nampa upahé. 6 Nanging nèk kowé ndedonga, mlebu nang kamar lan lawangé dikantying, terus ndedongaa marang Bapakmu sing ora kétok. Dèkné ngerti apa sing mbok tindakké, senajan wong liya ora weruh. Gusti Allah Bapakmu bakal ngupahi kowé karo berkah.

7 “Nèk kowé ndedonga, aja dawa-dawa, kaya lumrahé wong sing ora kenal marang Gusti Allah. Wong-wong kuwi mikiré Gusti Allah ngrungokké pandongané, jalaran dawa. 8 Aja pada niru wong-wong kuwi, awit Gusti Allah Bapakmu ngerti apa sing mbok butuhké, sakdurungé mbok tembung ing pandonga. 9 Mulané ndedongaa ngéné: ‘Duh Bapaké awaké déwé nang swarga muga Jenengmu kasutyèkna.

¹⁰ Muga kratonmu tumekaa
lan kekarepanmu klakonana
ing donya kayadéné nang swarga.

¹¹ Nyuwun sandang-pangan saben dina

¹² lan pangapura sangka ing dosa
awit awaké déwé ya ngapura
dosané wong liya.

¹³ Nyuwun aja sampèk kenèng goda
nanging luwarana sangka ala.'

¹⁴“Nèk kowé ngapura marang wong sing nduwé
salah marang kowé, Bapakmu nang swarga ya
bakal ngapura salahmu. ¹⁵ Nanging nèk kowé ora
ngapura salahé liyané, Bapakmu nang swarga ya
ora bakal ngapura salahmu.”

Bab pasa

¹⁶ Tembungé Gusti Yésus: “Nèk kowé pasa, aja
kétok sedi kaya lumrahé wong lamis. Wong-wong
kuwi rupané digawé-gawé, supaya kétok sedi, dad-
iné wong kabèh ngerti nèk ijik pasa. Ngertia, wong
sing kaya ngono kuwi wis nampa upahé kaya
sak mestiné. ¹⁷ Nanging kowé, nèk kowé pasa,
kowé raupa lan rambutmu dijungkati. ¹⁸ Dadiné
ora ènèng wong ngerti nèk kowé pasa. Namung
Bapakmu nang swarga sing ora kétok sing ngerti
apa sing mbok lakoni. Dèkné sing bakal ngupahi
kowé.”

Banda nang swarga

¹⁹ Gusti Yésus neruské piwulangé ngéné: “Aja
pada nglumpukké banda ing donya, awit bisa
rusak dipangan rayap lan reget lan bisa dityo-
long maling. ²⁰ Luwung nglumpukké banda nang
swarga waé, awit nang swarga ora ènèng rayap

lan renget sing bisa ngrusak lan maling ya ora bisa nyolong. ²¹ Awit nang endi bandamu, ya nang kono uga atimu.”

Mripat kuwi diané awak

²² Tembungé Gusti Yésus: “Mripat kuwi diané awak. Nèk mripaté padang, awakmu sak kujur ya padang. ²³ Nanging nèk mripatmu peteng, awakmu sak kujur ya peteng uga. Dadiné, nèk dian sing nang awakmu kuwi malih peteng, lah kaya ngapa petengé!”

Bab ngladèni gusti loro

²⁴ Tembungé Gusti Yésus: “Ora ènèng wong sing bisa ngrangkep ngladèni gusti loro. Awit wongé bakal sengit karo sing siji lan nrésnani liyané, apa ngelem sing siji lan nyepèlèkké sing liyané. Semono uga kowé, kowé ora bisa ngladèni Gusti Allah lan uga ngladèni duwit.”

Aja sumelang

²⁵ Tembungé Gusti Yésus: “Mulané Aku ngomong: aja pada sumelang bab uripmu, bab apa sing mbok pangan lan apa sing mbok ombé lan apa sing mbok enggo. Apa urip kuwi ajiné ora ngungkuli pangan lan awak kuwi ajiné apa ora ngungkuli sandangan? ²⁶ Mbok disawang manuk-manuk sing mabur nang langit kaé. Lak ya ora pada nyebar lan ya ora pada ngunduh lan ya ora pada nyimpen panènané nang lumbung. Nanging Bapakmu nang swarga ngopèni manuk-manuk kuwi. Apa ajiné uripmu ora ngungkuli manuk-manuk kuwi? ²⁷ Apa nang

tengahmu ènèng sing bisa nyambung uripé nganggo sumelang?

²⁸ “Lah kenèng apa kok pada sumelang bab sandangan? Mbok disawang kembang-kembang sing tukul nang kebon kaé. Kembang-kembang kuwi lak ya ora pada nyambutgawé apa nggawé salin ta? ²⁹ Nanging sawangen déwé, gèk ratu Soléman waé sing sugihé kaya ngono ora nduwé salin sing apiké kaya kembang-kembang kuwi. ³⁰ Semono uga suket-suket nang kebon, sing dina iki tukul lan sésuk diobong. Kuwi waé diapik-apik tenan karo Gusti Allah. Lah kowé menèh! Gusti Allah mesti bakal nyandangi kowé ngungkul-ungkuli suket-suket kuwi. Nanging kowé pada tyilik pengandelé.

³¹ “Mulané, aja pada sumelang lan aja pada bingung bab apa sing mbok pangan lan mbok ombé lan mbok enggo. ³² Awit kuwi prekara-prekara sing dipikir karo wong-wong sing ora kenal marang Gusti. Bapakmu nang swarga lak wis ngerti nèk barang-barang kuwi kabèh mbok butuhké. ³³ Mulané, sing kudu mbok pikir sing ndisik déwé kuduné Kratoné Gusti Allah lan kepriyé enggonmu bisa nuruti kekarepané. Mengko Gusti Allah bakal ngekèki kowé barang-barang liyané sing mbok butuhké. ³⁴ Mulané, aja pada sumelang bab dina sésuk, awit dinané sésuk ènèng karépotané déwé. Ngrasakké karépotané dina iki waé wis abot, aja ditambahi karo karépotané dina sésuk.”

Bab maido

¹ Gusti Yésus neruské piwulangé ngéné: “Aja pada maido liyané, supaya Gusti Allah ora maido kowé. ²Awit Gusti Allah bakal maido kowé manut tyarané enggonmu maido liyané. Lan Dèkné bakal ngukur kowé nganggo ukuran sing mbok kanggokké kanggo ngukur liyané. ³Kenèng apa kowé kok ndelokké klilip nang mripaté liyané, nanging balok nang mripatmu déwé kowé ora weruh. ⁴Lah kepriyé kowé kok wani ngomong karo liyané: ‘Kéné klilip sing nang mripatmu tak buwangé,’ nanging mripatmu déwé ènèng baloké. ⁵Kowé kuwi wong lamis. Balok sing nang mripatmu kuwi dibuwang ndisik, dadiné kowé bisa weruh mat lan bisa mbuwang klilip sing nang mripaté liyané.

⁶ “Barang sing sutyi aja dikèkké asu, mengko ndak asuné balik nyatèk kowé. Lan parel aja dikèkké babi, mengko ndak diidek-idek nganggur.”

Pandonge mesti ketampa

⁷ Tembungé Gusti Yésus: “Nèk kowé njaluk, kowé mesti bakal dikèki; nèk kowé nggolèk, kowé mesti bakal nemu; nèk kowé totok-totok lawang, mesti kowé bakal dibukakké. ⁸Awit sapa sing njaluk bakal nampa lan sapa sing nggolèk bakal nemu lan sapa sing totok lawang bakal dibukakké. ⁹Para bapak sing nang kéné iki, mosok nèk anakmu njaluk roti mbok kèki watu? Mesti ora ta! ¹⁰ Apa nèk anakmu njaluk iwak terus mbok kèki ula? Mesti ora ta! ¹¹ Lah nèk kowé waé, wong sing ala, bisa ngekèki barang sing apik marang anak-anakmu, lah Bapakmu sing nang

swarga menèh? Mosok Dèkné ora bakal ngekèki barang sing apik marang sapa waé sing pada njaluk marang Dèkné.

¹² “Mulané apa sing mbok karepké supaya ditindakké karo wong liya marang kowé, kuwi kudu mbok tindakké marang liyané. Awit kuwi isiné angger-angger sing diwulangké karo nabi Moses lan nabi liya-liyané.”

Bab lawang sing amba lan lawang sing tyiyut

¹³ Gusti Yésus mulangi ngéné: “Pada mlebua liwat lawang sing tyiyut, awit lawang sing amba lan dalan sing jembar kuwi nggawa kowé nang karusakan lan wong okèh sing pada milih dalan iku. ¹⁴ Nanging lawang sing tyiyut lan dalan sing tyiyut kuwi nggawa kowé nang kauripan lan namung wong setitik pada milih dalan kuwi.”

Bab nabi sing palsu

¹⁵ Gusti Yésus neruské piwulangé ngéné: “Pada sing ati-ati karo nabi-nabi sing palsu. Wong-wong kuwi tekané nang nggonmu kaya wedus manut, nanging wujuté beburon sing galak. ¹⁶ Wong-wong kuwi ketarané sangka penggawéné. Mosok tukulan eri ngetokké woh dreif lan rerungkutan ngetokké woh jambu? Mesti ora ta! ¹⁷ Wit sing apik mesti ya ngetokké woh sing apik lan wit sing èlèk mesti ya ngetokké woh sing èlèk. ¹⁸ Wit sing apik ora bisa ngetokké woh sing èlèk lan wit sing èlèk ora bisa ngetokké woh sing apik. ¹⁹ Saben wit sing ora ngetokké woh sing apik bakal ditegor lan diobong. ²⁰ Mengkono kuwi kowé bisa nitèni nabi sing palsu, sangka penggawéné.”

Wong sing ngomong: “Gusti, Gusti”

²¹ Gusti Yésus ngomong: “Sing mlebu ing Kratoné Swarga kuwi ora wong sing ngomong ‘Gusti, Gusti’ marang Aku, ora, nanging saben wong sing nglakoni kekarepané Bapakku nang swarga.

²² Ing dina kruton okèh wong bakal ngomong marang Aku: ‘Gusti, Gusti, awaké déwé lak ngabarké pituturé Gusti Allah ing jenengmu ta? Lan awaké déwé lak nundungi demit ing jenengmu ta lan awaké déwé ya nindakké mujijat ing jenengmu uga?’ ²³ Nanging Aku bakal semaur: ‘Aku blas ora kenal marang kowé. Pada lungaa sangka ngarepku, kowé wong sing seneng nggawé ala!’ ”

Bab ngrungokké lan nglakoni

²⁴ Gusti Yésus neruské piwulangé ngéné: “Wong sing ngrungokké lan nglakoni piwulangku kuwi kenèng tak padakké karo wong pinter sing ngedekké omahé nang panggonan sing atos. ²⁵ Kadung udané deres lan banyuné laut munggah ngelepké panggonané kabèh lan angin gedé ngantemi omahé, omahé ora rubuh, awit ngadek nang panggonan sing atos.

²⁶ “Lah wong sing ngrungokké piwulangku, nanging ora dilakoni, kuwi kenèng dipadakké karo wong bodo sing ngedekké omahé nang lemah santi. ²⁷ Kadung ènèng udan deres lan banyuné laut munggah ngelepké panggonané lan angin gedé ngantemi omahé, omahé terus ambruk, rusak sak kabèhé.” ²⁸ Sakwisé Gusti Yésus rampung sing memulang, wong kabèh pada ngumun banget marang piwulangé. ²⁹ Awit Dèkné

sing mulang nganggo pangwasa, séjé karo guru Kitab.

8

Gusti Yésus nambani wong lara lépra

¹ Dongé Gusti Yésus medun sangka gunung, wong pirang-pirang pada ngetutké Dèkné. ² Nang kono ènèng wong lara lépra mara nang nggoné Gusti Yésus, terus sujut nang ngarepé. Wongé ngomong: “Duh Gusti, nèk kowé gelem, mesti kowé bisa nambani aku.”

³ Gusti Yésus terus ngelungké tangané lan ndemèk wongé karo ngomong: “Aku gelem, dadia waras!” Sakwat wongé terus mari tenan.

⁴ Wongé terus dipenging karo Gusti Yésus, ora éntuk ngomong-omongké bab lelakon kuwi marang wong liyané, nanging dikongkon nang nggoné imamé, supaya weruh nèk dèkné wis mari tenan. Wongé uga dikongkon ngekèki kurbané miturut pernatané nabi Moses kanggo tanda nèk wongé wis mari tenan.

Gusti Yésus nambani peladèné

ofisir Rum

⁵ Dongé Gusti Yésus mlebu kuta Kapèrnakum ènèng ofisir Rum marani Dèkné, njaluk tulung ngomong: ⁶ “Gusti, peladènkul lara nang omah. Dèkné wis ora bisa apa-apa, namung ngrasakké lara tenan.”

⁷ Gusti Yésus semaur: “Ya, Aku arep teka nambani dèkné.”

⁸ Nanging ofisiré semaur: “Duh Gusti, aku iki ora pantès didayohi Gusti nang omahku. Mbok

Gusti ngetokké tembung sak ketyap waé, mengko peladènku mesti bakal mari. ⁹ Awit aku déwé ya ing sak ngisoré penggedéku, nanging aku déwé ya nduwé soldat-soldat ing sak ngisorku, sing kudu manut marang aku. Nèk aku mréntah sing siji ngomong: ‘Kana lunga,’ wongé ya lunga lan nèk liyané tak tyeluk: ‘Réné,’ wongé mesti ya teka. Nèk aku ngomong karo peladènku: ‘Tki ditandangi,’ mesti ya ditandangi.”

¹⁰ Gusti Yésus nggumun krungu tembungé ofisir kuwi. Dèkné terus ngomong marang wong-wong sing pada mèlu: “Tenan, Aku durung tau tumon wong sing nduwé pengandel semono gedéné nang tengahé wong Israèl. ¹¹ Titènana ta, wong pirang-pirang bakal teka sangka wétan lan kulon lan pada pésta bebarengan karo Bapa Abraham, Isak lan Yakub ing Kratoné Swarga. ¹² Nanging wong-wong sing sak mestiné kudu manggon ing Kratoné Gusti Allah malah bakal diusir metu, dilebokké nang panggonan sing peteng-ndedet. Nang kono wong-wong kuwi bakal nangis lan kerot untu.” ¹³ Gusti Yésus terus ngomong marang ofisiré: “Kana mulih, bakal klakon manut pangan-delmu.”

Lan ing waktu kuwi uga peladèné mari.

Gusti Yésus nambani

wong liya-liyané

¹⁴ Dongé Gusti Yésus teka nang omahé Pétrus, Dèkné weruh nèk ibu-maratuwané Pétrus lara panas nang ambèn. ¹⁵ Gusti Yésus terus ndemèk tangané wongé, wongé terus mari. Wongé terus tangi lan ngladèni Gusti.

¹⁶ Kadung wis surup wong-wong sing kesurupan demit terus pada digawa nang nggoné Gusti Yésus. Demit-demité pada ditundungi karo tembung sak ketyap lan sing lara pada diwaraské kabèh. ¹⁷ Gusti Yésus nindakké kuwi mau kabèh, supaya klakon sing diomong karo nabi Yésaya dèk mbiyèn, sing uniné ngéné: “Dèkné wis nyangga kasangsarané awaké déwé lan lelarané awaké déwé Dèkné wis nambani.”

Apa tegesé mèlu Gusti Yésus

¹⁸ Gusti Yésus weruh nèk wong pirang-pirang pada ngrubung Dèkné, mulané Dèkné terus ngongkon murid-muridé ngabrah mér. ¹⁹ Ing waktu kuwi ènèng sakwijiné guru Kitab mara nang nggoné Gusti Yésus ngomong: “Guru, aku arep mèlu Kowé, nang endi waé aku arep mèlu.”

²⁰ Gusti Yésus nyauri wongé ngéné: “Asu alasan nduwé rong lan manuk nduwé susuk, nanging Anaké Manungsa ora nduwé panggonan kanggo ngglétak lan lèrèn.”

²¹ Terus ènèng murid liyané ngomong ngéné marang Gusti Yésus: “Gusti, aku dililani ngubur bapakku ndisik.”

²² Gusti Yésus nyauri ngéné: “Kowé mèlua Aku, sing mati bèn ngubur tunggalé sing pada mati.”

Gusti Yésus ngendek ombak gedé

²³ Gusti Yésus terus mlebu nang prau lan murid-muridé pada mèlu. ²⁴ Ora let suwi terus ènèng ombak gedé nang mér kono lan ombaké ngontang-antingké prauné. Ing waktu kuwi Gusti Yésus ijik turu. ²⁵ Murid-muridé terus marani lan nggugah

Dèkné: “Gusti, awaké déwé ditulungi. Prauné kelep.”

²⁶ Gusti Yésus terus ngomong: “Kenèng apa kowé kok pada wedi? Kok tyilik pengandelé!” Gusti Yésus terus tangi lan mréntah angin lan ombak kongkon mandek. Anginé lan banyuné terus an-teng. ²⁷ Wong-wong sing nang kono pada nggumun lan ngomong: “Wong iki sapa ta? Angin lan ombak kok pada manut marang tembungé?”

Gusti Yésus nambani wong

sing kesurupan demit

²⁸ Kadung Gusti Yésus wis tekan abraham, nang bawah Gadarah, terus ènèng wong loro metuki Dèkné. Wong loro iki kesurupan demit lan tekané sangka guwa-guwa kuburan. Wong-wong iki medèni tenan, mulané ora ènèng wong sing wani liwat dalan kono. ²⁹ Wong-wong kuwi terus pada bengok-bengok marang Gusti Yésus, ngomong: “Duh Anaké Gusti Allah, awaké déwé arep mbok kapakké? Apa awaké déwé arep mbok setrap? Saiki lak durung waktuné ta?”

³⁰ Ora adoh sangka kono ènèng babi pirang-pirang ijik pada nggolèk pangan. Demit-demité mau terus pada nyuwun marang Gusti Yésus, ngomong: ³¹ “Nèk awaké déwé niat arep mbok kongkon metu, awaké déwé dililani mlebu nang babi-babi kaé!”

³² Gusti Yésus ngomong: “Kana pada metua!” Demit-demit mau terus pada metu sangka wong loro kuwi, terus pada mlebu nang babi-babiné. Babi-babi mau terus pada mblayu sangka pinggir

gunung kono, njegur nang mér terus pada mati kelep kabèh.

³³ Wong-wong sing angon babi-babi mau terus pada mblayu nang kuta, ngomongké bab lelakon kuwi lan uga bab wong loro sing mauné kesurupan demit. ³⁴ Wong sak kuta kabèh terus pada teka marani Gusti Yésus. Kadung ketemu terus pada nyuwun tenanan marang Dèkné, supaya lunga sangka panggonan kono.

9

Gusti Yésus nambani wong lumpuh

¹ Gusti Yésus terus munggah nang prau lan ngabrah balik menèh nang kuta panggonané, yakuwi Kapèrnakum. ² Nang kono terus ènèng wong pada teka nggotong wong lumpuh nganggo peturoné. Kadung Gusti Yésus weruh gedéné pengandelé wong-wong kuwi, Dèkné terus ngomong marang wongé sing lumpuh: “Aja wedi, dosa-dosamu wis dingapura.”

³ Nang kono ènèng guru-guru Kitab sing pada mbatin: “Wong iki nyepèlèkké Gusti Allah.”

⁴ Nanging Gusti Yésus ngerti batinané para guru Kitab kuwi, mulané terus ngomong: “Kenèng apa kowé kok pada nduwèni gagasan sing ala? ⁵ Gampang sing endi, ngomong: ‘Dosamu wis dingapura,’ apa: ‘Ngadek lan mlakua?’ ⁶⁻⁷ Nanging Aku arep nduduhké marang kowé, nèk Anaké Manungsa nduwèni kwasa ngapura dosa nang jagat kéné.” Gusti Yésus ngomong marang wong sing lumpuh: “Ngadeka! Peturonmu diangkat lan kana mulih.” Wongé

terus ngadek lan mlaku mulih. ⁸ Wong-wong sing weruh lelakon kuwi mau pada nggumun kabèh lan pada memuji marang Gusti Allah, awit Gusti Allah gelem ngekèki pangwasa semono gedéné marang manungsa.

Gusti Yésus manggil Matéus

⁹ Gusti Yésus terus lunga sangka panggonan kono. Dèkné weruh wong belasting ijik njagong nang kantoré. Wong belasting iki jenengé Matéus. Gusti Yésus ngomong marang Matéus: “Hayuk mèlu Aku!”

Matéus terus ngadek, terus mèlu Gusti Yésus. ¹⁰ Dongé Gusti Yésus ijik mangan nang omahé Matéus, wong belasting pirang-pirang lan wong-wong liyané sing dianggep wong ala, uga pada teka lan mangan bebarengan karo Gusti Yésus lan murid-muridé. ¹¹ Wong Farisi siji-loro sing weruh kuwi terus pada takon marang murid-muridé Gusti Yésus: “Kenèng apa gurumu kok mangan bebarengan karo wong belasting lan wong ala?”

¹² Gusti Yésus krungu kuwi terus ngomong: “Wong sing waras ora mbutuhké dokter, nanging sing lara. ¹³ Dipikir apa tegesé ayat nang Kitab sing uniné: ‘Sing tak karepké ora kurban, nanging tumindak katrésnan!’ Awit tekaku iki ora nggolèki wong sing ngakuné wis apik uripé, ora, nanging Aku nggolèki wong sing ala.”

Bab pasa

¹⁴ Sakwisé kuwi murid-muridé Yohanes Pembaptis pada teka nang nggoné Gusti Yésus, terus takon: “Awaké déwé lan para Farisi pada nglakoni pasa, nanging murid-muridmu kok ora?”

¹⁵ Gusti Yésus semaur ngéné: “Dipikir! Mosok dayoh nang kawinan kaé pada sedí nèk mantèné lanang ijik nang kono? Mesti ora ta? Nanging ènèng waktuné mantèné lanang digawa lunga sangka kono. Ing waktu kuwi dayohé bakal pada pasa.

¹⁶ “Ora ènèng wong nambal salin lawas nganggo bakal sing anyar. Awit tambalané kuwi bakal mengkeret lan nyuwèkké saliné luwih amba.

¹⁷ Semono uga ora ènèng wong nyimpen anggur sing anyar nang kantong lanang sing lawas, awit mengko kantongané mesti bakal bedah. Angguré bakal wutah lan kantongané bakal ora kanggo gawé menèh. Apiké, anggur sing anyar ya kudu disimpen nang kantong sing anyar, supaya angguré lan kantongané bisa tetep apik.”

Gusti Yésus menangké lara lan pati

¹⁸ Dongé Gusti Yésus ijik omong-omongan karo murid-muridé Yohanes Pembaptis mau, terus ènèng penggedéné sinaguk teka lan niba nang ngarepé, nyuwun: “Duh Gusti, anakku wédok entas waé ninggal, nanging nèk Gusti gelem teka lan ndemèk dèkné, mesti dèkné bisa urip menèh.”

¹⁹ Gusti Yésus terus ngadek lan mèlu wongé, bareng karo murid-muridé uga.

²⁰ Nanging nang kono uga ènèng wong wédok sing lara ngetokké getih, wis rolas taun suwéné. Wongé nyedeki Gusti Yésus sangka mburi terus ndemèk gombyoké saliné. ²¹ Awit wongé mikir: “Nèk aku bisa ndemèk saliné waé, mesti aku bisa mari.” Mulané wongé terus ndemèk saliné Gusti Yésus.

²² Nanging Gusti Yésus terus minger. Kadung weruh wong wédoké, Dèkné terus ngomong: “Aja wedi, pengandemu sing nambani kowé.” Sakwat wongé terus mari.

²³ Kadung Gusti Yésus wis tekan omahé penggedéné sinaguk, Dèkné weruh wong-wong sing ngunèkké suling lan wong okèh liyané sing pada tangisan. ²⁴ Gusti Yésus terus ngomong: “Kana pada metu! Botyahé ora mati, namung turu.” Wong-wong pada ngguyu Gusti Yésus. ²⁵ Kadung wong-wong wis pada metu, Gusti Yésus terus mlebu nang kamaré botyahé. Tangané botyahé terus dityekel, botyahé terus sakwat tangi. ²⁶ Kabar bab lelakon kuwi terus sumebar nang sak bawah kono kabèh.

Wong loro sing lamur

bisa weruh menèh

²⁷ Dongé Gusti Yésus lunga sangka kono, terus ènèng wong lamur loro nututi Dèkné. Wong-wong kuwi bengok-bengok: “Turunané ratu Daved, mbok melas karo awaké déwé!”

²⁸ Kadung Gusti Yésus wis tekan omahé déwé, wong lamur loro mau terus mara nang nggoné Dèkné. Gusti Yésus terus takon marang wong loro mau: “Apa kowé pretyaya nèk Aku bisa nambani mripatmu?”

Wong loro mau semaur: “Ya Gusti, awaké déwé pretyaya!”

²⁹ Gusti Yésus terus ndemèk mripaté wongé karo ngomong: “Apa pengandemu bakal klakon!”

³⁰ Wong-wong kuwi terus bisa weruh menèh. Pada dipenging tenanan karo Gusti Yésus, ora

éntuk ngomong-omongké bab kuwi marang sapa-sapa.

³¹ Nanging kadung wis lunga sangka kono, wong loro mau meksa ngomong-omongké bab Gusti Yésus marang saben wong nang bawah kono.

Gusti Yésus nambani wong bisu

³² Kadung wong loro mau wis lunga, terus ènèng wong bisu digawa nang nggoné Gusti Yésus. Wongé dikwasani demit. ³³ Kadung demité wis dietokké karo Gusti Yésus, wongé terus bisa ngomong menèh. Wong-wong sing weruh pada nggumun kabèh lan ngomong: “Awaké déwé durung tau weruh kaya ngono kuwi nang negara Israèl kéné.”

³⁴ Nanging para Farisi ngomong: “Wongé bisa ngetokké demit kuwi jalaran éntuk pangwasa sangka penggedéné demit.”

Gusti Yésus nduwèni kawelasan gedé marang manungsa

³⁵ Gusti Yésus terus lunga ndlajahi kuta-kuta lan désa-désa. Dèkné memulang nang sinaguk-sinaguk lan nggelarké kabar kabungahan bab Kratoné Gusti Allah. Gusti Yésus uga nambani wong-wong sing nduwé werna-werna lara lan memala. ³⁶ Saben-saben nèk Gusti Yésus weruh wong pirang-pirang kuwi, Dèkné sedi atiné, jalaran melas banget. Awit wong-wong kuwi kétoké kesel lan ora kopèn, kaya wedus sing ora nduwé pangon. ³⁷ Gusti Yésus terus ngomong marang murid-muridé: “Sing kudu dienèni okèh, nanging bauné setitik. ³⁸ Mulané pada nyuwuna

marang sing nduwé panènané, supaya nambahi wongé sing panèn.”

10

Rasul rolas

¹ Ing sakwijiné dina Gusti Yésus nglumpukké muridé rolas. Murid-muridé iki pada dikèki pang-wasa ngetokké demit lan nambani sak wernané lara lan memala. ² Jenengé rasul rolas iki: Simon, sing uga dityeluk Pétrus, Andréas, seduluré; Yakobus lan Yohanes, kabèh loro anaké Sébédéus. ³ Uga Filipus lan Bartoloméus, Tomas lan Matéus, wong belasting; Yakobus anaké Alféus, uga Tadéus. ⁴ Uga Simon, sing diparapi Patriot lan Yudas Iskariot. Yudas iki sing ngelungké Gusti Yésus marang mungsuhé.

Rasul rolas dikongkon budal

⁵ Gusti Yésus terus ngongkon rasul rolas budal nganggo tembung ngéné: “Aja pada nekani panggonané bangsa sing dudu Ju lan aja mlebu kutané bangsa Samaria. ⁶ Sing mbok parani ndisik kuduné wong Israèl sing ketriwal. ⁷ Pada dikabari nèk saiki Kratoné Swarga wis diwiwiti. ⁸ Wong lara pada diwarasna lan wong mati pada ditangèkna. Wong lara lépra pada dimarèkna lan demit-demit pada tundungana. Kowé pada nampa pangwasa tanpa mbayar apa-apa, mulané pangwasa kuwi dikanggokna tanpa njaluk bayaran. ⁹ Aja pada sangu duwit, ora duwit emas, ora duwit selaka apa duwit kopro. ¹⁰ Aja nggawa

kantongan apa sèrep salin lan sepatu lan aja nggawa teken. Awit wong nyambutgawé kuwi wis sak mestiné dityukupi butuhé.

¹¹ “Nèk kowé teka nang sakwijné kuta apa désa, nggolèka wong sing gelem mbok inepi lan nginepa nang omah kuwi nganti lungamu sangka kono. ¹² Nèk kowé mlebu nang omahé wong, wongé dibagèkké ngéné: ‘Muga Gusti Allah mberkahi kowé kabèh!’ ¹³ Nèk wongé gelem nampani kowé, pamujimu berkah kuwi bakal nekani brayat kuwi. Nanging nèk wongé ora gelem nampani kowé, pamujimu berkah bakal balik menèh marang kowé. ¹⁴ Nèk ènèng omah apa kuta sing ora gelem nampani kowé apa ora gelem ngrungokké piwulangmu, lungaa sangka panggonan kono lan lemahé diketok-ketokké sangka sikilmu. ¹⁵ Pretyayaa, mbésuk ing dina kruton setrapané wong sing manggon nang kuta-kuta kuwi aboté bakalé ngungkul-ungkuli setrapané kuta Sodom lan Gomorah!”

Bab kangèlan lan kasangsaran

¹⁶ Gusti Yésus neruské tembungé marang rasul rolas mau: “Dirungokké sing apik! Kowé tak kongkon budal kaya wedus sing dietyulké nang tengahé asu alasan. Mulané kowé kudu sing ati-ati kaya ula lan atimu sing resik kaya manuk dara. ¹⁷ Sing ati-ati ing apa waé, awit kowé bakal dityekel lan digawa nang ngarepé Kruton Agama. Kowé bakal dipetyuti nang sinaguké wong-wong kuwi. ¹⁸ Kowé bakal digawa nang ngarepé para pangwasa lan para

ratu, jalaran kowé nglabuhi Aku. Kuwi kelunggaranmu kanggo ngekèki paseksi bab Aku marang para penggedé lan marang wong-wong sing ora kenal marang Gusti Allah. ¹⁹ Nanging nèk kowé dikongkon maju nang ngarepké kruton, aja pada wedi bab kepriyé sing ngomong lan apa sing kudu mbok omong. Awit ing waktu kuwi Gusti Allah bakal ngekèki tembungé marang kowé. ²⁰ Awit dudu kowé sing bakal ngomong, nanging Rohé Gusti Allah Bapakmu sing bakal ngomong lantaran kowé.

²¹ “Bakal klakon ènèng wong masrahké seduluré déwé supaya dipatèni. Semono uga bapak bakal masrahké anaké supaya dipatèni. Anak-anak bakal nglawan marang bapa lan ibuné lan bakal masrahké wong tuwané supaya dipatèni. ²² Wong kabèh bakal sengit marang kowé, jalaran kowé mèlu Aku. Nanging sapa sing mantep tekan entèk-entèkané, kuwi sing bakal slamet. ²³ Nèk kowé dikuya-kuya nang sakwijiné kuta, pada lungaa nang kuta liyané. Pretyayaa, Anaké Manungsa bakal teka, sakdurungé kowé kemptu enggonmu nglakoni kongkonanmu nang kuta-kuta sak Israèl kabèh.

²⁴ “Murid mesti ora ngungkuli guruné lan slaf mesti ora ngungkuli sing nduwé. ²⁵ Kanggo murid mesti ya wis tyukup nèk bisa kaya guruné, semono uga slaf, ya wis tyukup nèk bisa kaya sing nduwé. Lah nèk sing nduwé omah waé diarani Bèlsebul, lah brayaté sak omah menèh ora diarani kepriyé!”

Gusti Allah sing kudu diwedèni

26 Gusti Yésus neruské tembungé ngéné: “Aja pada wedi marang wong-wong kuwi. Apa sing ditutupi bakal kétok lan apa sing didelikké bakal kebukak. 27 Apa sing tak omongké marang kowé ing petengan kudu mbok kabarké ing padangan. Apa sing dibisik-bisikké nang kupingmu, kuwi diomong-omongké nang endi-endi. 28 Aja pada wedi marang manungsa, awit manungsa namung bisa matèni badané. Pada wedia marang Gusti Allah sing bisa matèni badan lan nyawamu pisan nang neraka. 29 Manuk tyilik loro lak ora ènèng ajiné ta regané? Nanging ora ènèng sijia tiba nang lemah tanpa Bapakmu nglilani. 30 Lah kowé menèh, gèk rambut nang sirahmu waé wis diitung kabèh. 31 Mulané aja pada wedi. Kanggo Gusti Allah kowé kuwi ajiné ngungkuli sak ènèngé manuk tyilik kabèh.”

Ngakoni Gusti Yésus

nang ngarepé wong

32 Tembungé Gusti Yésus: “Sapa sing ngakoni nèk dadi muridku nang ngarepé wong, Aku ya bakal ngakoni nang ngarepé Gusti Allah Bapakku, nèk wong kuwi pantyèn muridku. 33 Nanging sapa sing wedi ngakoni nèk dadi muridku nang ngarepé wong, Aku ya bakal nyélaki dèkné nang ngarepé Bapakku nang swarga.”

Ora rukun, malah pisah

34 Gusti Yésus terus ngomong: “Kowé aja mikir nèk tekaku nggawa rukun nang jagat. Ora, tekaku ora nggawa rukun, nanging malah misah.

³⁵ Tekaku malah misah anak lanang sangka bapaké lan anak wédok sangka ibuné, uga anak wédok mantu sangka ibu maratuwané. ³⁶ Malah wong sak omah bakal dadi mungsuh marang sakpada-pada.”

Sapa sing bisa dadi murid

³⁷ Gusti Yésus neruské tembungé ngéné: “Sapa sing nrésnani bapa apa biyungé ngungkuli enggoné nrésnani Aku, wong kuwi ora pantes dadi muridku. Uga wong sing nrésnani anaké lanang apa anaké wédok ngungkuli enggoné nrésnani Aku, wong kuwi uga ora pantes dadi muridku.

³⁸ Sapa sing ora gelem manggul pentèngané lan nurut Aku, kuwi ora pantes dadi muridku. ³⁹ Sapa sing ngéman uripé, kuwi malah bakal kélangan uripé. Nanging sapa sing ora wedi kélangan uripé kanggo Aku, iku sing bakal nemu uripé.”

Upahé wong sing nggawé betyik

⁴⁰ Gusti Yésus ngrampungké piwulangé marang rasul rolas ngéné: “Sapa sing nampani kowé, kuwi uga nampani Aku. Lan sapa sing nampani Aku, kuwi ya nampani Bapakku nang swarga.

⁴¹ Sapa sing nampani wong kongkonané Gusti Allah, jalaran wongé kongkonané Gusti Allah, wong kuwi bakal nampa upah sing bakal dikèkké marang wong kongkonané Gusti Allah mau. Sapa sing nampani wong betyik, jalaran wong betyik, wong kuwi ya bakal nampa upahé wong betyik kuwi. ⁴² Sapa sing ngekèki ngombé marang salah-sakwijiné muridku sing tyilik iki, jalaran muridku, senajan namung banyu anyes sak gelas, pretyayaa, wong kuwi bakal nampa upah.”

11

Gusti Yésus lan Yohanes Pembaptis

¹ Sakwisé rampung enggoné ngekèki pitutur marang muridé rolas, Gusti Yésus terus lunga sangka panggonan kono, arep memulang lan nggelarké kabar kabungahan nang kuta-kutané bangsa Ju kono.

² Yohanes, sing ing waktu kuwi ijik nang se-trapan, krungu kabar bab penggawéné Kristus. Dèkné terus kongkonan murid-muridé siji-loro nang nggoné Gusti Yésus, kongkon takon ngéné:
³“Apa Kowé kuwi wong sing kudu teka, apa awaké déwé kudu ngarep-arep wong liyané?”

⁴ Gusti Yésus semaur ngéné: “Kana pada balika lan Yohanes diomongi bab apa sing kowé krungu lan apa sing kowé weruh. ⁵ Kowé pada weruh nèk wong lamur bisa weruh menèh, wong lumpuh bisa mlaku menèh, sing lara lépra awaké bisa resik menèh, sing budek bisa krungu, wong mati pada diuripké menèh lan kabar kabungahané Gusti Allah digelarké marang wong mlarat. ⁶ Beja wong sing ora mangu-mangu bab Aku.”

Paseksiné Gusti Yésus

⁷ Sakwisé murid-murid mau pada balik, Gusti Yésus terus ngomong ngéné bab Yohanes marang wong-wong: “Dongé kowé pada marani Yohanes nang wustèn kaé, sakjané kowé mikir bakal weruh apa? Apa ndarani kowé bakal weruh damèn sing keterak angin rana-réné? Lak ya ora ta? ⁸ Lah weruh apa? Apa wong sing nganggo salin sing larang? Wong sing nganggo salin apik-apik kuwi manggoné nang palès. ⁹ Lah kowé

pada nang wustèn kuwi kepéngin weruh apa? Apa kepéngin weruh nabi? Ya bener, kowé malah weruh wong sing ngungkuli nabi. ¹⁰ Awit ya bab Yohanes iki sing wis ketulis nang Kitab ngéné: ‘Tki kongkonanku, sing tak kongkon budal ndisik nggawèkké dalan kowé!’ ¹¹ Pada dititèni ta! Nang sak jagat iki ora ènèng wong sing ngungkuli Yohanes Pembaptis. Nanging senjata ngono, wong sing tyilik déwé ing Kratoné Gusti Allah ijik ngungkuli Dèkné gedéné. ¹² Wiwit Yohanes Pembaptis memulang tekan sepréné, Kratoné Swarga dilawan karo wong-wong sing pada karep ngwasani nganggo peksa. ¹³ Piwulangé wèté nabi Moses lan para nabi liyané nganti sak tekané Yohanes Pembaptis, kabèh pada ngomongké bab Kratoné Gusti Allah. ¹⁴ Nèk kowé gelem pretyaya marang piwulang mau, ngertia, nèk Yohanes Pembaptis kuwi nabi Elia, sing wis diomongké nèk bakal teka. ¹⁵ Sapa sing nduwé kuping, pada rungokké.

¹⁶ “Wong-wong jaman saiki kenèng tak padakké karo apa ya? Eling-éling kaya botyah-botyah sing pada dolanan nang lataré pasar kaé; sing sak krompol tyeluk-tyeluk marang krompolan liyané ngomong ngéné: ¹⁷ ‘Awaké déwé main lagu bungah-bungah, nanging kowé ora gelem njogèt. Awaké déwé singi lagu susah, kowé ora nangis.’ ¹⁸ Dongé Yohanes teka, dèkné ora mangan lan ngombé, kabèh wong ngomong nèk dèkné dikwasani demit. ¹⁹ Lah dongé Anaké Manungsa teka, Dèkné mangan lan ngombé, kabèh wong ngomong: ‘Delokké kaé, wong murka lan

tukang ngombé, kantyané wong belasting lan wong ala.’ Nanging Gusti Allah gedé kaweruhé lan kaweruhé diwujutké nganggo penggawéné.”

Gusti Yésus manti-manti kuta-kuta sing ora gelem pretyaya

²⁰ Gusti Yésus terus maido kuta-kuta sing ora pada gelem ninggal dosané lan nganyarké uripé, senajan Dèkné nindakké mujijat-mujijat sing okèh déwé nang kuta-kuta kuwi. ²¹ Tembungé Gusti Yésus ngéné: “Tyilaka kowé, Korasim! Tyilaka kowé uga, Bètsaida! Awit semunggoné nang kuta Sidon lan Tirus ènèng mujijat kaya sing ènèng nang tengahmu, wong-wong nang kono mesti wis mbiyèn-mbiyèn pada ngakoni salahé lan pada nganggo salin sakah lan usapan awu sirahé kanggo ngétokké kasusahané. ²² Pada titènanal! Mbésuk ing dina kruton kuta Tirus lan Sidon setrapané bakalé luwih èntèng nèk dipadakké karo setrapanmu. ²³ Uga kowé sing manggon nang kuta Kapèrnakum. Apa kowé bakal dijunjung munggah swarga? Ora bakal! Kowé malah bakal dityemplungké nang neraka. Awit semunggoné nang kuta Sodom ènèng mujijat-mujijat kaya sing ènèng nang tengahmu, kuta Sodom mesti saiki ijik ènèng. ²⁴ Nanging Aku ngomong marang kowé, mbésuk ing dina kruton wong-wong nang kuta Sodom malah bakal nampa kawelasan sing luwih gedé tenimbang kowé.”

Gusti Yésus nyeluk

sing pada kangèlan

²⁵ Ing waktu kuwi Gusti Yésus maturkesuwun marang Gusti Allah, tembungé: “Duh Allah Bapakku, Gustiné langit lan bumi, Aku maturkesuwun marang Kowé, awit Kowé nyimpen prekara-prekara iki kanggo wong sing pinter lan sing nduwé kaweruh, nanging mbok udarké kanggo wong sing tyilik. ²⁶ Pantyèn ya ngono Bapakku, iki pantyèn wis dadi karep lan senengmu.”

²⁷ Gusti Yésus neruské tembungé ngéné: “Bapakku wis masrahké sembarang marang Aku. Ora ènèng wong sing ngerti Anaké, kejaba Bapaké lan ora ènèng sing ngerti Bapaké, kejaba Anaké lan wong-wong sing dikenalké karo Anaké marang Bapaké.

²⁸ “Kabèh wong sing kangèlan lan kabotan, pada mbrénéa nang nggonku. Aku bakal ngekèki ayem lan tentrem marang kowé. ²⁹ Piwulangku dilakoni lan pituturku digatèkké. Atimu mesti bakal ayem, awit Aku iki alus lan andap-asor. ³⁰ Piwulangku ora angèl lan momotanku kuwi èntèng.”

12

Tujuané dina sabat

¹ Ing sakwijiné dina sabat Gusti Yésus mlaku liwat kebon gandum. Murid-muridé krasa ngelih, mulané pada ngepèki wohé gandum terus dipangan. ² Kadung wong Farisi weruh kuwi,

terus pada ngomong marang Gusti Yésus: “De-lokké kuwi, murid-muridmu pada nerak angger-angger, awit pada nglakoni prekara sing dilarang ing dina sabat.”

³ Gusti Yésus semaur ngéné: “Apa kowé ora pada matya nang Kitab bab sing ditindakké karo Daved, dongé dèkné lan kantya-kantyané pada ngelih? ⁴ Dèkné mlebu nang omahé Gusti Allah terus mangan roti sing dipasrahké marang Gusti Allah, uga kantya-kantyané sing mèlu dèkné. Mangka miturut pernatané agama Ju namung para imam sing kelilan mangan roti kuwi. ⁵ Apa kowé ora matya nang wèté nabi Moses nèk para imam sing saben dina sabat ladèn nang omahé Gusti Allah sakjané pada nerak pernatané dina sabat, nanging ora pada dianggep salah. ⁶ Kowé pada tak omongi: nang kéné iki ènèng sing ngungkuli omahé Gusti Allah kwané. ⁷ Nang Kitab lak ènèng tulisan ngéné ta: ‘Sing tak karepké kuwi kawelasan, ora kurban.’ Nèk kowé dunung tegesé tulisan kuwi, kowé mesti ora bakal nyalahké wong-wong sing bener. ⁸ Awit Anaké Manungsa sing kwasa ngarani apa sing kelilan lan sing ora kelilan ing dina sabat.”

Gusti Yésus nambani wong

ing dina sabat

⁹ Gusti Yésus terus lunga sangka kono arep nang sinaguké wong-wong kuwi. ¹⁰ Nang sinaguk kono ènèng wong sing tangané lumpuh. Enèng wong siji-loro sing pantyèn nuju arep nggolèki salahé Gusti Yésus. Wong-wong iki takon marang Dèkné: “Apa éntuk nambani wong ing dina sabat?”

¹¹ Gusti Yésus terus semaur: “Semunggoné nang tengahmu ènèng wong sing nduwé wedus siji, terus wedus kuwi ketyemplung nang luwangan ing dina sabat. Mosok wongé ora ndang nyandak wedusé ditarik sangka luwangané? ¹² Lah manungsa ajiné apa ora ngungkul-ungkuli wedus? Mulané ya éntuk nulungi wong ing dina sabat.” ¹³ Gusti Yésus terus ngomong marang wong sing lara tangané: “Tanganmu dietungké!”

Wongé terus ngetungké tangané lan saiki tangan kuwi wis waras kaya tangan sing liyané. ¹⁴ Nanging para Farisi terus pada metu lan pada rembukan kepriyé enggoné arep matèni Gusti Yésus.

Gusti Yésus peladèné Gusti Allah

lan manungsa

¹⁵ Kadung Gusti Yésus krungu bab kekarepané para Farisi mau, Dèkné terus lunga sangka kono. Wong okèh pada mèlu Dèkné. Kabèh wong sing lara pada diwaraské. ¹⁶ Nanging kabèh pada diwanti-wanti, dipenging ngomong-omongké bab Dèkné. ¹⁷ Kuwi marakké klakon tembungé Gusti Allah dèk mbiyèn liwat nabi Yésaya, sing uniné ngéné:

¹⁸ “Iki Peladèнку, Dèkné sing tak pilih.

Dèkné sing tak trésnani,
sing ndadèkké senengé atiku.

Dèkné bakal tak kèki Rohku.

Dèkné bakal ngabarké

marang kabèh bangsa bab kabeneranku.

¹⁹ Peladèнку ora bakal tukar-padu
apa gembar-gembor.

Ora ènèng wong sing bakal
krungu swarané nang dalan-dalan.

²⁰ Damèn sing pepes

ora bakal dityoklèk

lan sentir sing murupé ketip-ketip

ora bakal dipatèni.

Peladèнку bakal temen

terus ngudi nganti kabeneran nduwèni kamenangan.

²¹ Ya Peladèнку iki

sing bakal dadi pengarep-arepé kabèh bangsa.”

Gusti Yésus lan Bèlsebul

²² Terus ènèng wong nggawa wong lamur sing uga bisu nang nggoné Gusti Yésus. Wongé dikwasani demit. Gusti Yésus nambani wongé terus bisa ngomong lan weruh menèh. ²³ Wong kabèh pada nggumun tenan lan pada ngomong: “Apa iki dudu turunané ratu Daved ya, sing wis diomongké nèk bakal teka?”

²⁴ Kadung para Farisi krungu wong-wong ngomong ngono, terus pada semaur: “Wong kuwi bisa ngetokké demit, awit dikèki pangwasa karo Bèlsebul, ratuné demit-demit.”

²⁵ Gusti Yésus ngerti pikirané para Farisi mau, mulané terus ngomong: “Negara sing rayaté pada tyongkrèh mesti bakal ambruk. Semono uga kuta apa brayat, nèk pada memungsuhan marang sakpada-pada, mesti bakal bubrah. ²⁶ Lah nèk demit nundung demit, tibaké kratoné Sétan ya tyongkrèh lan ya ora bisa ngadek? ²⁷ Kowé ngomong nèk Aku nundung demit, awit Bèlsebul sing ngekèki pangwasa marang Aku. Nèk ngono, lah murid-muridmu kuwi sing nundungi demit

éntuk pangwasa sangka endi? Murid-muridmu déwé tandané nèk pikiranmu kuwi klèru. ²⁸ Aku nundungi demit kuwi sangka Rohé Gusti Allah, sing ngekèki pangwasa marang Aku. Kuwi tandané nèk Kratoné Gusti Allah wis nekani kowé.

²⁹ “Apa ènèng wong bisa ngleboni omahé wong sing rosa awaké terus nyolong sembarangé? Mesti ora bisa! Malingé kudu bisa mbanda sing nduwé omah ndisik, sakdurungé ngusungi sembarangé.

³⁰ “Wong sing ora ngrujuki Aku, kuwi tegesé nglawan Aku. Lan sapa sing ora mèlu Aku ngumpulké wong-wong, kuwi tegesé malah mbuyarké. ³¹ Mulané kowé tak omongi: sakkèhé dosa lan pengolok-olok marang Gusti Allah bakal dingapura. Nanging sapa sing ngolok-olok marang Roh Sutyi ora bakal dingapura. ³² Nèk ènèng wong ngolok-olok Anaké Manungsa, wong kuwi bakal dingapura. Nanging wong sing ngolok-olok marang Roh Sutyi, wong kuwi ora pisan-pisan bakal dingapura, ora bakal dingapura ing jaman saiki lan uga ora dingapura ing jaman sing bakal teka.”

Bab wit lan wohé

³³ Gusti Yésus neruské tembungé: “Wit sing apik mesti ya ngetokké wong sing apik. Nèk wité ala, wohé ya ala. Awit wohé kuwi ngétokké apik-èlèké wité. ³⁴ Kowé kuwi anakan ula! Kepriyé kowé bisané ngomongké sing betyik, nèk atimu déwé ala? Awit apa sing metu sangka lambé, kuwi metuné sangka ati. ³⁵ Wong betyik kuwi atiné ya mesti betyik lan bakal bisa ngetokké barang sing betyik sangka simpenané. Nanging wong

ala, atiné ya ala lan ya ngetokké barang sing ala sangka simpenané.

³⁶ “Mulané pada ngertia: ing dina kruton kabèh wong bakal kudu asok penjawab bab saben tembung sing ngawur waé. ³⁷ Awit tembung-tembungmu déwé sing bakal ngarani kowé bener apa salah.”

Bab njaluk tanda

³⁸ Ing waktu kuwi ènèng guru Kitab lan wong Farisi siji-loro sing ngomong marang Gusti Yésus: “Guru, awaké déwé kepéngin weruh tandané sangka Kowé.”

³⁹ Nanging Gusti Yésus semaur: “Pantyé ala tenan lan gedé tenan dosané wong jaman saiki. Pada njaluk tanda pangwasa, nanging ora bakal nampa tanda, kejaba tandané nabi Yonah. ⁴⁰ Kaya enggoné nabi Yonah nang wetengé iwak telung dina telung wengi, mengkono uga Anaké Manungsa bakal nang kubur telung dina telung wengi. ⁴¹ Mbésuk ing dina kruton wong-wong kuta Ninewé bakal pada ditangèkké bareng karo wong-wong iki lan bakal nyalahké wong-wong iki. Awit dongé wong Ninewé krungu tembungé Gusti Allah sing digelarké karo nabi Yonah, wong-wong kuwi terus pada njaluk ngapura marang Gusti Allah lan ninggal laku sing ala. Lah mangka sing ngadek nang kéné iki gedéné ngungkuli nabi Yonah. ⁴² Mbésuk ing dina kruton ratu wédok sangka bawah kidul bakal maju lan bakal nyalahké wong-wong iki. Awit ratu kuwi teka sangka pojoké bumi, kepéngin ngrungokké

kaweruhé ratu Soléman. Lah mangka sing ngadek nang kéné iki ngungkuli ratu Soléman.”

Baliké demit

⁴³ Gusti Yésus neruské tembungé ngéné: “Nèk ènèng demit metu sangka sakwijiné wong, demit mau terus mlaku-mlaku nang panggonan sing ora kanggonan wong, nggolèk panggonan kanggo lèrèn, nanging ora nemu. ⁴⁴ Demité terus mikir: ‘Enaké tak balik waé nang omah sing wis tak tinggal.’ Demité terus balik nang omahé lan weruh nèk saiki wis resik lan ditata apik. ⁴⁵ Demit mau terus lunga nggolèki kantyané, terus balik nggawa demit pitu, sing alané ngungkul-ungkuli dèkné déwé. Demit-demit kuwi terus manggon ing wong mau. Entèk-entèké wong kuwi kasusahané malah ngungkul-ungkuli mauné, dongé namung kanggonan demit siji.”

Gusti Yésus lan sedulur-seduluré

⁴⁶ Dongé Gusti Yésus ijik omong-omongan karo wong-wong kuwi, ibuné lan sedulur-seduluré pada ngentèni nang njaba, kepéngin ketemu karo Dèkné. ⁴⁷ Terus ènèng wong sing ngomongi Dèkné: “Guru, ibumu lan sedulur-sedulurmu pada nang njaba, kepéngin metuki Kowé.”

⁴⁸ Gusti Yésus semaur: “Ibuku lan sedulur-sedulurku kuwi sapa ta?” ⁴⁹ Gusti Yésus terus nduding murid-muridé karo ngomong: “Iku ibuku lan sedulur-sedulurku! ⁵⁰ Awit sapa sing nglakoni kekarepané Bapakku sing nang swarga, ya iku sedulurku lanang lan sedulurku wédok lan ibuku.”

13

Piwulang bab wong nyebar

¹ Ing dina kuwi uga Gusti Yésus lunga sangka omahé, budal nang pinggir mér terus njagong nang kono. ² Wong pirang-pirang pada teka ngrubung Dèkné, mulané Dèkné terus munggah nang prau lan njagong nang kono. Wong okèh mau pada ngadek nang pinggir mér. ³ Gusti Yésus terus mulangi wong-wong bab werna-werna prekara nganggo gambar.

Gusti Yésus ngomong ngéné: “Enèng wong budal nang keboné arep nyebar. ⁴ Dongé nyebar wijiné ènèng sing tiba nang pinggir dalan. Manuké pada teka terus mangani wiji-wiji mau. ⁵ Wijiné uga ènèng sing tiba nang panggonan sing atos, sing lemahé tipis. Wijiné ya gelis tukulé, awit lemahé ora jeru. ⁶ Nanging kadung panasé banter, wini mau alum terus garing, awit durung bisa ngoyot. ⁷ Enèng wiji liyané tiba nang tengahé tukuran eri. Kadung tukuran eri mau mundak gedé, winihé terus kalah karo tukurané eri, terus mati. ⁸ Nanging uga ènèng wiji sing tiba nang lemah sing subur, terus ngetokké woh okèh. Enèng sing wiji siji dadi satus, ènèng sing dadi swidak lan ènèng sing dadi telung puluh.”

⁹ Gusti Yésus terus nutup piwulangé ngomong ngéné: “Sapa sing nduwé kuping, rungokké sing apik tembungku kuwi.”

Tujuané piwulang nganggo gambar

¹⁰ Murid-muridé Gusti Yésus terus mara nang nggoné Dèkné, takon: “Apa jalarané nèk Gusti mulangi wong-wong kok nganggo gambar?”

¹¹ Gusti Yésus semaur: “Karepé Gusti Allah, supaya namung kowé sing bisa dunung wewadiné Kratoné Gusti Allah, ora wong kabèh. ¹² Awit wong sing wis nduwé kuwi bakal dikèki nganti lubèr. Nanging wong sing ora nduwé, apa nduwéné malah bakal karebut. ¹³ Kuwi jalarané Aku nèk mulang wong okèh nganggo gambar. Awit senjata mripaté pada ndeleng, nanging ora weruh lan senajana kupingé krungu, nanging pada ora dunung. ¹⁴ Dadiné bisa klakon apa sing wis diomong karo nabi Yésaya dèk mbiyèn, sing uniné ngéné:

‘Kowé bakal bolak-balik krungu, nanging ora dunung.

Kowé bakal bolak-balik ndeleng, nanging ora weruh.

¹⁵ Awit bangsa iki ndablek, kupingé budek lan mripaté merem rapet. Awit semunggoné ora ngono, mesti mripaté weruh lan kupingé krungu, pikirané bisa dunung terus pada teka marani Aku lan ninggal uripé sing dosa, mesti terus tak waraské. Kuwi tembungé Gusti Allah.’

¹⁶ “Nanging beja kowé, awit mripatmu weruh lan kupingmu krungu. ¹⁷ Ngertia, okèh nabi lan wong betyik sing pada kepéngin ndeleng apa sing mbok deleng, nanging ora klakon ndeleng. Uga pada kepéngin krungu apa sing kowé krungu, nanging ora klakon.”

Gusti Yésus ndunungké gambar

bab wong nyebar

¹⁸ Gusti Yésus terus ndunungké ngéné: “Pada dirungokké tegesé gambar wong nyebar wiji mau. ¹⁹ Wong sing krungu piwulang bab Kratoné Gusti Allah, nanging ora dunung, kuwi kaya wiji sing tiba nang pinggir dalan. Sétan teka terus ngrebut piwulang sing disebar ing atiné. ²⁰ Lah wiji sing tiba nang lemah atos, kuwi nggambarké wong sing ngrungokké piwulangé terus pretyaya karo bungah. ²¹ Nanging piwulang mau durung mrasuk jeru ing atiné. Kadung katekan kasusahan lan kangèlan jalaran sangka enggoné pretyaya, wongé semplak pengandelé. ²² Lah wiji sing tiba nang tengahé tukan eri, kuwi nggambarké wong sing ngrungokké piwulangé terus pretyaya, nanging terus sumelang banget. Piwulang mau ora bisa ngetokké woh, jalaran kalah karo pikiran bab kabutuhané urip lan banda donya. ²³ Nanging wiji sing tiba nang lemah sing subur, kuwi nggambarké wong sing ngrungokké piwulangé terus mantep pengandelé. Wong kuwi terus ngetokké woh okèh, ping satus, ping swidak lan ping telung puluh.”

Piwulang bab suket nang tengahé tanduran gandum

²⁴ Gusti Yésus terus ngekèki gambar liyané kanggo mulangi wong-wong. Tembungé ngéné: “Kratoné Swarga kuwi kenèng dipadakké karo tukang tandur. Wongé nyebar wiji sing apik nang keboné. ²⁵ Nanging ing wayah wengi, nèk wong-wong pada turu, mungsuhé wong tandur mau teka terus nyebar wiji suket nang tengahé tanduran gandum mau, terus lunga. ²⁶ Kadung wiji

gandumé tukul lan ngetokké woh, suketé terus kétok. ²⁷ Wong-wong sing kerja terus mara nang nggoné sing tukang tandur terus ngomong: ‘Lah Bapak nandur wiji sing apik nang keboné, lah tukul lan suket kuwi sangka endi?’ ²⁸ Sing tukang tandur terus semaur: ‘Kuwi penggawéné mungsuh.’ Sing kerja mau terus pada ngomong: ‘Apa karepé Bapak suketé dijabuti waé?’ ²⁹ Nanging wongé semaur: ‘Aja, awit nèk suketé mbok jabuti, mengko tandurané gandum uga katut kejabut.’ ³⁰ Bèn suketé tukul bareng karo gandumé tekan wayahé panèn. Mengko nèk wayahé panèn aku bakal ngomongi sing kerja, supaya pada nglumpukké suketé ndisik terus ditalèni lan diobong. Sakwisé kuwi terus gandumé sing diènèni lan disimpen nang lumbungku.”

Piwulang bab wiji sing tyilik banget

³¹⁻³² Gusti Yésus terus mulangi wong-wong menèh nganggo gambar liyané. Dèkné ngomong ngéné: “Kratoné Swarga kuwi kenèng dipadakké karo wiji sing tyilik banget, sing ditandur karo wong nang keboné. Wiji kuwi tyilik banget, nanging nèk wis tukul gedéné ngungkuli tanduran liya-liyané. Malah dadi wit lan manuk-manuk terus pada nggawé susuk nang pangé.”

Piwulang bab ragi

³³ Sakwisé kuwi Gusti Yésus terus ngekèki gambar liyané, uniné ngéné: “Kratoné Swarga kenèng dipadakké karo ragi. Enèng wong wédok njikuk ragi mau terus dityampurké glepung telung takeran, sampèk raginé mrasuk nang glepungé kabèh.”

Tujuané piwulang nganggo gambar

³⁴ Gusti Yésus mulangi wong-wong bab kuwi mau kabèh nganggo gambar. Dèkné nèk mulangi mesti nganggokké gambar kanggo ndunungké.

³⁵ Dadiné keturutan tembungé sakwijiné nabi dèk mbiyèn sing ngomong:

“Nèk aku mulang, aku nganggokké gambar.

Aku bakal ndunungké prekara-prekara sing kasimpen wiwit jagat digawé.”

Gusti Yésus ndunungké gambar tukulan suket

³⁶ Sakwisé Gusti Yésus ngongkon wong-wong lunga, Dèkné terus mulih. Murid-muridé terus pada mara lan takon: “Gusti, mbok awaké déwé didunungké tegesé gambar tukulan suket.”

³⁷ Gusti Yésus terus ngomong ngéné: “Wong sing nyebar wiji sing apik kuwi Anaké Manungsa.

³⁸ Keboné kuwi ya jagat iki. Wiji sing apik kuwi wong-wong umaté Kratoné Allah. Lah tukulan suket kuwi wong-wong balané Sétan.

³⁹ Mungsuh sing nyebar wiji suket kuwi Sétan déwé. Wayah panèn kuwi entèk-entèkané jaman lan sing kerja panèn kuwi para mulékat. ⁴⁰ Lah kaya enggoné tukulan suket kuwi dilumpukké terus diobong nang geni, ya ngono kuwi mbésuk ing entèk-entèkané jaman.

⁴¹ Anaké Manungsa bakal ngongkon mulékat-mulékaté nglumpukké sembarang sing marakké nggawé ala lan kabèh wong sing pada nglakoni dosa, dipisah sangka Kratoné Allah. ⁴² Wong-wong kuwi bakal dityemplungké nang pawon sing murup. Nang kono bakal pada tangisan lan kerot untu. ⁴³ Nanging

wong sing pada nglakoni kekarepané Gusti Allah bakal semlorot kaya srengéngé ing kratoné Bapaké. Wong sing nduwé kuping, pada dirungokké!”

Piwulang bab kasugihan

sing kapendem

⁴⁴ Gusti Yésus neruské piwulangé ngéné: “Kratoné Swarga kuwi kenèng dipadakké karo kasugihan sing dipendem nang lemah. Terus ènèng wong sing nemu, nanging terus dihuruki menèh. Sangking bungahé, wongé terus ngedol kabèh apa nduwéné, terus balik nuku keboné.”

Piwulang bab parel

⁴⁵ Piwulangé Gusti Yésus sing liyané uniné ngéné: “Kratoné Swarga kuwi kenèng dipadakké karo sakwijiné tukang dagang sing nggolèk parel sing larang regané. ⁴⁶ Ing sakwijiné dina dèkné weruh parel kuwi. Wongé terus ngedol sembarang nduwéné kanggo nuku parel sing larang regané kuwi.”

Piwulang bab jala

⁴⁷ Gusti Yésus neruské piwulangé ngéné: “Kratoné Swarga kuwi kenèng dipadakké karo jala sing diuntyalké nang mér lan éntuk iwak werna-werna. ⁴⁸ Nèk jalané wis kebek terus ditarik nang daratan karo sing nggolèk iwak. Wong-wong kuwi terus njagong milihi iwak-iwaké. Sing apik diwadahi, lah sing èlèk dibuwang. ⁴⁹ Ya ngono kuwi bakalé ing entèk-entèkané jaman. Mulékat-mulékat bakal budal lan misahké wong ala sangka tengahé wong betyik. ⁵⁰ Wong-wong sing ala mau terus

dityemplungké nang pawon sing murup. Nang kono wong-wong kuwi bakal tangisan lan kerot untu.”

Barang anyar lan barang lawas

⁵¹ Gusti Yésus terus takon marang murid-muridé: “Apa kowé pada dunung kuwi mau kabèh?”

Semaure murid-muridé: “Ya Gusti, awaké déwé dunung.”

⁵² Gusti Yésus terus ngomong ngéné: “Mulané saben guru Kitab sing dadi umaté Kratoné Swarga kenèng dipadakké karo pemimpiné omah sing ngetokké barang sing anyar lan sing lawas sangka godangé.”

Gusti Yésus ora diajèni

nang kuta Nasarèt

⁵³ Sakwisé Gusti Yésus rampung enggoné mulangi nganggo gambar-gambar mau, Dèkné terus lunga sangka panggonan kono. ⁵⁴ Gusti Yésus terus teka nang kuta Nasarèt, panggonané sedulur-seduluré. Nang kono Dèkné mulangi wong-wong nang sinaguk. Wong-wong sing ngrungokké pada nggumun banget lan rasan-rasan marang sakpada-pada: “Wong iki éntuk kaweruh sing kaya ngono kuwi sangka ngendi ya? Lan sangka ngendi Dèkné éntuk pangwasa kanggo nindakké mujijat-mujijat kuwi? ⁵⁵ Apa Dèkné dudu anaké sing tukang nggawé krosi-méja kaé? Apa dudu anaké Maria, tunggalé Yakobus, Yosèf, Simon lan Yudas? ⁵⁶ Sedulur-seduluré wédok lak kabèh manggon nang kuta kéné ta?

Lah sangka ngendi kapinterané kuwi kabèh?”
⁵⁷ Wong-wong pada nampik Gusti Yésus.

Gusti Yésus terus ngomong ngéné marang wong-wong kuwi: “Pantyèn, nabi kuwi nang endi waé diajèni, kejaba nang panggonané lan omahé déwé.” ⁵⁸ Mulané nang kuta Nasarèt kono Gusti Yésus ora nindakké mujijat okèh, awit wong-wong nang kono ora pretyaya marang Dèkné.

14

Ninggalé Yohanes Pembaptis

¹ Ing waktu kuwi Hérodès dadi ratuné distrik Galiléa. Dèkné uga krungu kabar-kabar bab Gusti Yésus. ² Hérodès terus ngomong marang para peladèné: “Yésus kuwi ora liya, mesti Yohanes Pembaptis, sing urip menèh. Mulané dèkné bisa nindakké mujijat-mujijat kuwi.”

³⁻⁴ Ya ratu Hérodès iki sing mbiyèn ngongkon nyekel Yohanes Pembaptis, terus diketyèk lan dilebokké nang setrapan. Ratu Hérodès nindakké kuwi nuruti karepé Hérodias. Awit Yohanes kerep ngomong marang ratu Hérodès, nèk dèkné ora kenèng ngepèk Hérodias dadi bojoné, awit Hérodias kuwi bojoné Filipus, seduluré ratu Hérodès déwé. ⁵ Mulané ratu Hérodès kepéngin matèni Yohanes, nanging dèkné wedi karo wong-wong, awit wong-wong nganggep Yohanes kuwi nabi sangka Gusti Allah.

⁶ Nanging dongé Hérodès ngurmat tutup tauné, anaké Hérodias njogèt kanggo para dayohé. Ratu Hérodès seneng banget karo jogètané botyah wédok mau. ⁷ Dèkné sampèk ngetokké janji ngéné

marang botyahé: “Apa waé sing mbok jaluk bakal tak turuti.”

⁸ Jalaran ibuné botyah wédok mau sing ngajani, botyahé terus ngomong: “Aku njaluk endasé Yohanes Pembaptis nang piring.”

⁹ Hérodès sedi banget krungu penjaluké botyahé, nanging jalaran dèkné wis kadung janji nang ngarepé wong okèh, mulané dèkné ya terus ngongkon nuruti apa penjaluké botyah wédok mau. ¹⁰ Yohanes terus diketok guluné nang setrapan kono. ¹¹ Endasé terus dikèkké botyahé nang piring, terus dipasrahké marang ibuné karo botyahé. ¹² Murid-muridé Yohanes terus teka nang setrapan njikuk layoné arep dikubur. Sakwisé kuwi terus pada ngabari Gusti Yésus bab lelakon kuwi.

Gusti Yésus ngekèki mangan marang wong pirang-pirang èwu

¹³ Sakwisé krungu kabar bab ninggalé Yohanes, Gusti Yésus terus lunga déwékan sangka kono, numpak prau nang panggonan sing sepi. Nanging wong-wong ngerti parané Gusti Yésus, mulané terus pada mlaku nusul Dèkné. ¹⁴ Kadung Gusti Yésus medun sangka prauné, Dèkné weruh wong okèh mau, terus krasa melas banget. Wong-wong sing lara terus pada diwaraské.

¹⁵ Kadung wis soré murid-muridé terus mara nang nggoné Gusti Yésus ngomong: “Saiki wis soré lan nang panggonan kéné ora ènèng apa-apa. Mbok wong-wong pada dikongkon lunga, bèn nggolèk mangan déwé nang désa-désa.”

¹⁶ Nanging Gusti Yésus semaur: “Wong-wong ora usah lunga, kowé sing kudu ngekèki mangan wong-wong!”

¹⁷ Murid-muridé terus ngomong: “Awaké déwé namung nduwé roti lima lan iwak loro!”

¹⁸ Gusti Yésus semaur: “Gawanen mbréné!”
¹⁹ Wong-wong terus dikongkon njagong nang suketan karo Gusti Yésus. Dèkné terus njikuk roti lima lan iwak loro mau, terus nyawang nduwur lan maturkesuwun marang Gusti Allah. Rotiné terus dityuwil-tyuwil, terus dikèkké marang murid-muridé. Murid-muridé terus ngedum rotiné marang wong-wong. ²⁰ Wong kabèh pada mangan sampèk warek. Sakwisé mangan, tura-hané roti lan iwak mau dilumpukké karo para murid, ènèng rolas ténggok kebek. ²¹ Sing mangan ènèng wong limang èwu, namung wong lanangé, wong wédok lan botyah-botyah durung diitung.

Gusti Yésus mlaku nang mér

²² Sakwisé kuwi Gusti Yésus terus ngongkon murid-muridé budal ndisik karo prauné nang abrahan. Wong okèh mau terus dikongkon mulih.

²³ Kadung wong-wong wis lunga, Gusti Yésus terus munggah gunung arep ndonga, déwékan. Mbengi kuwi Gusti Yésus nang kono déwé. ²⁴ Ing waktu kuwi murid-muridé wis nang tengah-tengah mér. Prauné diontang-antingké karo ombak, awit anginé nampek.

²⁵ Kira-kira jam telu mbengi Gusti Yésus nusul murid-muridé, Dèkné mlaku nang banyu.

²⁶ Kadung murid-muridé weruh Gusti Yésus mlaku

nang banyu, terus pada wedi banget. Sangking wediné terus pada njerit: “Enèng mokmedi!”

²⁷ Nanging Gusti Yésus terus ngomong: “Aja pada kagèt. Iki Aku. Wis aja pada wedi!”

²⁸ Rasul Pétrus terus ngomong: “Gusti, nèk pantyèn Kowé tenan, mbok aku dityeluk supaya marani Kowé mlaku nang banyu!”

²⁹ Gusti Yésus terus ngomong: “Ya, mbrénéa Pétrus!” Rasul Pétrus terus metu sangka prauné lan mlaku nang banyu, marani Gusti Yésus.

³⁰ Nanging kadung rasul Pétrus weruh banteré anginé nang mér kono, dèkné terus wedi lan molai mendelep karo bengok-bengok: “Gusti, aku ditulungi!”

³¹ Gusti Yésus terus gelis-gelis ngelungké tangané lan nyekel rasul Pétrus, terus ngomong: “Kok tyilik temen pengandemu? Kenèng apa kok terus mangu-mangu?”

³² Kadung Gusti Yésus lan rasul Pétrus wis nang prauné, anginé terus mandek. ³³ Murid-murid sing nang prau mau terus pada sujut lan nyembah marang Gusti Yésus tembungé: “Gusti, Kowé pantyèn Anaké Gusti Allah tenan!”

Gusti Yésus nambani wong-wong lara nang bawah Genésarèt

³⁴ Kadung wis pada ngabrah, Gusti Yésus lan murid-muridé terus pada tekan bawah Genésarèt.

³⁵ Wong-wong kono pada nitèni nèk sing teka kuwi Gusti Yésus, terus pada ngabari wong-wong sak kiwa-tengené panggonan kono kabèh. Wong-wong sing lara terus pada digawa nang nggoné

Gusti Yésus. ³⁶ Wong-wong kuwi pada nyuwun, supaya pada kelilan ndemèk gombyoké saliné Gusti Yésus. Kabèh sing ndemèk malih waras.

15

Adat-pernatan gawéané manungsa

¹⁻² Ing sakwijiné dina ènèng wong Farisi lan guru Kitab sangka kuta Yérusalèm mara nang nggoné Gusti Yésus terus takon ngéné: “Kenèng apa murid-muridmu kok nerak pernatané mbah-mbahané awaké déwé? Nèk mangan kok ora pada wisuh tangan ndisik?”

³ Gusti Yésus semaur ngéné: “Lah kowé kok pada nerak angger-anggeré Gusti Allah, awit namung kepéngin netepi adat-pernatané mbah-mbahanmu? ⁴ Awit Gusti Allah ngomong: ‘Ngajènana marang bapa lan biyungmu,’ lan ‘Sapa sing mujèkké ala marang bapa lan biyungé kudu dipatèni.’ ⁵ Nanging kowé mulangi: ‘Urunan kanggo ngopèni wong tuwamu kenèng mbok kèkké marang Gusti Allah. Dadiné kowé wis ora usah ngekèki urunan marang wong tuwamu menèh.’ ⁶ Tegesé, angger-anggeré Gusti Allah mbok undurké kanggo ngejokké pernatan-pernatanmu déwé. ⁷ Kowé kuwi wong lamis. Tyotyok tenan tembungé nabi Yésaya bab kowé sing uniné ngéné:

⁸ ‘Bangsa iki enggoné ngelem Aku namung karo lambéné,

nanging atiné adoh sangka Aku.

⁹ Tanpa guna enggoné pada ngabekti marang Aku,

awit pernatan-pernatan sing diwulangké kuwi namung gawéané manungsa.’ ”

Sing marakké atiné wong ala

¹⁰ Gusti Yésus terus nyeluk wong-wong kongkon pada maju, terus diomongi ngéné: “Iki pada dirungokké lan dilebokké ing atimu! ¹¹ Sing marakké wong ala kuwi ora barang sing mlebu tyangkem, ora, nanging apa sing metu tyangkem.”

¹² Murid-muridé terus mara nang nggoné Gusti Yésus ngomong: “Gusti, apa Kowé ngerti nèk para Farisi pada panas atiné dongé krungu tembungmu?”

¹³ Gusti Yésus semaur: “Sabèn tanduran sing ora ditandur karo Bapakku nang swarga bakal dibedol. ¹⁴ Wong Farisi kuwi ora usah dirèwès. Kuwi penuntun sing lamur. Lah nèk wong lamur nuntun wong lamur liyané, kabèh loro bakal ketyemplung nang luwangan.”

¹⁵ Rasul Pétrus terus ngomong: “Mbok awaké déwé didunungké tembungmu kuwi Gusti!”

¹⁶ Tembungé Gusti: “Mosok kowé uga durung dunung? ¹⁷ Mosok kowé ora dunung nèk sembarang sing mlebu tyangkem kuwi parané ya nang weteng terus dietokké menèh sangka awak?”

¹⁸ Nanging apa sing metu sangka tyangkemé wong kuwi metuné sangka atiné, kuwi sing marakké wong ala. ¹⁹ Awit sangka ing ati kuwi tekané pikiran-pikiran sing ala, sing marakké wong matèni, laku bédang, memédok, nyenyolong, ngapusi lan nyenyatur. ²⁰ Prekara-prekara kuwi sing marakké manungsa ala. Nanging mangan tanpa wisuh ndisik, kuwi ora marakké wong ala.”

Pengandelé wong wédok

bangsa Kanaan

²¹ Sangka kono Gusti Yésus terus lunga nang bawahé kuta Sidon lan kuta Tirus. ²² Nang kono ènèng wong wédok bangsa Kanaan mara nang nggoné Gusti Yésus tyeluk-tyeluk: “Gusti, Turunané ratu Daved, mbok aku dimelasi! Anakku wédok kesurupan demit lan melaské tenan!”

²³ Nanging Gusti Yésus ora semaur blas. Murid-muridé terus pada nyuwun marang Gusti Yésus: “Gusti, wong kuwi mbok dikongkon lunga waé, awit wongé terus bengak-bengok ngetutké awaké déwé.”

²⁴ Gusti Yésus terus ngomong: “Aku iki dikongkon marani bangsa Israèl sing ketriwal.”

²⁵ Nanging wong wédok mau malah sujut nang ngarepé Gusti Yésus karo nyuwun: “Gusti, mbok aku ditulungi ta!”

²⁶ Nanging Gusti Yésus ngomong: “Ora apik nèk wong njikuk pangané anaké terus dikèkké asu.”

²⁷ Wong wédoké semaur: “Pantyèn bener, Gusti, nanging asuné lak ya mangan turahané pangané sing nduwé omah ta!”

²⁸ Gusti Yésus terus ngomong marang wongé: “Ibu, pantyèn gedé tenan pengandemu. Kekarepanmu bakal keturunan.” Lan wiwit waktu kuwi anaké wongé malih waras.

Gusti Yésus nambani wong okèh

²⁹ Gusti Yésus terus lunga sangka panggonan kono liwat pinggiré mér Galiléa, terus mung-gah gunung. Gusti Yésus njagong nang kono.

³⁰ Wong pirang-pirang terus pada teka nggawa

wong lumpuh, wong pintyang, wong lamur, wong bisu lan wong lara liya-liyané, dieterké nang nggoné Gusti Yésus. ³¹ Wong-wong pada nggumun weruh sing bisu bisa ngomong, sing pintyang bisa mari sikilé, sing lumpuh bisa mlaku lan sing lamur bisa weruh. Wong-wong kuwi terus pada ngluhurké Gusti Allahé Israèl.

Gusti Yésus ngekèki mangan marang wong pirang-pirang èwu

³² Gusti Yésus terus nyeluk murid-muridé diomongi ngéné: “Aku melaské marang wong-wong. Wis telung dina enggoné ngetutké Aku lan saiki wis ora ènèng sing dipangan. Aku ora bisa ngongkon wong-wong kuwi mulih karo weteng ngelih, mengko ndak ambruk nang dalan.”

³³ Murid-muridé terus ngomong: “Lah nang panggonan sing sepi iki awaké déwé kongkon nggolèk roti nang endi kanggo ngekèki mangan wong semono okèhé?”

³⁴ Gusti Yésus terus takon: “Lah kowé nduwé roti pira?”

Murid-muridé semaur: “Enèng roti pitu lan iwak tyilik-tyilik siji-loro.”

³⁵ Gusti Yésus terus ngongkon wong-wong supaya pada njagong nang lemah. ³⁶ Sakwisé kuwi Dèkné terus njikuk roti pitu karo iwaké mau terus ndonga marang Gusti Allah. Rotiné lan iwaké terus dityuwil-tyuwil terus dikèkké marang murid-muridé. Murid-muridé terus ngedum roti lan iwaké marang wong-wong. ³⁷ Wong kabèh pada mangan sampèk warek. Sakwisé kuwi murid-muridé terus nglumpukké turahané, éntuk

pitung ténggok kebek. ³⁸ Wongé lanang sing mèlu mangan ènèng patang èwu okèhé, wong wédok-wédok lan botyah-botyah durung diitung.

³⁹ Sakwisé kuwi Gusti Yésus terus ngongkon wong-wong mulih. Dèkné terus numpak prau arep nang bawah Makadan.

16

Wong Farisi lan wong Saduki

njaluk tanda

¹ Wong Farisi lan wong Saduki pada mara nang nggoné Gusti Yésus, tujuané arep ngenèng Dèkné. Mulané pada kepéngin weruh tandané nèk Gusti Yésus kuwi kongkonané Gusti Allah. ² Gusti Yésus semaur ngéné: (“Nèk soré langité kétok abang murup, kowé ngomong nèk arep terang. ³ Nèk ésuk langité kétok abang peteng, kowé ngomong nèk arep udan. Kowé pada bisa nitèni tanda-tandané nèk arep terang apa udan, nanging tanda-tandané jaman kowé ora dunung.) ⁴ Kowé wong ala lan wong sing ora kenèng dipretyaya, kowé pada njaluk tanda. Nanging kowé ora bakal éntuk tanda kuwi, kejaba namung tandané nabi Yonah.”

Sakwisé ngomong ngono Gusti Yésus terus lunga sangka kono, ninggal wong-wong kuwi.

Gusti Yésus nyenèni murid-muridé

⁵ Dongé pada ngabrah mér, murid-muridé Gusti Yésus pada lali nggawa roti. ⁶ Gusti Yésus ngomong marang murid-murid mau: “Kowé pada sing ati-ati tenan karo raginé wong Farisi lan wong Saduki.”

⁷ Murid-murid mau terus pada rasan-rasan: “Gusti Yésus ngomong ngono kuwi jalaran awaké déwé ora nggawa roti.”

⁸ Gusti Yésus ngerti apa sing dirembuk karo murid-muridé, mulané terus ngomong: “Kenèng apa kowé kok pada ngomongké bab ora nggawa roti? Kowé kok tyilik tenan pengandelé? ⁹ Mosok kowé durung nitèni lan durung dunung? Apa kowé wis pada lali roti lima sing kanggo ngekèki mangan wong limang èwu kaé. Pirang ténggok turahané sing mbok lumpukké? ¹⁰ Lan roti pitu sing kanggo ngekèki mangan wong patang èwu kaé? Apa wis pada lali? Pirang ténggok turahané sing mbok lumpukké? ¹¹ Kenèng apa kowé kok ora pada ngerti nèk sing tak omong kuwi ora bab roti? Aku ngomongi kowé supaya pada ati-ati tenan karo raginé wong Farisi lan wong Saduki.”

¹² Entèk-entèké murid-murid pada dunung apa sing diomong karo Gusti Yésus. Dèkné ora ngomongké bab rasi sing dienggo nggawé roti, nanging murid-murid kudu sing ati-ati karo piwulangé wong Farisi lan wong Saduki.

Rasul Pétrus ngakoni nèk

Gusti Yésus kuwi Kristus

¹³ Kadung wis tekan sak tyedeké kuta Sésaréa Filipi, Gusti Yésus terus takon marang murid-muridé: “Miturut omongané wong-wong, Anaké Manungsa kuwi sapa?”

¹⁴ Murid-muridé semaur: “Enèng sing ngomong nèk Kowé kuwi Yohanes Pembaptis, liyané ngomong jaréné Kowé nabi Elia lan liyané menèh ngarani Kowé nabi Yéremia apa nabi liyané.”

15 Gusti Yésus terus takon: “Lah nèk miturut kowé déwé, Aku iki sapa?”

16 Rasul Simon Pétrus semaur: “Kowé kuwi Kristus, Anaké Gusti Allah sing urip!”

17 Gusti Yésus terus ngomong: “Beja tenan kowé Simon, anaké Yonah, awit dudu manungsa sing ndunungké kuwi marang kowé, nanging Bapakku nang swarga. 18 Lan Aku ngomong iki marang kowé: kowé kuwi Pétrus, watu lan ing watu kuwi Aku bakal ngedekké pasamuanku lan pangwasané pati ora bakal bisa ngalahké. 19 Kowé bakal tak pasrahi kuntyiné Kratoné Swarga. Apa sing mbok talèni nang bumi kéné, bakal ditalèni uga nang swarga. Apa sing mbok utyuli nang bumi kéné, kuwi uga bakal diutyuli nang swarga.”

20 Sakwisé kuwi Gusti Yésus ngomongi murid-muridé, dipenging ngomongké marang sapa-sapa nèk Dèkné kuwi Kristus.

Gusti Yésus ngomongké bab sangsara lan patiné lan tanginé sangka pati

21 Wiwit waktu kuwi Gusti Yésus ndunung-ndunungké marang murid-muridé nèk Dèkné kudu budal nang kuta Yérusalèm. Nang kana Dèkné bakal nglakoni sangsara, jalaran sangka para penuntuné rayat, para pengarepé imam lan para guru Kitab. Dèkné bakal dipatèni, nanging ing telung dinané bakal tangi sangka kuburan.

22 Rasul Pétrus terus narik Gusti Yésus rada adoh sangka murid-murid liyané terus ngomong: “Muga-muga Gusti Allah ngalang-alangi, supaya prekara-prekara kuwi kabèh ora nganti klakon.”

23 Nanging Gusti Yésus minger terus ngomong marang rasul Pétrus: “Lungaa sangka ngarepku,

Sétan! Kowé ngalang-alangi Aku, awit kowé manut karepé manungsa, ora manut karepé Gusti Allah.”

²⁴ Gusti Yésus terus ngomong marang murid-muridé: “Sapa sing kepéngin mèlu Aku kudu nglalèkké uripé déwé, manggul pentèngané lan ngetutké Aku. ²⁵ Awit sapa sing ngudi nylameté uripé, malah bakal kélangan. Nanging sapa sing kélangan uripé jalaran nglabuhi Aku, kuwi sing bakal nemu uripé. ²⁶ Awit apa gunané manungsa nduwèni donya iki sak kabèhé, nanging kélangan nyawané? Apa urip kuwi ènèng ijolé? ²⁷ Anaké Manungsa bakal teka bareng karo mulékat-mulékaté nganggo kwasané Gusti Allah Bapaké lan Dèkné bakal ngupahi kabèh manut penggawéné déwé-déwé. ²⁸ Dtitèni omongku iki: nang tengahé wong sing nang kéné iki bakal ènèng sing ora bakal mati sakdurungé weruh Anaké Manungsa teka ing kratoné.”

17

Gusti Yésus nang gunung

karo nabi Moses lan nabi Elia

¹ Nem dina sakwisé kuwi Gusti Yésus ngejèk rasul Pétrus, Yohanes lan Yakobus, seduluré Yohanes, munggah nang gunung sing duwur.

² Gusti Yésus terus malih rupa lan murid-murid sing mèlu pada weruh kabèh. Rainé Gusti Yésus semlorot kaya srengéngé lan saliné malih putih kaya pepadang. ³ Murid telu mau terus weruh nabi Moses lan nabi Elia omong-omongan karo Gusti Yésus. ⁴ Rasul Pétrus terus ngomong: “Gusti,

kok ndilalah temen awaké déwé nang kéné. Nèk Gusti gelem, aku ngedekké gubuk telu, siji kanggo Gusti, siji kanggo nabi Moses lan siji menèh kanggo nabi Elia.”

⁵ Dongé rasul Pétrus ijik ngomong ngono, terus ènèng méga padang ngemuli murid-murid mau, terus ènèng swara sangka méga mau ngomong: “Tki Anakku sing tak trésnani; pada nggugua tembungé!”

⁶ Kadung krungu swara kuwi murid-murid mau pada kagèt lan wedi, sampèk pada niba nang lemah. ⁷ Gusti Yésus terus nyedeki lan ndemèk murid-muridé karo ngomong: “Pada ngadeka! Aja pada wedi!” ⁸ Kadung wis ngadek terus namung weruh Gusti Yésus déwé, ora ènèng liyané menèh.

⁹ Dongé medun sangka gunung kono Gusti Yésus ngomong ngéné marang murid-muridé: “Aja ngomong karo sapa-sapa bab apa sing kowé pada weruh mau, sakdurungé Anaké Manungsa tangi sangka pati.”

¹⁰ Murid-murid mau terus takon: “Lah kenèng apa para guru Kitab kok ngomong nèk nabi Elia kudu teka ndisik?”

¹¹ Gusti Yésus semaur: “Pantyèn, nabi Elia teka ndisik lan dèkné bakal nyawiské sembarang kabèh. ¹² Kowé tak omongi: nabi Elia wis teka, nanging wong-wong ora pada nitèni dèkné. Dèkné malah digawé sak karepé. Mengkono uga wong-wong kuwi bakal nindakké sak karepé marang Anaké Manungsa.”

¹³ Murid-muridé mau terus pada dunung nèk Gusti Yésus kuwi ngomongké bab Yohanes Pembaptis.

Gusti Yésus nambani

botyah lara ayanen

¹⁴ Kadung Gusti Yésus lan murid-muridé wis tyampur karo wong pirang-pirang menèh, terus ènèng wong mara lan niba nang ngarepé karo nyuwun: ¹⁵ “Duh Gusti, mbok melas marang anakku lanang. Dèkné lara ayanen lan ya wis nemen. Botyahé ajek tiba nang geni lan nang banyu. ¹⁶ Aku wis nggawa botyahé nang nggoné murid-muridmu, nanging ora bisa nulungi.”

¹⁷ Gusti Yésus terus ngomong: “Kok kebatyut tenan enggonmu ora pretyaya marang Gusti Allah. Sepira menèh suwéné enggonku kudu tyampur lan nyabari kowé? Botyahé gawanen mbréné!” ¹⁸ Gusti Yésus terus nundung demité sing ngwasani botyahé. Demité terus lunga lan botyahé sakwat terus mari.

¹⁹ Sakwisé kuwi murid-muridé Gusti Yésus terus pada marani Dèkné. Kadung déwé karo Gusti Yésus terus pada takon: “Gusti, kenèng apa awaké déwé kok ora bisa ngetokké demité?”

²⁰ Gusti Yésus semaur: “Awit pengandemu tyilik! Ngertia, nèk kowé nduwé pengandel sing gedéné namung sak wiji sing tyilik déwé waé, kowé bisa ngomong marang gunung kuwi: ‘Ngaliha mbrana,’ mesti gunungé manut. Ora bakal ènèng barang sing mokal kanggo kowé. (²¹ Nanging demit sing kaya ngono kuwi lungané namung nganggo pandonga lan pasa.)”

Gusti Yésus ngomongké ping pindoné nèk bakal nglakoni sangsara lan pati

²² Dongé murid-muridé ijik pada ngumpul nang bawah Galiléa, Gusti Yésus ngomong ngéné: “Anaké Manungsa bakal dielungké marang wong-wong. ²³ Dèkné bakal dipatèni, nanging ing telung dinané Dèkné bakal ditangèkké menèh karo Gusti Allah.”

Murid-muridé terus pada sedi banget.

Bab mbayar belasting

kanggo Gréja Gedé

²⁴ Kadung pada teka nang kuta Kapèrnakum, wong-wong sing njaluki belasting kanggo Gréja Gedé pada marani rasul Pétrus lan takon: “Apa gurumu ya mèlu mbayar belastingé Gréja Gedé?”

²⁵ Rasul Pétrus semaur: “Lah kok ora?”

Kadung rasul Pétrus tekan omah, Gusti Yésus nakoni dèkné, sakdurungé rasul Pétrus déwé ngomong apa-apa. Gusti Yésus takon: “Simon, kepriyé pinemumu? Sapa sing kudu mbayar belasting marang ratu ing donya kéné: wargané negara apa wong liya?”

²⁶ Rasul Pétrus semaur: “Ya wong-wong liya!”

Gusti Yésus terus ngomong: “Dadiné anak-anakané negara ora usah mbayar. ²⁷ Nanging awaké déwé aja pada ndadèkké larané atiné wong-wong kuwi. Kana budal nang mér lan diuntyalké pantyingmu. Iwak sing mbok pantying sing ndisik déwé kuwi dityekel. Nang njero tyangkemé kowé bakal nemu duwit. Dijikuk duwit kuwi kanggo mbayar belasting marang wong-wong kuwi, mbayar kanggo Aku lan kowé.”

18

Piwulang bab sapa sing gedé déwé

¹ Ing waktu kuwi para murid pada mara nang nggoné Gusti Yésus terus takon: “Guru, sapa ta sing gedé déwé ing Kratoné Swarga?”

² Gusti Yésus terus nyeluk botyah tyilik siji dikongkon ngadek nang tengahé para murid mau.

³ Dèkné terus ngomong: “Pada ngertia! Nèk kowé ora malih atimu lan dadi kaya botyah tyilik iki, kowé ora bisa mlebu Kratoné Swarga. ⁴ Sing gedé déwé ing Kratoné Swarga kuwi wong sing ngasorké awaké lan dadi kaya botyah tyilik iki. ⁵ Lan sapa sing nampani botyah tyilik sing kaya ngéné iki jalaran sangka Aku, kuwi sakjané nampani Aku.”

Sing marakké nglakoni dosa

⁶ Gusti Yésus neruské piwulangé ngéné: “Sapa sing marakké salah-sakwijné botyah tyilik sing pretyaya marang Aku sampèk ninggal dalanku, apiké nèk wong kuwi guluné dibanduli watu gilingan terus dijegurké nang segara sing jeru.

⁷ Tyilaka tenan jagat iki, nèk ènèng panggoda okèh sing marakké wong nglakoni dosa. Prekara-prekara sing kaya ngono kuwi pantyèn slawasé ya bakal ènèng, nanging tyilaka tenan, wong sing dadi jalarané.

⁸ “Mulané, nèk tanganmu apa sikilmu marakké kowé nggawé dosa, diketok waé lan dibuwang. Awit luwih apik kanggo kowé urip manut Gusti Allah namung karo tangan sebelah apa namung karo sikil sebelah, tenimbang karo tangan lan

sikil genep loro, nanging awakmu sak kujur dityemplungké nang geniné neraka. ⁹ Nèk mripatmu marakké kowé nggawé dosa, dityukil lan dibuwang. Luwung kowé urip dadi siji karo Gusti Allah nganggo mripat siji, tenimbang mripaté genep loro, nanging dibuwang nang geniné neraka.

¹⁰ “Aja pada nyepèlèkké botyah-botyah tyilik iki. Pada ngertia, botyah-botyah tyilik iki pada nduwé mulékat nang swarga sing tansah nyedeki Bapakku nang swarga. (¹¹ Awit Anaké Manungsa kuwi tekané nylameté wong sing kesasar.)”

Piwulang bab wedus sing ilang

¹² Gusti Yésus terus takon: “Kepriyé pinemumu? Semunggoné ènèng wong nduwé wedus satus terus ènèng siji sing ilang. Wongé terus ngapa? Apa wongé ora terus ninggal wedusé sing sangang puluh sanga nang pangonan lan budal nggolèki wedus siji sing ilang mau? ¹³ Nèk wongé wis nemu wedusé sing ilang mau, mesti dèkné bungahé karo wedus sing siji kuwi ngungkul-ungkuli bungahé karo sing sangang puluh sanga sing ora ilang. ¹⁴ Mengkono uga Bapakmu nang swarga, Dèkné ora gelem nèk botyah-botyah tyilik kuwi ènèng siji sing ketriwal.”

Bab ngélingké sedulur sing klèru

¹⁵ Gusti Yésus neruské piwulangé ngéné: “Nèk kowé weruh sedulurmu nglakoni sing klèru, diparani lan diduduhké klèruné, nanging ijènan, tanpa wong liyané ngerti. Nèk sedulur kuwi nggugu marang tembungmu, kowé ora kélangan sedulur. ¹⁶ Lah nanging nèk sedulur kuwi ora

gelem ngrungokké omongmu, kowé kudu ngejèk sedulur liyané siji apa loro. Awit nang Kitab ketulis nèk salahé wong kudu ditetepké karo seksi loro apa telu. ¹⁷ Nèk sedulur sing klèru kuwi meksa durung gelem manut marang sedulur-sedulur liyané kuwi, prekara iki kudu mbok gawa nang ngarepé pasamuan. Nèk sakwisé kuwi wongé meksa ora gelem manut marang pituturé pasamuan, wongé kudu dianggep kaya wong sing ora pretyaya lan wong ala waé.”

Bab sing ditalèni lan sing diutyuli

¹⁸ Tembungé Gusti Yésus ngéné: “Pada ngertia! Apa sing mbok talèni ing donya kéné uga bakal ditalèni nang swarga. Lan apa sing mbok utyuli ing donya kéné uga bakal diutyuli nang swarga.

¹⁹ “Pada ngertia uga! Nèk ènèng wong loro ing donya menunggal ing pandonga njaluk apa waé, pandonga kuwi bakal dibales karo Bapakmu nang swarga. ²⁰ Awit nèk ènèng wong loro apa telu pada ngumpul bebarengan lan pada nyebut Jenengku, Aku uga nang kono.”

Piwulang bab ngapura liyané

²¹ Sakwisé kuwi rasul Pétrus terus mara nang nggoné Gusti Yésus takon: “Gusti, nèk sedulurku bolak-balik nggawé salah marang aku, sampèk ping pira aku kudu ngapura sedulur kuwi? Apa ora tekan ping pitu?”

²² Gusti Yésus semaur: “Ora namung ping pitu, nanging pitung puluh ping pitu. ²³ Mulané, Kratoné Swarga kuwi kenèng dipadakké karo sak-wijiné ratu sing nagih utang marang peladèn-peladèné. ²⁴ Kadung ratuné molai, terus ènèng sak-

wijiné peladèn digawa maju. Peladèn iki utangé pirang-pirang mliyun. ²⁵ Nanging wongé ora bisa nyaur, mulané ratuné mau mréntah kongkon ngedol peladèn mau dadi peladèn, sak anak-bojoné lan sembarang sak nduwéné, kanggo mbayar utangé. ²⁶ Peladèn mau terus niba lan sujut nang ngarepé ratuné ngomong: ‘Gusti, mbok aku disabari sedilut menèh. Kabèh utangku bakal tak bayar.’ ²⁷ Ratuné melas karo peladèn mau lan wongé dikongkon mulih, malah utangé kabèh ora usah dibayar menèh.

²⁸ “Nanging sak lungané sangka kono, peladèn mau kepetuk karo kantyané tunggal peladèn, sing nduwé utang setitik marang dèkné. Kantyané mau terus dityekel lan ditekek guluné karo ngomong: ‘Bayaren utangmu!’ ²⁹ Kantyané mau terus niba njaluk kawelasan ngomong: ‘Mbok sabar ta! Utangku bakal tak bayar kabèh!’ ³⁰ Nanging peladèn mau ora gelem ngrungokké sambaté kantyané. Malah kantyané dilebokké setrapan nganti utangé disaur kabèh. ³¹ Kadung peladèn-peladèn liyané weruh lelakon kuwi, kabèh pada kagèt lan sedi banget, mulané terus pada ngomongi ratuné bab kuwi. ³² Ratuné terus kongkonan nyeluk peladèn sing ala mau terus disenèni: ‘Kowé kuwi pantyèn peladèn sing ala tenan. Utangmu semono okèhé kowé wis ora usah mbayar, jalaran kowé nyuwun tenan marang aku. ³³ Apa ya wis ora sak mestiné kowé melasi kantyamumu tunggal peladèn, kaya enggonku wis melasi kowé.’ ³⁴ Ratuné terus nesu banget lan peladèn sing ala mau dilebokké nang setrapan

supaya diajar, nganti utangé dibayar kabèh.

³⁵ “Bapakku nang swarga uga bakal nindakké mengkono kuwi marang kowé, nèk kowé ora ngapura marang sedulurmu sak atimu.”

19

Bab pegatan

¹ Sakwisé ngrampungké piwulangé kuwi Gusti Yésus terus ninggal bawah Galiléa budal nang bawah Yudéa, ngabrah laut Yordan. ² Wong pirang-pirang pada ngetutké Dèkné lan kabèh pada ditambahi larané.

³ Terus ènèng wong Farisi pada teka, jawané arep ngenèng Dèkné nganggo pitakonan. Mulané terus pada takon ngéné marang Gusti Yésus: “Apa wong lanang éntuk megat bojoné manut sak karepé déwé?”

⁴ Saurané Gusti Yésus: “Apa kowé ora matya nang Kitab Sutyi nèk Gusti Allah enggoné nggawé manungsa kawit wiwitané rupa wong lanang lan wong wédok? ⁵ Gusti Allah uga ngomong: ‘Mulané wong lanang kudu ninggal bapa lan biyungé lan dadi siji karo bojoné, dadiné wong loro dadi daging siji.’ ⁶ Wong loro kuwi wis ora loro menèh, nanging namung siji. Lan apa sing wis didadèkké siji karo Gusti Allah, manungsa ora kenèng misah.”

⁷ Para Farisi terus pada takon: “Lah nèk ngono, lah kenèng apa nabi Moses kok ngomong nèk wong lanang kudu ngekèki layang pegat marang bojoné nèk dipegat? Apa kuwi tegesé ora nglilani pegatan?”

⁸ Gusti Yésus terus ngomong: “Nabi Moses enggoné nglilani kowé megat bojomu kuwi jalaran kowé ora kenèng dikandani, nanging ing wiwitané ora kaya ngono! ⁹ Kowé pada tak kandani: Sapa megat bojoné terus kawin karo wong liyané, wong kuwi laku bédang, kejaba nèk bojoné laku bédang.”

¹⁰ Murid-muridé Gusti Yésus terus ngomong: “Lah nèk wong omah-omah kaya ngono lakuné, apa ora luwih apik nèk ora omah-omah waé.”

¹¹ Gusti Yésus semaur: “Ora saben wong bisa nglakoni kuwi, namung wong sing dipiji karo Gusti Allah. ¹² Awit ènèng wong sing ora bisa omah-omah, jalaran kawit lair wis ngono. Enèng uga sing ora bisa omah-omah, jalaran didadèkké ngono karo wong liyané. Lan ènèng liyané menèh sing milih ora omah-omah sangka karepé déwé, jalaran namung kepéngin ngurusi Kratoné Gusti Allah. Sapa sing bisa nglakoni, ya bèn nglakoni.”

Gusti Yésus mberkahi botyah-botyah

¹³ Ing sakwijiné dina wong-wong pada nggawa anak-anaké nang nggoné Gusti Yésus, nyuwun supaya pada didongakké lan diberkahi. Nanging wong-wong kuwi pada disenèni karo murid-muridé. ¹⁴ Gusti Yésus malah ngomong marang murid-muridé: “Mbok bèn botyah-botyah kuwi pada mbréné, aja dialang-alangi, awit Kratoné Swarga kanggo wong sing kaya botyah-botyah kuwi.”

¹⁵ Gusti Yésus terus numpangi tangan marang botyah-botyah, terus lunga sangka panggonan kono.

Wong enom sing sugih

¹⁶ Ing sakwijiné dina ènèng wong enom mara nang nggoné Gusti Yésus, takon ngéné: “Guru, supayané bisa nampa urip langgeng, aku kudu nglakoni penggawé betyik apa?”

¹⁷ Gusti Yésus semaur: “Kenèng apa kowé kok takon marang Aku bab apa sing betyik? Namung siji sing betyik, yakuwi Gusti Allah. Nèk kowé kepéngin nampa urip langgeng, kowé kudu nglakoni angger-anggeré Gusti Allah kabèh.”

¹⁸ Tembungé wong enom mau: “Angger-angger sing endi?”

Gusti Yésus terus semaur: “Kowé aja mematèni, aja laku bédang, aja nyolong, aja ngapusi. ¹⁹ Ngajènana marang bapa-biyungmu lan trésnaa marang wong liya kaya enggonmu trésna marang awakmu déwé.”

²⁰ Wongé terus ngomong ngéné: “Angger-angger kabèh kuwi wis tak lakoni. Lah ijik kurang apa menèh?”

²¹ Tembungé Gusti Yésus ngéné: “Nèk kowé kepéngin sampurna, barang-barang nduwému diedol kabèh. Sepira payuné dikèkké marang wong sing ora nduwé, supaya kowé nduwé banda nang swarga. Sakwisé kuwi terus mbrénéa mèlu Aku.”

²² Kadung krungu tembung kuwi, wong enom mau terus lunga karo sedi, awit dèkné sugih banget.

²³ Gusti Yésus terus ngomong marang murid-muridé: “Kowé pada tak omongi: pantyèn angèl tenan kanggo wong sugih mlebu ing Kratoné Swarga. ²⁴ Tak balèni menèh tembungku: malah

luwih gampang unta mlebu bolongané dom, tenimbang wong sugih mlebu Kratoné Gusti Allah.”

²⁵ Krungu tembung kuwi mau para murid kagèt banget, terus takon: “Lah nèk ngono, sapa sing bisa slamet?”

²⁶ Gusti Yésus nyawang murid-muridé terus ngomong: “Kanggo manungsa prekara kuwi pantyèn mokal, nanging kanggo Gusti Allah ora ènèng barang sing mokal.”

Upahé murid-muridé Gusti Yésus

²⁷ Rasul Pétrus terus ngomong marang Gusti Yésus: “Gusti, awaké déwé wis ninggal sembarangé awaké déwé lan saiki mèlu Kowé! Awaké déwé bakal éntuk apa?”

²⁸ Saurané Gusti Yésus: “Kowé pada tak omongi, mbésuk ing entèk-entèkané jaman Anaké Manungsa bakal njagong nang dampar pangwasa. Ing waktu iku kowé sing pada mèlu Aku uga bakal mèlu njagong nang dampar lan ngrutu taleré Israèl rolas. ²⁹ Lan saben wong sing ninggal omahé, seduluré lanang apa wédok, bapa-ibuné, anak-anaké lan keboné, jalaran nglabuhi Aku, wong kuwi bakal nampa ijolé ping satus lan uga bakal éntuk urip langgeng. ³⁰ Nanging okèh wong sing tekané ndisik bakal dadi kèri déwé lan okèh wong sing tekané kèri bakal dadi ndisik déwé.”

20

Piwulang bab wong-wong sing kerja nang kebon dreif

¹ Gusti Yésus mulangi ngéné: “Kratoné Swarga kuwi kenèng dipadakké karo wong sing nduwé kebon dreif. Esuk mruput wongé wis budal nggolèk wong sing kudu ngerjani keboné. ² Kadung wis pada setuju bab bayarané saben wong sedina, wong-wong terus dikongkon budal nyambutgawé nang keboné. ³ Kira-kira jam sanga ésuk sing nduwé kebon lunga menèh terus weruh wong siji-loro nganggur nang lataré pasar. ⁴ Sing nduwé kebon mau terus ngomong marang wong-wong sing nganggur kuwi: ‘Hayuk pada nyambutgawé nang kebonku, kowé bakal tak bayar sak mestiné!’ ⁵ Wong-wong terus pada budal. Kira-kira jam rolas lan jam telu awan wong sing nduwé kebon lunga menèh nggolèk wong. ⁶ Kira-kira jam lima soré wongé uga budal menèh, terus weruh wong-wong pada nganggur, terus ditakoni: ‘Kenèng apa kowé kok pada nganggur nang kéné sedina muput?’ ⁷ Wong-wong semaur: ‘Lah ora ènèng sing ngekèki kerjanaan kok!’ Sing nduwé kebon terus ngomong: ‘Nèk ngono, hayuk nyambutgawé nang kebonku waé.’

⁸ “Kadung wis surup, sing nduwé kebon terus ngomong marang mandoré: ‘Kana sing kerja pada dityeluk lan dikèki bayarané. Molai karo sing teka kèri déwé nganti tekan sing teka ndisik déwé.’ ⁹ Wong-wong sing nyambutgawé molai kira-kira jam lima terus pada teka lan nampa bayarané wong kerja sedina. ¹⁰ Sakwisé kuwi wong-wong sing molai kerja kawit ésuk terus pada mara, mikiré bakal nampa bayaran luwih okèh. Nanging wong-wong kuwi uga nampa bayarané

wong kerja sedina. ¹¹ Wong-wong nampani bayarané karo nggresah marang sing nduwé kebon. ¹² Tembungé: ‘Lah sing teka kèri kerjané namung sak jam, lah kok dibayar tunggalé karo awaké déwé sing kerja kepanasen sedina muput.’

¹³ “Sing nduwé kebon terus semaur: ‘Lo, aku ora ngapusi kowé! Kowé lak wis setuju ta nampa bayarané wong kerja sedina?’ ¹⁴ Ditampa bayaranmu kuwi lan kana lunga! Pantyèn aku karep ngekèki wong sing teka kèri bayaran sing tunggalé karo bayaranmu. ¹⁵ Apa aku ora éntuk nganggokké duwitku manut karepku déwé? Kenèng apa kowé kok mèri nèk aku nggawé betyik marang liyané?’ ”

¹⁶ Gusti Yésus terus ngomong: “Pantyèn kaya ngono, wong-wong sing teka kèri bakal dadi ndisik déwé lan wong-wong sing ndisik déwé bakal dadi sing kèri.”

Gusti Yésus ngomongké ping teluné nèk Dèkné bakal dipatèni

¹⁷ Dongé pada mlaku budal nang kuta Yérusalèm, Gusti Yésus nyeluk murid-muridé rolas didèwèkké, terus ngomong: ¹⁸ “Kowé pada ngerti nèk awaké déwé saiki budal nang kuta Yérusalèm. Nang kana Anaké Manungsa bakal dipasrahké marang para pengarepé imam lan guru Kitab. Wong-wong kuwi bakal netepké setrapan pati marang Dèkné. ¹⁹ Sakwisé kuwi wong-wong bakal masrahké Dèkné marang bangsa Rum, supaya dipoyoki, dipetyuti terus dipentèng. Nanging ing telung dinané Dèkné bakal ditangèkké sangka pati karo Gusti Allah.”

Penjaluké bojoné Sébédéus

²⁰ Bojoné Sébédéus mara nang nggoné Gusti Yésus karo anaké lanang loro. Wongé terus sujut arep nduwèni tembung.

²¹ Gusti Yésus terus takon: “Apa sing mbok karepké?”

Bojoné Sébédéus terus ngomong: “Gusti, mbok janji ta, nèk Gusti mbésuk dadi ratu, anakku kabèh loro kelilan njagong nang sebelahé Gusti, sing siji tengen lan liyané kiwa?”

²² Gusti Yésus semaur: “Kowé kuwi ora ngerti apa sing mbok jaluk. Apa kowé wani nglakoni kasangsaran sing bakal tak lakoni?”

Saurané: “Ya Gusti, awaké déwé wani!”

²³ Gusti Yésus terus ngomong: “Pantyé, kasangsaran sing bakal tak lakoni kowé uga bakal nglakoni. Nanging bab njagong nang sebelah tengen apa kiwaku, kuwi Aku ora nduwé kwasa ngarani. Jagongan kuwi wis dityawiské kanggo wong-wong sing wis dipilih karo Bapakku.”

²⁴ Kadung murid sepuluh liyané krungu bab kuwi, terus pada nesu marang sedulur loro mau.

²⁵ Mulané Gusti Yésus terus nyeluk murid-muridé kabèh terus diomongi ngéné: “Kowé pada ngerti déwé nèk para penuntun malah pada ngerèh bangsané lan semono uga para penggedé, kuwi malah pada nindes bangsané. ²⁶ Nanging kowé aja kaya ngono. Sapa sing kepéngin dadi pengarep, kuwi kudu ngladèni kowé. ²⁷ Lan sapa sing kepéngin dianggep gedé déwé, kuwi sing kudu dadi peladèné liyané. ²⁸ Didelokké ta Anaké Manungsa, Dèkné tekané ora supaya diladèni,

nanging malah ngladèni lan masrahké nyawané kanggo nylametké wong okèh.”

Gusti Yésus nambani

wong lamur loro

²⁹ Dongé Gusti Yésus lan murid-muridé pada ninggal kuta Yérikó, wong pirang-pirang pada nge-tutké. ³⁰ Nang pinggir dalan ènèng wong lamur loro pada njagong. Kadung krungu nèk Gusti Yésus liwat, wong lamur loro mau pada bengok-bengok: “Gusti, Turunané ratu Daved, mbok melas karo awaké déwé!”

³¹ Wong okèh sing nang kono pada nyenèni wong loro kuwi kongkon meneng. Nanging malah tambah banter sing mbengok: “Gusti, Turunané ratu Daved, mbok melas karo awaké déwé!”

³² Gusti Yésus terus mandek, terus wong loro mau dityeluk. Dèkné takon: “Kowé njaluk apa?”

³³ Semaure: “Awaké déwé nyuwun bisa weruh menèh, Gusti!”

³⁴ Gusti Yésus melas marang wong loro kuwi, terus didemèk mripaté. Sakwat terus pada bisa weruh menèh, terus mèlu Gusti Yésus.

21

Gusti Yésus mlebu kuta Yérusalèm diarak-arak wong okèh

¹ Kadung wis mèh tekan kuta Yérusalèm, Gusti Yésus lan murid-muridé mampir nang désa Bètfaqué, tyedek karo gunung Oléf. Nang kono Gusti Yésus terus ngongkon murid loro kongkon budal ndisik. ² Gusti Yésus ngomong ngéné: “Kana budal nang désa nang ngarep

kuwi. Nang kono kowé bakal weruh kimar wédok karo anakané dikentyang. Kimaré diutyuli terus digawa mbréné. ³ Nèk ènèng wong takon apa-apa, ngomong ngéné waé: ‘Gusti mbutuhké. Nèk wis rampung, bakal dibalèkké.’ ”

⁴ Dadiné bisa keturunan sing wis diomong karo sakwijiné nabi, sing uniné ngéné:

⁵ “Dikabarké marang wong-wong nang Sion:

Ratumu nekani kowé,

Dèkné andap-asor

lan tekané numpak anakan kimar.”

⁶ Murid loro mau terus budal lan nuruti apa sing diomong karo Gusti Yésus. ⁷ Kimar lan anakané terus digawa. ⁸ Murid-murid pirang-pirang sing nang kono terus pada njèrèng klambiné nang dalan sing arep diliwati Gusti Yésus. Wong-wong liyané pada ngepèk pangé wit-witan terus disèlèhké nang dalan. ⁹ Wong pirang-pirang pada mlaku nang ngarepé lan nang mburiné Gusti Yésus, terus pada surak-surak: “Hosana, hayuk dipuji Turunané ratu Daved. Muga kaberkahan sing teka ing jenengé Gusti. Hosana, hayuk dipuji Gusti Allah sing nang swarga!”

¹⁰ Kadung Gusti Yésus wis mlebu nang kuta Yérusalèm, wong sak kuta pada gègèr lan pada takon: “Sing teka kuwi sapa ta?”

¹¹ Wong-wong sing pada mèlu Gusti Yésus semaur: “Kuwi nabi Yésus, sangka kuta Nasarèt nang distrik Galiléa!”

Gusti Yésus mlebu nang Gréja Gedé

¹² Gusti Yésus terus mlebu nang lataré Gréja Gedé. Wong-wong sing dodolan lan tetuku nang

lataré Gréja Gedé kono pada diusir kongkon lunga kabèh. Méja-méjané sing tukang ngijoli duwit lan dingklik-dingkliké sing dodol manuk dara diglémpangké kabèh. ¹³ Gusti Yésus ngomong marang wong-wong sing dodolan: “Nang Kitab wis ditulis nèk Gusti Allah ngomong: ‘Omahku bakal diarani panggonan kanggo pamuji,’ nanging saiki mbok dadèkké rongé maling.”

¹⁴ Nang Gréja Gedé kono ènèng wong lamur lan wong lumpuh pada nang nggoné Gusti Yésus. Kabèh pada diwaraské. ¹⁵ Nanging kadung para pengarepé imam lan para guru Kitab pada weruh enggoné Gusti Yésus nindakké mujijat-mujijat lan botyah-botyah pada surak-surak: “Dipuji Turunané ratu Daved,” terus pada nesu. ¹⁶ Para pengarepé imam lan para guru Kitab terus ngomong marang Gusti Yésus: “Apa Kowé ora krungu tembungé botyah-botyah kuwi?”

Gusti Yésus semaur: “Ya, Aku krungu. Nanging apa Kowé durung tau matya nang Kitab Sutyi, sing uniné ngéné: ‘Botyah-botyah lan bayi-bayi wis mbok blajari memuji Jenengmu.’ ”

¹⁷ Gusti Yésus terus ninggal wong-wong kuwi, lunga sangka kuta Yérusalèm, terus budal nang désa Bétani lan nginep nang kono.

Wit anjir sing ora metu wohé

¹⁸ Esuké, dongé balik nang kuta Yérusalèm, Gusti Yésus krasa ngelih nang dalan. ¹⁹ Dèkné weruh wit anjir nang pinggir dalan, terus diparani. Nanging ora ènèng wohé siji-sijia, namung godong. Mulané

Gusti Yésus terus ngomong marang wité: “Slawas-lawasé kowé ora bakal ngetokké woh menèh!” Sakwat wité terus garing.

²⁰ Kadung murid-muridé weruh lelakon kuwi mau, terus pada nggumun banget, mulané pada takon: “Lah wité anjir kok dadi garing ngono, Gusti?”

²¹ Gusti Yésus semaur: “Pada ngertia, nèk kowé pretyaya lan ora mangu-mangu, kowé ya bisa nindakké sing tak tindakké marang wit anjir kuwi. Malah ora namung kuwi waé, kowé bisa ngongkon gunung kaé ngomong: ‘Mumbula, nje-gura nang segara,’ lan kuwi ya bakal klakon.

²² Sembarang sing mbok jaluk ing pandonga bakal klakon, janji kowé pretyaya.”

Pitakonan bab pangwasané

Gusti Yésus

²³ Gusti Yésus terus mlebu nang Gréja Gedé lan mulangi nang kono. Ing tengah-tengahé memulang ènèng pengarepé imam lan para guru Kitab mara nang nggoné Gusti Yésus takon: “Guru, enggonmu nindakké prekara kuwi kabèh éntuk pangwasa sangka ngendi? Sapa ta sing ngekèki pangwasa marang Kowé?”

²⁴ Gusti Yésus semaur ngéné: “Aku arep takon marang kowé ndisik. Nèk kowé wis mangsuli pitakonanku, Aku ya bakal mangsuli pitakonanmu. ²⁵ Sapa sing ngekèki pangwasa marang nabi Yohanes kanggo mbaptis? Gusti Allah apa manungsa?”

Para pengarepé imam lan para guru Kitab terus pada rembukan déwé: “Nèk awaké déwé

ngomong: ‘Sangka Gusti Allah,’ lah mengko Dèkné semaur: ‘Lah kenèng apa kowé kok ora pretyaya marang nabi Yohanes?’²⁶ Lah nèk awaké déwé semaur: ‘Sangka manungsa,’ awaké déwé wedi karo wong okèh iki, awit wong-wong kuwi kabèh nganggep Yohanes kuwi nabi.”²⁷ Dadiné para pengarepé imam lan para guru Kitab pada semaur: “Awaké déwé ora ngerti!”

Gusti Yésus terus semaur: “Nèk ngono, kowé ya ora bakal tak omongi sapa sing ngekèki pangwasa marang Aku kanggo nindakké prekara kuwi mau kabèh.”

Piwulang bab anak loro

²⁸ Gusti Yésus terus ngomong: “Kepriyé pine-mumu bab iki? Enèng wong nduwé anak loro. Wongé marani anaké mbarep terus ngomong: ‘Lik, dina iki kana kowé nyambutgawé nang kebon dreif.’²⁹ Anaké semaur: ‘Ya Pak,’ nanging ora budal. ³⁰ Bapaké terus marani anaké sing enom, terus dikongkon nyambutgawé nang keboné. Anaké enom semaur: ‘Aku emoh Pak,’ nanging terus gela, mulané terus budal. ³¹ Anak loro mau sing endi sing nindakké karepé bapaké?”

Wong-wong terus semaur: “Ya sing enom.”

Gusti Yésus terus ngomong: “Pada titènana, wong-wong belasting lan wong-wong lonté malah bakal mlebu ndisik ing Kratoné Gusti Allah tenimbang kowé. ³² Awit nabi Yohanes teka lan ndudukké dalané Gusti Allah marang kowé, nanging kowé ora pada pretyaya marang dèkné. Wong-wong belasting lan wong-wong lonté malah pada

pretyaya marang dèkné. Kowé pada weruh kuwi, nanging kowé ora terus malih pikirané lan pretyaya marang dèkné.”

Piwulang bab wong nyéwa kebon

³³ Gusti Yésus ngomong: “Pada dirungokké piwulang iki. Enèng wong sugih nduwé kebon dreif. Keboné dipageri mubeng lan digawèkké panggonan kanggo meres dreifé. Wongé uga ngedekké gubuk duwur kanggo njaga. Sakwisé kuwi keboné terus diséwakké marang wong-wong liyané. Wongé déwé terus lunga nang liya negara. ³⁴ Kadung wis wayahé panèn sing nduwé kebon teka terus kongkonan sing kerja supaya nang nggoné wong-wong sing nyéwa keboné. Kongkon njaluk bagèané dèkné sangka pametuné keboné. ³⁵ Nanging wong-wong sing dikongkon mau malah dityekel karo wong-wong sing nyéwa kebon. Enèng sing digebuki, ènèng sing dipatèni lan ènèng sing dibandemi watu. ³⁶ Sing nduwé kebon terus ngongkon wong liyané menèh, okèhé ngungkuli sing ndisik. Nanging kongkonan sing iki kabèh pada waé ngalami kaya sing ndisik. ³⁷ Entèk-entèké sing nduwé kebon ngongkon anaké déwé, mikiré wong-wong sing nyéwa kebon ngajèni marang anaké dèkné. ³⁸ Nanging kadung wong-wong sing nyéwa kebon weruh anaké sing nduwé kebon teka, terus pada rembukan ngéné: ‘Lah iki anaké sing nduwé kebon teka. Hayuk dipatèni waé, supaya awaké déwé éntuk warisané.’ ³⁹ Anaké sing nduwé kebon mau terus dityekel, disèrèt metu sangka keboné terus dipatèni.”

⁴⁰ Gusti Yésus terus takon: “Nèk sing nduwé kebon teka, wong-wong sing nyéwa keboné bakal dikapakké?”

⁴¹ Wong-wong sing ditakoni pada semaur: “Ya wis sak mestiné nèk wong-wong ala kuwi bakal dipatèni kabèh. Lah keboné dreif mesti bakal diséwakké marang wong liya-liyané, sing pada gelem ngekèkké bagèané sing nduwé kebon pendak panèn.”

⁴² Gusti Yésus terus takon: “Apa kowé pada durung tau matya tulisan iki nang Kitab: ‘Watu sing ora dikanggokké karo sing nggawé omah,

kuwi dadi watu sing penting déwé.

Iki penggawéné Gusti,
mulané ya nggumunké tenan.’

⁴³ Mulané Aku ngomong marang kowé: Kratoné Gusti Allah bakal direbut sangka kowé lan dikèkké marang bangsa liya, sing nggugu marang tembungé. (⁴⁴ Sapa sing tiba ing watu kuwi bakal ajur lan sing ketiban watu kuwi bakal remuk.)”

⁴⁵ Kadung para pengarepé imam lan para Farisi pada krungu tembungé Gusti Yésus kuwi, terus pada rumangsa nèk wong-wong kuwi déwé sing disemoni. ⁴⁶ Wong-wong terus pada kepéngin nyekel Dèkné, nanging pada wedi karo rayaté, sing nganggep Gusti Yésus kuwi nabi.

22

Piwulang bab mantènan gedé

¹ Gusti Yésus memulang menèh marang wong-wong nganggo sakwijiné gambar. ² Tembungé

Gusti Yésus ngéné: “Kratoné Swarga kenèng dipadakké karo sakwijiné ratu sing arep nduwé gawé gedèn, jalaran arep ngawinké anaké lanang. ³ Ratu mau ngongkon para peladèné ngundang wong-wong sing diulemi. Nanging wong-wong ora gelem teka. ⁴ Ratuné terus ngongkon peladèn-peladèn liyané, diomongi ngéné: ‘Kana wong-wong sing diulemi diomongi nèk péstané wis ditata. Sapi lanang lan pedèt-pedèt pilihan wis dibelèh. Sembarang wis rampung. Kongkon ndang pada nekani péstané!’ ⁵ Nanging wong-wong sing diulemi ora teka. Malah pada lunga ngurusi penggawéané déwé-déwé. Enèng sing nang kebon, liyané ngurusi dagangané. ⁶ Malah ènèng sing pada nyekel peladèné ratuné, dipilara lan dipatèni. ⁷ Mulané ratuné terus nesu banget. Dèkné terus ngongkon soldat-soldaté, kongkon matèni wong-wong sing matèni peladèn-peladèné lan kongkon ngobong kutané. ⁸ Ratuné terus ngomong marang para peladèné: ‘Péstané mantènan wis ditata, nanging wong-wong sing diulemi pada ora pantes. ⁹ Mulané kana saiki pada nang prapatan-prapatan lan sapa waé sing ketemu diundang kongkon teka nang péstané mantènan.’ ¹⁰ Para peladèn mau terus budal nang prapatan-prapatan. Kabèh wong sing ketemu, sing ala lan sing betyik, terus pada dikumpulké. Panggonan pésta saiki kebek karo dayoh.

¹¹ “Kadung ratuné mlebu kepéngin weruh dayoh-dayohé, dèkné terus weruh ènèng sakwijiné dayoh ora nganggo salin pésta. ¹² Dayoh kuwi terus ditakoni: ‘Sedulur, lah kowé kok

mlebu tanpa nganggo salin pésta?’ Nanging dayohé ora bisa semaur apa? ¹³ Ratuné terus ngomong marang para peladéné: ‘Wong iki dibanda lan dietokké sangka kéné, dibuwang nang panggonan sing peteng. Nang kono dèkné bakal tangisan lan kerot untu.’ ”

¹⁴ Gusti Yésus terus nutup piwulangé ngéné: “Pantyèn okèh wong sing dipanggil, nanging namung setitik sing pantes dipilih.”

Pitakonan bab mbayar belasting

¹⁵ Para Farisi terus lunga lan pada rembukan kepriyé bisané ngenèng Gusti Yésus nganggo pitakonan. ¹⁶ Terus pada kongkonan murid-muridé kono bareng karo wong-wong golongané ratu Hérodès marani Gusti Yésus. Wong-wong iki terus takon: “Guru, awaké déwé ngerti nèk kowé wong jujur lan blaka enggoné mulangké bab kekarepané Gusti Allah kanggo manungsa. Kowé ora wedi lan ora perduli karo sapa-sapa. ¹⁷ Mulané awaké déwé kepéngin ngerti sangka Kowé bab iki: mbayar belasting marang ratuné Rum kuwi éntuk apa ora?”

¹⁸ Nanging Gusti Yésus ngerti nèk wong-wong kuwi tujuané ala, mulané terus ngomong: “Kowé kuwi lamis. Kenèng apa kowé kok arep ngenèng Aku? ¹⁹ Ndelok kéné duwit sing dienggo mbayar belasting.”

Terus ènèng sing nggawa duwit pérak siji. ²⁰ Gusti Yésus terus takon: “Nang duwit iki ènèng gambaré lan jenengé sapa?”

²¹ Wong-wong semaur: “Gambaré lan jenengé ratuné Rum!”

Gusti terus ngomong: “Nèk ngono, apa sing wèké ratuné ya dikèkké marang ratuné lan apa sing wèké Gusti Allah ya kudu dikèkké marang Gusti Allah.”

²² Wong-wong pada nggumun banget krungu Gusti Yésus ngomong ngono kuwi. Wong-wong terus ora ngrusui Dèkné menèh, terus pada lunga.

Gusti Allahé wong urip

²³ Ing dina kuwi uga ènèng wong golongan Saduki siji-loro nang nggoné Gusti Yésus. Wong Saduki nganggepé wong mati ora bakal tangi menèh. ²⁴ Mulané pada takon marang Gusti Yésus: “Guru, nabi Moses mulangi ngéné: ‘Nèk ènèng wong lanang mati tanpa ninggal turunan, seduluré lanang kudu ngepèk bojoné sing ditinggal mati kuwi, supaya bisa nggawé turunan.’” ²⁵ Lah saiki ènèng sedulur pitu. Sing mbarep kawin, nanging terus mati tanpa ninggal anak. Bojoné terus diepèk karo adiké sing mati. ²⁶ Uga adiké mati tanpa ninggal anak. Mengkono lelakoné karo sedulur sing nomer telu tumekané sedulur sing nomer pitu, kabèh mati tanpa ninggal anak. ²⁷ Entèk-entèké wong wédoké mati pisan. ²⁸ Saiki awaké déwé arep takon: Lah mbésuk nèk wong mati pada tangi, wong wédok kuwi dadi bojoné sedulur sing endi? Awit sedulur pitu kuwi kabèh wis tau dadi bojoné wong wédok mau?”

²⁹ Gusti Yésus semaur: “Kowé kuwi klèru kabèh. Kowé kuwi ora dunung isiné Kitab lan kowé blas ora ngerti kwasané Gusti Allah. ³⁰ Awit mbésuk nèk wong-wong tangi sangka pati uripé bakalé

kaya mulékat nang swarga, ora ènèng tyarané bebojoan. ³¹⁻³² Lan bab tangi menèh sangka pati, apa kowé ora tau matya tembungé Gusti Allah marang kowé, sing uniné ngéné: ‘Aku iki Gusti Allahé Abraham, Gusti Allahé Isak lan Gusti Allahé Yakub!’ Gusti Allah kuwi dudu Gusti Allahé wong mati, nanging Gusti Allahé wong urip.”

³³ Sakwisé wong-wong krungu katerangan sing ngono kuwi, kabèh pada nggumun karo piwulangé Gusti Yésus.

Wèt sing gedé déwé

³⁴ Kadung para Farisi krungu nèk Gusti Yésus wis nylakepké wong Saduki, terus pada nglumpuk.

³⁵ Enèng siji, sakwijiné guru Kitab, arep ngenèng Gusti Yésus nganggo pitakonan ngéné: ³⁶ “Guru, wèt sing endi nang Kitab sing gedé déwé?”

³⁷ Gusti Yésus semaur: “Wèt sing gedé déwé ya iki: Kowé kudu trésna marang Gusti Allahmu sak atimu, sak nyawamu lan nganggo sak ènèngé pikiranmu. ³⁸ Iku wèt sing gedé déwé lan sing penting déwé. ³⁹ Wèt liyané sing uga penting kaya sing ndisik kuwi ya iki: ‘Trésnaa marang pepadamu kaya enggonmu nrésnani awakmu déwé.’ ⁴⁰ Kabèh wèt-wété nabi Moses lan sing diwulangké karo para nabi liyané tibané ya nang wèt loro kuwi.”

Pitakonan bab Kristus lan bab Turunané ratu Daved

⁴¹ Dongé para Farisi ijik nglumpuk nang kono, Gusti Yésus terus takon marang wong-wong kuwi: “Kepriyé pinemumu bab Kristus? Dèkné kuwi turunané sapa ta?” ⁴² Wong-wong semaur: “Turunané ratu Daved.”

⁴³ Gusti Yésus terus ngomong: “Lah nèk ngono, lah ratu Daved kok nyeluk Kristus kuwi Gusti? Awit katuntun Rohé Gusti Allah ratu Daved lak ngomong ngéné ta: ⁴⁴ ‘Gusti Allah wis ngomong marang Gustiku:

Kéné njagong nang tengenku,
nganti mungsuhmu sak kabèhé wis
tak telukké marang kowé.’

⁴⁵ Lah nèk ratu Daved nyeluk Kristus kuwi Gusti, lah mosok Kristus turunané ratu Daved?”

⁴⁶ Ora ènèng wong siji waé sing bisa ngomong apa-apa. Wiwit dina kuwi ora ènèng wong sing wani takon-takon menèh marang Gusti Yésus.

23

Dirungokké piwulangé,

nanging aja ditiru tumindaké

¹ Gusti Yésus terus ngomong ngéné marang wong-wong lan marang murid-muridé: ² “Para guru Kitab lan para Farisi kuwi sing nduwèni kwasa ndunung-ndunungké wèt-wèté nabi Moses. ³ Mulané kudu dilakoni lan kabèh piwulangé kudu dituruti sing sak mestiné. Nanging aja pada niru klakuané, awit wong-wong kuwi déwé ora pada nglakoni apa sing diwulangké. ⁴ Pada nggawé pernatan-pernatan sing abot kanggo wong liyané, nanging wong-wong kuwi déwé ora pada nindakké. ⁵ Sembarang sing ditindakké namung supaya kétok wong. Kayadéné: nganggo tali sembayang amba nang batuké lan lengené, gombyoké saliné digawé dawa. ⁶ Nèk nang kumpulan pésta seneng njagong

nang jagongané wong gedé lan nèk nang sinaguk njaluké njagong nang ngarep déwé. ⁷ Nèk nang pasar-pasar seneng digatèkké lan njaluké dityeluk ‘Guru’. ⁸ Nanging kowé aja seneng dityeluk ‘Guru’, awit gurumu namung siji lan kowé kabèh pada tunggal sedulur. ⁹ Kowé uga aja nyeluk wong ing donya kéné ‘Bapak’, awit bapakmu namung siji, yakuwi sing nang swarga. ¹⁰ Kowé uga aja gelem dityeluk ‘Penuntun’, awit penuntunmu namung siji, yakuwi Kristus. ¹¹ Sing gedé déwé nang tengahmu kudu ngladèni liyané. ¹² Sapa sing ngluhurké awaké déwé, iku bakal diasorké, malah sapa sing ngasorké awaké déwé, iku bakal diluhurké.”

Gusti Yésus nyenèni para guru Kitab lan para Farisi

¹³ Gusti Yésus ngomong ngéné marang para guru Kitab lan para Farisi: “Tyilaka kowé, para guru Kitab lan para Farisi! Kowé kuwi wong lamis! Kowé pada ngalang-alangi wong-wong sing arep mlebu Kratoné Gusti Allah. Kowé déwé pada ora gelem, nanging wong liya sing gelem malah mbok alang-alangi. (¹⁴ Tyilaka kowé, para guru Kitab lan para Farisi! Kowé wong lamis. Kowé pada nggolèk akal werna-werna kanggo meres randa-randa lan ngrampok omahé. Terus étok-étoké ndonga sing dawa. Mulané kowé bakal nampa setrapan sing luwih abot.)

¹⁵ “Tyilaka kowé, para guru Kitab lan para Farisi! Kowé kuwi wong lamis! Kowé pada lunga adoh, nganti nyabrang segara lan ndlajahi

daratan kepéngin éntuk wong siji sing mèlu agamamu. Nanging nèk wongé wis mèlu agamamu, wongé mbok matengké kanggo neraka, malah alané wongé ping pindoné kowé déwé.

16 “Tyilaka kowé, penuntun-penuntun sing pityek. Kowé ngomong: ‘Sapa sumpah nyebut Gréja Gedé, wong kuwi ora ketyentyang sumpahé. Nanging sapa sumpah nyebut emasé Gréja Gedé, sumpah kuwi nyentyang.’ 17 Kowé kuwi pantyèn wong bodo lan pityek. Awit, apa sing luwih gedé ajiné: emasé apa Gréja Gedé, sing nyutyèkké emasé? 18 Kowé uga mulang ngéné: ‘Sapa sumpah nyebut altaré Gusti Allah, wong kuwi ora ketyentyang sumpahé. Nanging sapa sumpah nyebut kurban sing nang altar, wong kuwi ketyentyang marang sumpahé.’ 19 Kowé pantyèn wong pityek tenan! Apa sing luwih gedé ajiné: kurbané apa altaré, sing nyutyèkké kurban kuwi? 20 Sapa sing sumpah nyebut altaré Gusti Allah, kuwi sumpahé nyebut altaré lan sembarang sing temumpang nang altar kono. 21 Lan sapa sing sumpah nyebut Gréja Gedé kuwi sumpah nyebut Gréja Gedé lan Gusti Allah sing manggon nang kono. 22 Sapa sing sumpah nyebut swarga, kuwi tegesé sumpah nyebut damparé Gusti Allah lan Gusti Allah déwé sing njagong nang dampar kuwi.

23 “Tyilaka kowé, para guru Kitab lan para Farisi. Kowé kuwi wong lamis. Awit kowé mbayar prasepuluhan sangka bumbu kayadéné telasih, adas lan jinten, nanging pernatan-pernatan sing luwih penting ora mbok lakoni, kayadéné kaben-

eran, kawelasan lan katemenan. Bener, sing siji kudu mbok tindakké, nanging liyané aja dilir-wakké. ²⁴ Kowé pantyèn penuntun-penuntun sing pityek. Lemut mbok saring sangka ombèn-ombènmu, nanging unta mbok elek.

²⁵ “Tyilaka kowé, para guru Kitab lan para Farisi! Kowé kuwi wong lamis. Awit tyangkir lan piring mbok resiko njabané, nanging njeroné kebek karo rereget sangka enggonmu ngrampas, jalaran sangka srakahmu. ²⁶ Kowé pantyèn wong Farisi sing pityek. Tyangkir lan piring kuwi kudu mbok resiko njeroné ndisik, mengko njabané uga dadi resiko.

²⁷ “Tyilaka kowé, para guru Kitab lan para Farisi! Kowé kuwi wong lamis. Awit kowé kuwi kaya kuburan sing dietyèt putih. Sangka njaba pantyèn kétéké apik, nanging njeroné kebek karo balungé wong mati sing wis bosok kabèh. ²⁸ Kowé pantyèn kaya ngono kuwi: sangka njaba kowé kétéké apik, nanging njeroné batinmu kebek lelamis lan ala.

²⁹ “Tyilaka kowé, para guru Kitab lan para Farisi. Kowé kuwi pantyèn wong lamis. Kowé pada nggawèkké kuburan kanggo para nabi lan ngapik-apikké watu pengéling-élingé wong-wong sing apik uripé. ³⁰ Kowé pada ngomong: ‘Semunggoné aku urip ing jamané para mbah-mbahanku, aku mesti ora matèni para nabi.’ ³¹ Dadiné kowé déwé pada ngakoni nèk kowé kuwi turunané wong-wong sing pada matèni para nabi. ³² Kono diteruské lan ditutukké pisan dosa-dosané mbah-mbahanmu kuwi! ³³ Kowé kuwi ula lan anakan

ula. Kepriyé enggonmu arep nyimpangi setrapanmu nang neraka? ³⁴ Mulané dirungokké sing apik. Aku bakal ngongkon nabi-nabi, wong-wong sing nduwé kaweruh lan guru-guru teka nang nggonmu. Saloké bakal mbok patèni lan mbok pentèng, liyané menèh bakal mbok petyuti nang sinagukmu apa mbok oyak-oyak sangka kuta si-jiné lunga nang kuta liyané. ³⁵ Entèk-entèké kowé bakal disetrap, jalaran kowé pada matèni wong-wong sing ora salah, wiwit Abel tekané Sakaria, anaké Bérékia, sing mbok patèni nang tengahé panggonan sutyi lan altar. ³⁶ Pada ngertia: kabèh dosa kuwi bakal ditibakké nang tangané wong-wong ing jaman saiki.”

Kuta Yérusalèm bakal dirusak

³⁷ Gusti Yésus terus ngomong ngéné bab kuta Yérusalèm: “Yérusalèm, Yérusalèm! Kowé wis matèni nabi-nabi lan mbandemi watu marang wong-wong kongkonané Gusti Allah. Wis ping pira enggonku kepéngin nglumpukké anak-anakmu kaya pitik babon sing nglumpukké anak-anakané nang ngisoré swiwiné. Nanging kowé ora gelem. ³⁸ Titènana, omahmu bakal ditinggal suwung lan dadi sepi. ³⁹ Dirungokké omongku iki: wiwit saiki kowé ora bakal weruh Aku, nganti kowé bakal ngomong: ‘Nampaa berkah sing teka ing jenengé Gusti.’ ”

24

Gréja Gedé bakal dirusak

¹ Sakwisé kuwi Gusti Yésus terus lunga sangka Gréja Gedé kono. Murid-muridé terus pada

mara lan ndudukké gedong-gedongé Gréja Gedé marang Dèkné. ² Gusti Yésus terus ngomong: “Kowé pada ngematké gedong-gedong kuwi, nanging pada ngertia, mbésuk bakal ora ènèng watu siji waé temumpang liyané. Kabèh ambruk dadi rata karo lemahé.”

Bab karusakan lan kasangsaran

³ Gusti Yésus terus munggah nang gunung Olèh lan njagong nang kono. Murid-muridé terus pada mara. Kejaba murid-muridé ora ènèng wong liyané. Murid-muridé terus takon marang Dèkné: “Gusti, awaké déwé kepéngin ngerti kapan kuwi bakalé klakon. Awaké déwé uga kepéngin ngerti apa tanda-tandané tekané Gusti lan apa tanda-tandané entèk-entèkané jaman?”

⁴ Gusti Yésus terus ngomong: “Kowé pada sing ati-ati, aja sampèk kenèng diapusi wong. ⁵ Awit okèh wong bakal teka nganggo jenengku lan ngomong: ‘Aku iki Kristus!’ Lan mengkono kuwi wong pirang-pirang bakal disasarké. ⁶ Kowé bakal krungu kabar-kabar bab peperangan lan bab peperangan sing bakal teka. Nanging aja pada bingung, awit kuwi kabèh kudu klakon. Nanging kuwi durung entèk-entèkané. ⁷ Awit bangsa sing siji bakal perang nglawan bangsa liyané lan negara sijiné bakal perang nglawan negara liyané. Nangendi-endi bakal ènèng kurang pangan lan lindu. ⁸ Nanging kuwi mau kabèh namung wiwitané kasangsaran sakdurungé jaman anyar teka, kaya wong sing nglarani kaé, sakdurungé mbayi.

⁹ “Ing waktu kuwi kowé bakal dityekel lan dipasrahké, supaya dipilara lan dipatèni. Sakkèhé bangsa bakal pada sengit karo kowé, jalaran kowé muridku. ¹⁰ Mulané okèh wong uga sing ora bakal temen mèlu Aku, nanging pada semplak pengan-delé. Sing siji bakal masrahké liyané supaya dip-ilara lan sing siji bakal nyengiti liyané. ¹¹ Okèh nabi palsu bakal njedul lan nyasarké wong okèh. ¹² Tumindak ala bakal tambah okèh, mulané ka-trésnan bakal suda. ¹³ Nanging sapa sing man-
tep terus tekan entèk-entèkané, kuwi sing bakal slamet. ¹⁴ Kabar kabungahan bab Kratoné Gusti Allah bakal digelar nang sak jagat, supaya kabèh bangsa pada ngerti. Sakwisé kuwi klakon, entèk-entèkané jaman bakal teka.”

Tekané sangsara gedé

¹⁵ Gusti Yésus neruské tembungé ngéné: “Kowé bakal weruh Nggegilané Karusakan ngadek nang panggonan sutyi. Nabi Danièl wis ngomongké bab iku. Sapa sing matya iku mikira sing apik, supaya bisa dunung tegesé. ¹⁶ Nèk kuwi klakon, wong-wong sing nang bawah Yudéa pada mblayua nang gunung-gunungan. ¹⁷ Wong-wong sing ijik nang nduwur omah, aja pada medun njikuk barang-barangé omahé. ¹⁸ Wong-wong sing ijik nang kebon, aja pada mulih njikuk saliné. ¹⁹ Melaské banget wong wédok sing ing waktu kuwi pada meteng lan sing pada nyusoni. ²⁰ Ndedongaa marang Gusti Allah, supaya enggonmu lunga ora tiba wayah adem apa dina sabat. ²¹ Awit ing waktu kuwi bakal ènèng kasusahan gedé banget, sing durung tau klakon wiwit jagat digawé tekan

sepréné. Lan kasusahan gedé sing kaya ngono kuwi ora bakal klakon menèh. ²² Semunggoné waktuné kasusahan kuwi ora dityekakké karo Gusti Allah, mesti ora ènèng wong siji waé bisa urip. Nanging jalaran sangka wong-wong sing wis dipilih karo Gusti Allah, waktu kuwi dityekakké.

²³ “Ing waktu kuwi, nèk ènèng wong ngomong marang kowé: ‘Lah iki Kristus nang kéné,’ apa ‘Lah kaé Kristus nang kana,’ aja pada ngandel. ²⁴ Awit kristus-kristus palsu lan nabi-nabi palsu bakal pada njedul lan bakal pada nindakké mujijat-mujijat lan tanda-tanda sing nggumunké kanggo nyasarké wong. Malah semunggoné bisa ngono arep nyasarké para pilihané Gusti Allah. ²⁵ Mulané pada diéling-éling! Aku wis ngomongi kowé sakdurungé kuwi mau klakon.

²⁶ “Nèk ènèng wong ngomongi kowé: ‘Lah kaé Kristus nang wustèn,’ kowé aja mbrana. Apa nèk wong-wong ngomong: ‘Lah kaé Dèkné ndelik nang kana,’ kowé aja ngandel. ²⁷ Awit kaya enggoné klélapé bledèk ngebyar sangka wétan lan padangé semlorot tekan kulon, mengkono mbésuk tekané Anaké Manungsa.

²⁸ “Nang endi sing ènèng batang, mesti manuk gagak pada nglumpuk.”

Tekané Anaké Manungsa

²⁹ Gusti Yésus terus ngomong menèh: “Sakwisé wayah kasangsaran kuwi, srengéngé bakal dadi peteng lan mbulané ora bakal semlorot menèh. Lintang-lintang bakal pada tiba sangka langit lan pangwasa-pangwasa nang langit bakal hoyak kabèh. ³⁰ Sakwisé kuwi tandané Anaké Manungsa

bakal kéték nang langit. Sakkèhé bangsa nang bumi bakal pada nangis lan sambat lan bakal pada weruh Anaké Manungsa teka nang mégané langit, nganggo pangwasa lan kamulyan sing gedé. ³¹ Trompèt sing swarané banter banget bakal diunèkké lan para mulékat bakal dikongkon lunga nglumpukké umat pilihané Gusti Allah sangka wétan, kulon, lor lan kidul, sangka pojoké bumi sing sijiné tekan pojok sing liyané.”

Piwulang sangka wit anjir

³² Gusti Yésus terus ngekèki piwulang ngéné: “Mbok dititèni wit anjir kaé. Nèk pangé wis ijo lan memes lan molai metu godongé, kowé ngerti nèk wayah panas wis tyedek. ³³ Mengkono uga, nèk kowé weruh sembarang sing tak omong mau klakon, kuwi tandané nèk tekané Anaké Manungsa wis tyedek banget. ³⁴ Pada élinga! Wong-wong sing urip ing jaman iki bakal pada menangi prekara-prekara kuwi mau kabèh. ³⁵ Langit lan bumi bakal ilang, nanging tembungku bakal ènèng terus slawas-lawasé.”

Dinané lan jamé ora ènèng

sing ngerti

³⁶ Gusti Yésus neruské tembungé ngéné: “Bab dinané lan jamé tekané Anaké Manungsa ora ènèng wong siji waé sing ngerti. Para mulékat nang swarga ora ngerti lan Anaké Gusti Allah ya ora ngerti. Sing ngerti namung Gusti Allah Bapaké. ³⁷ Kaya jamané nabi Noah, mengkono uga mbésuk jamané tekané Anaké Manungsa. ³⁸ Awit

ing dina-dina sakdurungé udan gedé teka, wong-wong pada mangan-ngombé lan kawin, nganti dinané enggoné nabi Noah munggah nang kapalé. ³⁹ Wong-wong ora pada dunung apa sing klakon, nganti tekané udan gedé, terus pada ngerti. Mengkono uga bakalé lelakoné nèk Anaké Manungsa teka. ⁴⁰ Ing waktu kuwi bakal ènèng wong lanang loro pada nyambutgawé nang kebon, sing siji digawa, sing liyané ditinggal. ⁴¹ Enèng wong wédok loro ijik nggiling gandum, sing siji digawa, sing liyané ditinggal.

⁴² “Mulané, pada sing awas lan ati-ati, awit kowé ora ngerti kapan tekané Gustimu. ⁴³ Elinga iki, semunggoné sing nduwé omah ngerti waktuné tekané malingé, dèkné mesti ora bakal turu lan ora bakal nglilani omahé dibobol. ⁴⁴ Mulané pada jaga-jaga, awit Anaké Manungsa tekané ing waktu sing ora mbok jagakké.”

Piwulang bab slaf sing temen

⁴⁵ Gusti Yésus terus ngomong: “Slaf sing endi sing temen lan sing pinter, sing didadèkké pengarepé slaf-slaf liyané lan ngekèki pangané marang slaf-slaf kuwi nèk wis pener waktuné?

⁴⁶ Beja tenan slaf sing ketemu ijik ngerjani penggawéané nèk sing nduwé omah teka.

⁴⁷ Ngandela, slaf kuwi bakal dipasrahi ngurusi kabèh bandané sing nduwé omah. ⁴⁸ Nanging nèk slaf mau ala atiné lan nduwé gagasan ngéné:

⁴⁹ ‘Ah, gustiku bakalé ora ndang teka kok,’ terus dèkné molai nyiya-nyiya slaf-slaf liyané lan malah mangan lan ngombé bebarengan karo wong-wong sing seneng mabuk. ⁵⁰ Lah sing nduwé

omah terus teka ing dina sing ora dijagakké lan ing jam sing ora dingertèni sakdurungé. ⁵¹ Slaf kuwi bakal disetrap karo sing nduwé omah, tunggalé waé karo setrapané wong lamis. Nang kono slaf mau bakal tangisan lan ngerot untu.”

25

Prawan sing pinter

lan prawan sing goblok

¹ Saiki Gusti Yésus mulangi ngéné: “Nèk Anaké Manungsa teka lan ngwasani Kratoné Gusti Allah, kuwi kenèng digambarké karo prawan sepuluh sing arep ngiring mantèn lan pada nggawa ontyor kaé, metuk mantèn lanang. ² Prawan sepuluh kuwi sing lima goblok lan sing lima pinter. ³ Prawan lima sing goblok pada nggawa ontyor, nanging ora nggawa lenga sèrep. ⁴ Lah prawan lima sing pinter nggawa ontyor lan nggawa lenga sèrep. ⁵ Kadung mantèné lanang ora teka-teka, prawan-prawan mau pada ngantuk, sampèk keturon.

⁶ “Nang tengahé wengi ènèng wong tyeluk-tyeluk: ‘Mantèné teka, hayuk pada metuk!’

⁷ Prawan sepuluh mau terus pada tangi lan njikuk ontyoré déwé-déwé. ⁸ Prawan lima sing goblok terus nembung marang prawan-prawan sing pinter: ‘Mbok aku dikèki lengamu setitik, awit ontyorku arep mati.’ ⁹ Prawan-prawan sing pinter semaur: ‘Ora, mengko awaké déwé kabèh ndak kekurangan lenga. Kana nggolèk déwé nang setur nèk butuh.’ ¹⁰ Kadung prawan-prawan sing goblok mau pada budal tuku lenga,

mantèné lanang teka. Prawan-prawan sing wis tata-tata mau terus pada ngiring mantèné mlebu nang omahé sing nduwé gawé. Lawangé terus dikantying.

¹¹ “Ora let suwi prawan-prawan sing tuku lenga mau pada teka terus tyeluk-tyeluk: ‘Bapak, bapak, mbok dibukak lawangé!’ ¹² Nanging mantèn lanang mau semaur: ‘Kowé sapa, aku ora kenal kowé!’ ”

¹³ Gusti Yésus terus nutup piwulangé ngéné: “Mulané pada melèka, awit kowé ora ngerti dinané apa jamé tekané Anaké Manungsa.”

Slaf telu sing dipokoki

¹⁴ Gusti Yésus terus ngekèki gambar liyané: “Nèk Anaké Manungsa teka ngwasani Kratoné Gusti Allah, kuwi kenèng digambarké karo sakwijiné wong sing arep lunga nang negara adoh. Wongé nyeluk slaf-slafé, terus dipasrahi bandané. ¹⁵ Sing siji dikèki duwit emas limang èwu, sing liyané rong èwu lan sing nomer telu dikèki sèwu. Siji-sijiné dikèki duwit manut kapinterané déwé-déwé. Sakwisé kuwi wongé terus budal. ¹⁶ Slaf sing nampa duwit emas limang èwu terus budal nglakokké duwité lan éntuk bati limang èwu duwit emas. ¹⁷ Semono uga slaf sing nomer loro, dèkné éntuk bati rong èwu. ¹⁸ Nanging slaf sing nampa duwit emas sèwu malah ngeduk luwangan lan duwité sing nduwé omah dipendem nang kono.

¹⁹ “Let suwi sing nduwé omah mulih, terus slafé dikongkon teka ngekèki laporan. ²⁰ Slaf sing nampa duwit emas limang èwu maju terus masrahké batiné limang èwu karo ngomong: ‘Gusti,

aku mbok pasrahi duwit emas limang èwu, lah iki delokké, aku éntuk bati limang èwu.’²¹ Sing nduwé omah semaur: ‘Apik banget, kowé slaf sing apik lan sing temen. Jalaran duwit setitik mbok lakokké apik, kowé saiki tak pasrahi duwit sing okèh. Réné mlebu lan mèlua ngrasakké kabungahanku.’

²² “Uga slaf sing nampa duwit emas rong èwu maju. Dèkné ngomong: ‘Gusti, kowé ngekèki duwit emas rong èwu marang aku, lah iki delokké, tak tambahi rong èwu batiné.’²³ Sing nduwé omah semaur: ‘Apik banget. Kowé pantyèn slaf sing apik lan sing temen. Duwit setitik mbok lakokké apik, mulané kowé saiki tak pasrahi duwit sing okèh. Réné mlebu lan mèlua ngrasakké kabungahanku.’

²⁴ “Sakwisé kuwi terus slaf sing nampa duwit emas sèwu maju. Tembungé dèkné ngéné: ‘Gusti, aku ngerti nèk kowé kuwi wong kereng. Awit kowé ngunduh nang panggonan sing kowé déwé ora nyebar lan kowé narik tanpa masang déwé.’²⁵ Mulané aku wedi lan duwitmu tak pendem nang lemah. Lah iki duwitmu tampanen.’

²⁶ “Sing nduwé omah terus ngomong: ‘Kowé kuwi slaf sing ala lan males. Kowé ngerti nèk aku ngunduh nang panggonan sing aku déwé ora nyebar lan aku narik barang sing aku déwé ora masang.’²⁷ Ajuré duwitku mbok dèkèk nang bank, dadiné aku bisa éntuk duwitku karo rèntené.’²⁸ Duwit emas sèwu kuwi dijuluk lan dikèkké marang slaf sing wis nduwé sepuluh èwu.’²⁹ Awit sapa sing wis nduwé, kuwi bakal dikèki luwih okèh menèh sampèk lubèr. Nanging sapa sing

ora nduwé, barang setitik sing diduwèni kuwi malah bakal dijuluk kabèh. ³⁰ Saiki, slaf sing ora ènèng gunané kuwi dityekel lan dietokké nang pepeteng. Nang kono bakal tangisan lan ngerot untu.’ ”

Anaké Manungsa bakal ngrutu kabèh bangsa

³¹ Gusti Yésus terus ngomong ngéné: “Mbésuk nèk Anaké Manungsa teka nganggo pangwasané lan diarak-arak karo sakkèhé mulékaté, Dèkné bakal njagong nang damparé kaswargan. ³² Para mulékaté bakal nglumpukké kabèh bangsa nang ngarepé damparé. Dèkné bakal misah wong-wong mau dadi loro, kaya enggoné tukang angon kaé misah wedusé gèmbèl sangka wedus bandot. ³³ Wedusé gèmbèl disingkirké nang tengené lan wedusé bandot nang kiwané. ³⁴ Ratuné terus bakal ngomong marang wong-wong sing nang tengené: ‘Bapakku wis mberkahi kowé. Pada mbrénéa. Kowé bakal ngrasakké berkahé Kratoné Gusti Allah sing wis dityawiské kanggo kowé wiwit lairé jagat. ³⁵ Awit dongé Aku ngelih, Aku mbok kèki mangan. Aku ngelak, Aku mbok kèki ngombé. Dongé Aku sangka panggonan adoh, Aku mbok kèki inepan. ³⁶ Dongé Aku ora nduwé salin, Aku mbok kèki salin. Dongé Aku lara, Aku mbok rumati. Dongé Aku nang setrapan, Aku mbok tiliki.’

³⁷ “Nang kono wong-wong sing resik atiné bakal pada ngomong: ‘Gusti, kapan awaké déwé weruh Kowé ngelih terus ngekèki mangan apa weruh Kowé ngelak terus ngekèki ngombé Kowé?’

³⁸ Awaké déwé ora tau weruh Kowé kaya wong

sangka panggonan adoh apa ora nduwé salin. Lah kapan awaké déwé ngekèki inepan apa ngekèki salin Kowé? ³⁹ Awaké déwé ora tau weruh Kowé lara apa nang setrapan. Lah kapan awaké déwé niliki Kowé? ⁴⁰ Ratuné bakal semaur marang wong-wong sing nang tengené: ‘Pada élinga, apa waé sing mbok tindakké marang salah-sakwijiné sedulurku iki, senajana marang sing tyilik déwé, kuwi pada waé karo nèk mbok tindakké marang Aku.’

⁴¹ “Ratuné uga bakal ngomong marang wong-wong sing nang sebelah kiwané: ‘Pada lunga sangka ngarepku! Gusti Allah wis nampik kowé. Lungaa nang geni sing langgeng, sing wis dityawiské kanggo Sétan lan para mulékaté. ⁴² Awit dongé Aku ngelih, kowé ora ngekèki mangan Aku. Aku ngelak, Aku ora mbok kèki ngombé. ⁴³ Aku sangka panggonan adoh, Aku ora mbok kèki inepan. Aku ora nduwé salin, aku ora mbok kèki salin. Dongé Aku lara lan dongé Aku nang setrapan, kowé ora niliki Aku.’

⁴⁴ “Wong-wong kuwi terus bakal takon: ‘Gusti, kapan awaké déwé weruh kowé ngelih apa nge-lak? Lan kapan awaké déwé weruh Kowé kaya wong sing sangka panggonan adoh? Lan kapan awaké déwé weruh Kowé lara apa nang setrapan? Ora tau! Mulané awaké déwé ya ora nulungi!’ ⁴⁵ Ratuné bakal semaur: ‘Rungokké sing apik! Apa waé sing ora mbok tindakké marang salah-sakwijiné wong sing tyilik déwé iki, kuwi ya ora mbok tindakké marang Aku.’ ⁴⁶ Wong-wong kuwi bakal nampa setrapan langgeng, nanging wong sing resik atiné bakal nampa urip langgeng.”

26

Komplot arep matèni Gusti Yésus

¹ Sakwisé Gusti Yésus rampung enggoné mulangké bab kuwi mau kabèh, Dèkné terus ngomong marang murid-muridé: ² “Kowé wis pada ngerti nèk riyaya Paskah wis kurang rong dina menèh lan Anaké Manungsa bakal dityekel lan dipentèng.”

³ Ing waktu kuwi para pengarepé imam lan para pinituwané bangsa Ju pada nglumpuk nang omahé Imam Gedé Kayafas. ⁴ Para pengarepé imam lan para pinituwa mau pada rembukan bab kepriyé akalé enggoné arep nyekel lan matèni Gusti Yésus. ⁵ Nanging pada ngomong: “Sing nyekel aja tiba dina riyaya Paskah lo, mengko ndak marakké ramé lan gègèran.”

Gusti Yésus diusapi lenga wangi

⁶ Gusti Yésus saiki nang désa Bétani. Dèkné merdayoh nang omahé Simon sing mauné lara lépra. ⁷ Dongé Gusti Yésus ijik jagongan mangan, terus ènèng wong wédok teka, nggawa botol isiné lenga wangi sing larang banget. Wongé terus nglengani sirahé Gusti Yésus. ⁸ Para murid weruh kuwi mau terus pada nesu lan pada ngomong marang sakpada-pada: “Apa kuwi ora ngetyèh-etyèh duwit? ⁹ Lenga wangi kuwi nèk diedol apa ora payu okèh lan duwité apa ora kenèng dikèkké wong sing ora nduwé?”

¹⁰ Gusti Yésus ngerti rembukané para muridé terus ngomong: “Kenèng apa kowé kok pada ngrasani ala marang wong wédok iki. Wong iki lak nglakoni barang sing betyik marang Aku

ta? ¹¹ Wong ora nduwé kuwi slawasé ya bakal ènèng terus nang tengahmu, nanging Aku ora slawasé bakal tyampur karo kowé. ¹² Wong iki enggoné ngesokké lenga nang awakku iki kanggo tyetyawis penguburanku. ¹³ Pada titènana! Nang endi waé sing digelari kabar kabungahané Gusti Allah, apa sing ditindakké karo wong wédok iki ya bakal diomongké, kanggo pengéling-éling marang dèkné.”

Yudas Iskariot saguh masrahké

Gusti Yésus marang mungsuhé

¹⁴ Sangka murid-muridé Gusti Yésus rolas ènèng siji, yakuwi Yudas Iskariot, sing lunga nang nggoné para pengarepé imam. ¹⁵ Yudas terus takon: “Pira upahé nèk aku masrahké Yésus marang kowé?” Yudas terus dikèki duwit selaka telung puluh. ¹⁶ Wiwit waktu kuwi dèkné terus nggolèk kelunggaran kanggo masrahké Gusti Yésus marang para pengarepé imam.

Tyetyawis Pésta Paskah

¹⁷ Saiki wis dina wiwitané Riyaya Pésta Roti Tanpa Ragi. Para murid pada mara nang nggoné Gusti Yésus terus takon: “Gusti, Kowé njaluk mangan Pésta Paskah nang endi? Dadiné awaké déwé bisa tyetyawis.”

¹⁸ Gusti Yésus terus nyeluk jenengé sakwijiné wong nang kuta: “Kana nang omahé wong kuwi lan ngomong: ‘Guruné ngomong: waktuku wis teka, Aku kepéngin mangan Pésta Paskah karo murid-muridku nang omahmu.’ ”

¹⁹ Murid-murid mau terus budal lan nindakké apa sing diomong karo Gusti Yésus, terus pada nyawiské Pésta Paskah.

²⁰ Mbenginé Gusti Yésus mangan bebarengan karo murid-muridé. ²¹ Dongé ijik pada mangan, Gusti Yésus ngomong: “Aku ngomongi kowé nèk siji sangka tengahmu bakal ngelungké Aku marang wong-wong sing arep matèni Aku.”

²² Murid-muridé pada sedi banget krungu Gusti Yésus ngomong kuwi mau, terus gentènan takon: “Lak dudu aku ta Gusti?”

²³ Gusti Yésus semaur: “Wong sing ngetylupké rotiné nang mangkok bareng karo Aku, yakuwi sing bakal ngelungké Aku. ²⁴ Anaké Manungsa pantyèn kudu mati, awit nang Kitab wis ketulis bab enggoné Dèkné bakal mati. Nanging tyilaka tenan wong sing ngelungké Anaké Manungsa. Luwih apik semunggoné wong kuwi ora lair waé.”

²⁵ Yudas, sing bakal ngelungké Gusti Yésus, terus takon: “Apa Kowé ngomongké aku Guru?”

Gusti Yésus semaur: “Kowé déwé sing ngomong.”

Wiwitané Pésta Sutyi

²⁶ Dongé pada mangan, Gusti Yésus njikuk roti terus ndonga, maturkesuwun marang Gusti Allah. Rotiné terus dityuwil-tyuwil terus dikèkké marang murid-muridé, tembungé: “Pada ditampani lan dipangan, iki awakku.”

²⁷ Sakwisé kuwi Gusti Yésus terus njikuk ombèné. Sakwisé didongakké lan maturkesuwun marang Gusti Allah, Dèkné terus ngelungké ombèné marang murid-muridé karo ngomong:

“Pada ngombéa kabèh. ²⁸ Awit iki getihku kanggo netepké prejanjiané Gusti Allah. Getihku iki mili kanggo wong okèh, supaya bisa nampa pangapura sangka dosané. ²⁹ Pada ngertia, Aku bakal ora ngombé anggur iki menèh nganti waktuné Aku bakal ngombé anggur anyar karo kowé kabèh ing Kratoné Gusti Allah Bapakku.”

³⁰ Sakwisé kuwi Gusti Yésus lan para muridé terus pada menyanyi lan memuji, terus budal nang gunung Olèf.

Rasul Pétrus bakal nyélaki

Gusti Yésus

³¹ Gusti Yésus terus ngomong ngéné marang murid-muridé: “Ing wengi iki waé kowé bakal pada mblayu ninggal Aku ijèn. Awit nang Kitab ya wis ketulis ngéné: ‘Gusti Allah bakal matèni pangoné lan wedus-wedusé bakal buyar.’ ³² Nanging nèk Aku wis tangi sangka pati, Aku bakal budal nang bawah Galiléa, ndisiki kowé.”

³³ Rasul Pétrus terus ngomong ngéné marang Gusti Yésus: “Gusti, senajan murid-murid liyané ninggal Kowé, aku ora pisan-pisan bakal ninggal Kowé!”

³⁴ Gusti Yésus semaur ngéné: “Rungokké Pétrus, ing wengi iki waé, sakdurungé jago kluruk, kowé bakal nyélaki Aku sampèk ping telu.”

³⁵ Nanging rasul Pétrus ngomong: “Gusti, Aku ora pisan-pisan bakal ninggal Kowé, senajan aku kudu mati bareng karo Kowé.”

Lan murid-murid liyané uga kabèh pada ngomong ngono.

Gusti Yésus ndonga nang Gètsémané

³⁶ Sakwisé kuwi Gusti Yésus terus budal karo murid-muridé nang panggonan sing jenengé Gètsémané. Nang kono Gusti Yésus terus ngomong marang murid-muridé: “Kowé pada njagong nang kéné waé. Aku arep mbrana ndonga.”

³⁷ Gusti Yésus terus ngejèk rasul Pétrus lan anaké Sébédéus kabèh loro. Nang kono Gusti Yésus terus kétok sedi lan wedi banget. ³⁸ Dèkné terus ngomong marang murid-murid kuwi: “Atiku jan sedi banget, rasané kaya wong arep mati. Pada ngentèni nang kéné lan Aku diréwangi melèk.”

³⁹ Gusti Yésus terus mlaku rada adoh, terus niba lan ndonga: “Duh Gusti Allah Bapakku, nèk Kowé gelem, mbok kasangsaran iki disimpangké sangka Aku. Nanging ora kekarepanku, mung kekarepanmu sing kudu klakon.”

⁴⁰ Gusti Yésus terus balik menèh lan nemu murid sing telu mau pada turu. Gusti Yésus terus ngomong marang rasul Pétrus: “Mosok kowé kabèh telu ora ènèng sing bisa ngréwangi Aku melèk namung sak jam waé? ⁴¹ Pada melèka lan pada ndedongaa, supaya ora tiba ing pang-goda. Pantyèn, atiné kepéngin nglakoni sing be-tyik, nanging awaké ora kuwat.”

⁴² Gusti Yésus terus lunga menèh ping pin-doné ndedonga ngéné: “Gusti Allah Bapakku, nèk kasangsaran iki pantyèn ora kenèng disimpangké, ya mosok bodo, apa karepmu kudu klakon.”

⁴³ Gusti Yésus terus balik menèh, nanging nemu muridé telu mau ijik pada turu menèh, awit mri-paté ora kuwat melèk.

⁴⁴ Murid-muridé kuwi terus ditinggal menèh lan Gusti Yésus terus ndonga ping teluné, ya kaya

sing ndisik. ⁴⁵ Sakwisé kuwi Dèkné terus marani murid-muridé. Dèkné ngomong: “Ijik pada turu lan lèrèn? Saiki wis waktuné, Anaké Manungsa bakal dipasrahké marang wong dosa. ⁴⁶ Hayuk pada tangi lan hayuk pada lunga. Delokké, wong sing ngelungké Aku wis teka.”

Gusti Yésus dityekel

⁴⁷ Gusti Yésus durung sampèk rampung sing ngomong, kok Yudas, salah-sakwijiné murid sing rolas, teka. Dèkné teka bareng karo wong okèh sing nggawa pedang lan pentung. Wong-wong kuwi dikongkon karo para pengarepé imam lan para pinituwané bangsa Ju. ⁴⁸ Yudas wis nggawé tengeran karo wong-wong kuwi ngéné: “Wong sing tak ambung, yakuwi wongé. Wong kuwi sing kudu mbok tyekel.”

⁴⁹ Yudas terusan marani Gusti Yésus terus ngomong: “Slamet Guru,” terus ngambung Dèkné.

⁵⁰ Gusti Yésus terus semaur: “Ndang ditindakké apa sing mbok karepké!”

Wong-wong terus pada maju nyekel Gusti Yésus. ⁵¹ Salah-sakwijiné muridé Gusti Yésus terus narik pedangé dienggo nyabet kupingé slafé Imam Gedé. Kupingé tyepol. ⁵² Gusti Yésus terus ngomong: “Pedangmu lebokké menèh! Awit sapa waé sing nganggokké pedangé, bakal mati karo pedang. ⁵³ Apa kowé mikir nèk Aku ora bisa nyuwun marang Bapakku. Nèk Aku gelem, Dèkné bisa ngongkon mulékat-mulékaté teka sakwat, ngungkuli rolas golongan. ⁵⁴ Lah nanging semunggoné ngono, lah kepriyé sing ketulis nang

Kitab bisané keturutan? Awit nang Kitab wis ketulis nèk kabèh iki kudu keturutan.”

⁵⁵ Gusti Yésus saiki ngomong marang wong-wong: “Apa rumangsamu Aku iki wong tukang ngrampok, kok kowé arep nyekel Aku nganggo pedang lan pentung? Saben dina Aku lak mulangi nang Gréja Gedé ta? Lah kok ora mbok tyekel Aku?”
⁵⁶ Nanging kabèh iki kudu klakon ngéné, supaya apa sing wis ditulis karo para nabi nang Kitab bisa keturutan.”

Sakwisé kuwi para muridé Gusti Yésus terus ninggal Dèkné lan pada mblayu lunga.

Gusti Yésus nang Kruton Agama

⁵⁷ Gusti Yésus terus digawa nang omahé Imam Gedé Kayafas. Nang kono para guru Kitab lan para pinituwané bangsa Ju wis pada nglumpuk.
⁵⁸ Rasul Pétrus ngetutké Gusti Yésus sangka kadohan, sampèk tekan lataré omahé Imam Gedé. Rasul Pétrus terus mlebu, terus njagong kono karo wong-wong sing jaga. Dèkné kepéngin weruh kepriyé bakalé entèk-entèkané.
⁵⁹ Imamé Gedé lan para wargané Kruton Agama kabèh pada nggolèk akal arep nyalahké Gusti Yésus nganggo seksi-seksi palsu, supaya Dèkné éntuk setrapan pati.
⁶⁰ Nanging senjata okèh wong sing pada maju lan gelem dadi seksi, paseksiné ora ènèng buktiné.
⁶¹ Terus ènèng wong loro maju ngomong: “Wong kuwi tau ngomong: ‘Aku bisa mbubrah Gréja Gedé lan bisa ngedekké menèh ing sakjeroné telung dina.’ ”

⁶² Imam Gedé terus ngadek lan takon: “Apa Kowé ora arep semaur apa-apa enggoné wong-wong kuwi nyalahké Kowé?” ⁶³ Nanging Gusti Yésus meneng waé. Imam Gedé terus ngomong menèh: “Ing jenengé Gusti Allah sing urip, apa Kowé ngaku nèk Kowé Kristus, Anaké Gusti Allah?”

⁶⁴ Gusti Yésus semaur: “Pantyéñ bener. Nanging ngertia, wiwit saiki kowé bakal weruh Anaké Manungsa njagong nang tengené Gusti Allah sing kwasa déwé. Kowé bakal weruh Dèkné teka nang méga nang langit.”

⁶⁵ Krungu tembungé Gusti Yésus kuwi mau, Imam Gedé terus nyuwèk-nyuwèk saliné karo ngomong: “Wong iki ngolok-olok Gusti Allah! Wis ora mbutuhké seksi menèh! Kowé kabèh pada krungu déwé enggoné wong kuwi ngolok-olok Gusti Allah. ⁶⁶ Saiki kepriyé pinemumu?”

Kabèh terus semaur: “Wong kuwi salah, kudu dipatèni!”

⁶⁷ Wong-wong terus ngidoni lan ngantemi Gusti Yésus. ⁶⁸ Enèng liyané sing ngeplak Dèkné karo ngomong: “Jajal bedèken, Kristus, sapa sing ngeplak Kowé?”

Rasul Pétrus nyélaki Gusti Yésus

⁶⁹ Rasul Pétrus ijik njagong nang njaba, nang latar. Terus ènèng wong wédok slafé Imam Gedé marani dèkné karo ngomong: “Lo, kowé lak mèlu Yésus ta, wong sangka Galiléa kaé?”

⁷⁰ Nanging rasul Pétrus ora ngaku. Nang ngarepé wong okèh kono dèkné ngomong: “Aku ora ngerti apa sing mbok omong kuwi.” ⁷¹ Rasul

Pétrus terus lunga sangka lataré kono terus mlaku lawang ngarep. Nang kono ènèng slaf wédok liyané sing weruh dèkné. Wongé ngomong karo wong-wong liyané sing nang kono: “Wong iki uga mèlu Yésus sangka Nasarèt kaé!”

⁷² Nanging sepisan menèh rasul Pétrus ora ngaku, malah wani sumpah ngomong: “Aku blas ora kenal marang wong kuwi!”

⁷³ Ora let suwi wong-wong sing nang kono pada marani rasul Pétrus terus ngomong: “Pantyé, kowé uga mèlu Yésus, awit ketara omonganmu!”

⁷⁴ Rasul Pétrus terus sumpah menèh: “Aku wani mati, aku jan ora kenal tenan karo wong kuwi.”

⁷⁵ Ing waktu kuwi terus ènèng jago kluruk. Rasul Pétrus sakwat kélingan tembungé Gusti Yésus, dongé Dèkné ngomong: “Sakdurungé jago kluruk, kowé bakal sélak nganti ping telu, nèk kowé ora kenal Aku.” Rasul Pétrus terus metu sangka panggonan kono lan nangis kelara-lara.

27

Gusti Yésus dipasrahké marang gramang Pilatus

¹ Esuké kabèh pengarepé imam lan para pinituwané bangsa Ju pada nggawé putusan arep matèni Gusti Yésus. ² Dèkné terus dibanda lan digawa lunga, arep dipasrahké marang Pilatus, gramangé bawah kono.

Matiné Yudas

³ Kadung Yudas ngerti nèk Gusti Yésus bakal dipatèni, dèkné terus gela tenan. Yudas iki sing ngelungké Gusti Yésus marang mungsuhé. Dèkné terus mbalèkké duwité telung puluh sèkel selaka

marang para pengarepé imam lan para pinituwané bangsa Ju. ⁴ Yudas ngomong ngéné: “Aku nggawé dosa, awit aku ngelungké wong sing ora salah, marakké Dèkné éntuk setrapan pati.”

Nanging para pengarepé imam lan para pinituwa mau semaur: “Awaké déwé ora ngerti jawané, iku urusanmu déwé.”

⁵ Yudas terus nguntyalké duwité nang Gréja Gedé, mlaku lunga terus nggantung.

⁶ Para pengarepé imam terus njikuki duwité karo ngomong: “Iki duwit sing gupak getih, ora kenèng dilebokké nang wadah duwit kurban.”

⁷ Terus pada setuju nèk duwité dienggo tuku keboné wong sing tukang nggawé kendi. Kebon kuwi arep dienggo kuburané wong sangka liya negara sing mati nang kono. ⁸ Mulané tekan sepréné kebon kuwi dijenengké Akeldama, tegesé: kebon gupak getih.

⁹ Kuwi mau kabèh marakké klakon apa sing wis diomong karo nabi Yéremia dèk mbiyèn, uniné: “Pada nampa duwit telung puluh sèkel selaka, yakuwi regané wong siji miturut timbangané wong Israèl. ¹⁰ Duwit mau dienggo nuku keboné tukang nggawé kendi. Kuwi tembungé Gusti marang aku.”

Gusti Yésus nang nggoné

gramang Pilatus

¹¹ Gusti Yésus terus ditakon-takoni karo gramang Pilatus. Pitakonané ngéné: “Apa Kowé ratuné wong Ju?”

Gusti Yésus semaur: “Ya, kuwi bener.” ¹² Para pengarepé imam lan para pinituwané bangsa Ju

terus pada nyalah-nyalahké Gusti Yésus, nanging Dèkné meneng waé.

¹³ Gramang Pilatus terus takon: “Apa Kowé ora krungu enggoné wong-wong pada nyalahké Kowé bab werna-werna prekara?”

¹⁴ Nanging Gusti Yésus ora semaur apa-apa blas, marakké Pilatus nggumun banget.

Gusti Yésus nampa setrapan pati

¹⁵ Lumrahé, saben taun nèk wayah dina Paskah, Pilatus ngetokké setrapan siji, sing dipilih karo wong okèh. ¹⁶ Ing waktu kuwi ènèng setrapan sing jenengé Barabas. ¹⁷ Kadung wong sing pada nglumpuk wis okèh, Pilatus terus takon marang wong-wong kuwi: “Sapa sing mbok jaluk metu: Barabas apa Yésus sing diarani Kristus?” ¹⁸ Pilatus ngomong ngono kuwi, awit dèkné ngerti nèk wong Ju sengit marang Gusti Yésus, mulané Dèkné dipas-rahké marang Pilatus.

¹⁹ Dongé Pilatus njagong nang krosi kruton, bojoné dèkné terus kongkonan ngomongi dèkné ngéné: “Aja mèlu-mèlu ngurusi prekarané wong sing ora salah kuwi. Awit mau mbengi aku ngimpi lan krasa sedi tenan nyawang wong kuwi.”

²⁰ Nanging para pengarepé imam lan para pini-tuwané wong Ju pada ngojok-ojoki wong-wong sing nang kono, pada njaluk supaya Barabas di-etokké lan Gusti Yésus dipatèni. ²¹ Pilatus terus takon marang wong-wong: “Karepmu wong loro kuwi, sing endi sing kudu tak etokké?”

Wong-wong semaur: “Barabas!”

²² Pilatus terus ngomong: “Lah nèk Barabas sing metu, lah Yésus, sing dityeluk Kristus, kudu tak kapakké?”

Wong-wong semaur bareng: “Dipentèng waé!”

²³ Pilatus terus takon: “Lah apa salahé wong iki?”

Nanging wong-wong malah tambah banter sing mbengok: “Wong kuwi dipentèng waé!”

²⁴ Pilatus weruh nèk ngono kuwi dèkné ora bisa nentremké wong-wong, malah tambah gedé rétyokké. Mulané dèkné terus ngongkon njikukké banyu lan nang ngarepé wong-wong kuwi dèkné misuhi tangané karo ngomong: “Aku ora nduwé salah apa-apa nèk wong iki mati. Kuwi urusanmu déwé!”

²⁵ Wong-wong semaur bareng: “Ora dadi apa, awaké déwé lan anak-anaké awaké déwé sing tanggung jawab patiné wong kuwi!”

²⁶ Pilatus terus nuruti karepé wong-wong. Barabas dietokké, nanging Gusti Yésus dipetyuti. Sakwisé kuwi Gusti Yésus terus dipasrahké marang para soldat supaya dipentèng.

Gusti Yésus digawé sembrana

²⁷ Para soldat terus nggawa Gusti Yésus nang palèsé Pilatus, terus pada nyeluk soldat kabèh sing nang kono, kongkon pada nglumpuk ngubengi Dèkné. ²⁸ Saliné Gusti Yésus terus dityepot, diganti salin abang mbranang kaya ratu. ²⁹ Soldat-soldat mau terus pada nggawé makuta karo pangé eri-eri, terus dipasang nang sirahé Gusti Yésus. Tangané tengen dityekeli teken. Sakwisé kuwi terus étok-étoké pada sujut nang ngarepé, ngomong:

“Dipuji ratuné wong Ju!”³⁰ Para soldat mau terus ngidoni Gusti Yésus. Tekené terus dijikuk sangka tangané terus dienggo ngantemi sirahé.³¹ Sakwisé moyoki kuwi, para soldat terus nyepot saliné sing abang, terus dienggoni saliné déwé menèh. Gusti Yésus terus digawa metu arep dipentèng.

Gusti Yésus dipentèng

³² Nang sak njabané kuta terus pada metuki sakwijiné wong sangka kuta Siréné. Wongé jenengé Simon. Simon dipeksa kongkon nggawa kayuné sing arep dienggo mentèng Gusti Yésus.³³ Sing mlaku terus tekan panggonan sing jenengé Golgota. Golgota kuwi tegesé: endasé wong mati.³⁴ Nang kono Gusti Yésus dikèki ngombé anggur dityampuri rasa pait. Kadung ngityipi, Dèkné terus ora gelem ngombé.

³⁵ Gusti Yésus terus dipentèng lan saliné diedum nganggo lotré.³⁶ Para soldat terus pada njagong nang kono karo njaga.³⁷ Nang nduwuré sirahé Gusti Yésus dipasang tulisan sing ngomongké apa jalarané Dèkné dipentèng. Tulisané ngéné: “Iki Yésus, wong Nasarèt, ratuné wong Ju.”³⁸ Bareng karo Gusti Yésus uga ènèng wong nakal loro dipentèng, siji nang sebelah tengen, liyané nang sebelah kiwa.

³⁹ Wong-wong sing liwat kono pada gèdèk-gèdèk lan moyoki Gusti Yésus.⁴⁰ Tembungé ngéné: “Kowé jaréné arep mbubrah Gréja Gedé lan arep ngedekké menèh sakjeroné telung dina.

Nèk Kowé pantyèn Anaké Gusti Allah tenan, jajal utyuli awakmu déwé lan meduna sangka pentèngan!”

⁴¹ Para pengarepé imam lan para guru Kitab lan uga para pinituwané bangsa Ju pada mèlu moyoki Gusti Yésus. ⁴² Pada ngomong ngéné: “Wong liyané ditulungi, lah awaké dèkné déwé ora bisa nulungi! Nèk wong iki pantyèn ratuné Israèl tenan, jajal medun sangka pentèngan, dadiné awaké déwé bisa pretyaya. ⁴³ Dèkné njagakké Gusti Allah lan ngakuné Anaké Gusti Allah. Nèk Gusti Allah trésna marang Dèkné, ditulungi kono!”

⁴⁴ Wong nakal sing dipentèng bareng, uga pada mèlu moyoki Gusti Yésus.

Ninggalé Gusti Yésus

⁴⁵ Molai jam rolas awan sak negara malih penteng, kira-kira telung jam suwéné. ⁴⁶ Kira-kira jam telu soré Gusti Yésus terus mbengok banter: “Eloi, Eloi, lamah sabaktani!” Kuwi tegesé: “Gustiku, Gustiku, kenèng apa Aku kok mbok tinggal?”

⁴⁷ Wong-wong sing liwat kono sing pada krungu kuwi pada ngomong: “Wong kuwi nyeluk nabi Elia.” ⁴⁸ Terus ènèng siji njikuk spons dietylupké nang anggur ketyut. Sponsé terus dipasang nang putyuké garan kayu terus dikèkké Gusti Yésus kongkon nyesep.

⁴⁹ Nanging wong-wong liyané ngomong: “Mengko ndisik, jajal dientèni, nabi Elia arep nulungi Dèkné apa ora!”

⁵⁰ Gusti Yésus terus mbengok banter sepisan menèh, terus ninggal.

⁵¹ Ing waktu kuwi kordèné Gréja Gedé suwèk dadi loro, sangka nduwur mengisor. Terus ènèng lindu lan gunung-gunung pada mbengkak. ⁵² Kuburan-kuburan pada menga lan okèh wong mati sing mauné temen nurut Gusti, pada urip menèh. ⁵³ Wong-wong iki pada metu sangka kuburané lan sakwisé Gusti Yésus tangi sangka pati, wong-wong iki mlebu nang Kuta Sutyi Yérusalèm. Nang kono wong okèh pada weruh wong-wong iki.

⁵⁴ Kumendan-kumendan lan para soldaté sing njaga Gusti Yésus pada krasa linduné lan uga pada weruh sembarang sing klakon mau. Kabèh pada wedi tenan lan pada ngomong: “Wong iki pantyèn Anaké Gusti Allah tenan.”

⁵⁵ Nang kono okèh wong wédok sing nyawang sangka kadohan. Wong-wong iki mauné pada mèlu Gusti Yésus wiwit sangka bawah Galiléa, tujuané ngladèni Dèkné. ⁵⁶ Wong wédok-wédok iki kayadéné: Maria Makdaléna, Maria ibuné Yakobus lan Yosèf lan bojoné Sébédéus.

Gusti Yésus dikubur

⁵⁷ Ing wayah soré ènèng wong sugih sangka kuta Arimatéa teka. Wongé jenengé Yosèf lan dèkné uga muridé Gusti Yésus. ⁵⁸ Yosèf iki mara nang nggoné Pilatus nembung layoné Gusti Yésus. Pilatus terus mréntah supaya layoné Gusti Yésus dikèkké marang Yosèf. ⁵⁹ Yosèf terus ngedunké layoné sangka pentèngan, terus dibuntel mori anyar. ⁶⁰ Layoné terus disèlèhké nang kuburané Yosèf déwé sing ijik anyar. Kuburan iki sakwijiné guwa sing digrowong nang watu. Sakwisé nutup

lawangé kuburané karo watu gedé, Yosèf terus lunga. ⁶¹ Maria Makdaléna lan Maria sing liyané pada kèri nang kono, njagong nang ngarepé kuburan.

Kuburané Gusti Yésus dijaga

⁶² Esuké, ing dina sabat, para pengarepé imam lan para Farisi pada mara nang nggoné Pilatus. ⁶³ Tembungé ngéné: “Bapak gramang, awaké déwé kélingan nèk wong tukang ngapusi kuwi tau ngomong ngéné dongé ijik urip: ‘Sakwisé telung dina Aku bakal urip menèh.’” ⁶⁴ Mulané apik nèk bapak gramang mréntah kongkon njaga kuburané tekan telung dinané. Awit nèk ora ngono, mengko murid-muridé bisa nyolong layoné, terus ngomong-omong marang wong-wong: ‘Gusti Yésus urip menèh.’ Lah apusan sing anyar iki mengko nyamariné ngungkuli apusan sing ndisik.”

⁶⁵ Pilatus terus ngomong: “Kana nggawa soldat lan kuburané dijaga sing apik.”

⁶⁶ Wong-wong terus pada budal nang kuburané Gusti Yésus. Lawangé kuburané terus diségel lan soldat-soldaté dikongkon njaga nang kono.

28

Tanginé Gusti Yésus sangka pati

¹ Kadung dina sabat wis kliwat, ing dina minggu ésuk mruput, Maria Makdaléna lan Maria liyané pada lunga niliki kuburané Gusti Yésus. ² Dadakan waé ènèng lindu sing gedé banget, awit ènèng mulékat medun sangka swarga. Mulékaté terus ngglundungké watu tutupé kuburan, terus

njagong nang watu mau. ³ Mulékaté kétoké kaya klélapé bledèk lan saliné putih sumeblak. ⁴ Soldat-soldat sing jaga kono pada kagèt tenan lan sangking wediné sampèk pada kaya wong mati.

⁵ Mulékaté terus ngomong marang wong wédok-wédok mau: “Aja pada wedi! Aku ngerti nèk kowé pada nggolèki Yésus sing wis dipentèng. ⁶ Dèkné ora nang kéné, Dèkné wis tangi, tyotyok karo sing diomongké dèk mbiyèn. Mbok jaja didelok panggonan tilasé. ⁷ Mulané kana pada ndang balika ngomongi murid-muridé nèk Dèkné wis tangi lan budal ndisiki nang Galiléa. Murid-muridé diomongi nèk bakal metuki Dèkné nang kana. Yakuwi sing kudu tak omongké marang kowé.”

⁸ Wong wédok-wédok mau terus gelis-gelis lunga sangka kuburan kono karo rasa wedi tyampur bungah. Mlakuné gelis, awit ndang kepéngin ngomongi murid-muridé Gusti Yésus bab lelakon kuwi mau.

⁹ Gusti Yésus terus metuki wong wédok-wédok mau, ngomong: “Pada slameta!” Wong wédok-wédok mau terus pada nyedeki lan sujut nang ngarepé, terus pada nyekeli sikilé Gusti Yésus. ¹⁰ Gusti Yésus ngomong: “Aja pada wedi! Kana balika lan sedulur-sedulurku pada diomongi kongkon pada budal nang Galiléa. Nang kana mengko bakal weruh Aku!”

Tembungé sing jaga kuburan

¹¹ Dongé wong wédok-wédok ijik pada mlaku, soldat-soldat sing jaga kuburan terus pada lunga nang kuta Yérusalèm, arep ngomongi marang para

pengarepé imam bab apa sing klakon kabèh.
¹² Para pengarepé imam terus pada rembukan karo para pinituwané bangsa Ju. Wong-wong terus nggawé putusan ngekèki duwit okèh marang soldat-soldat sing jaga kuburan. ¹³ Para soldat sing jaga dikongkon ngomong-omongké nèk murid-muridé Gusti Yésus teka ing wayah wengi terus nyolong layoné, dongé sing jaga ijik turu. ¹⁴ Para soldat sing jaga kuburan dipenging wedi, senjata gramangé krungu, awit para pengarepé imam bakal omong-omongan karo dèkné, supaya sing jaga kuburan ora bakal disetrap.

¹⁵ Para soldat mau terus nampa duwité lan nuruti apa karepé para pengarepé imam lan pinituwané bangsa Ju. Tembungé para soldat mau terus kesebar nang tengahé bangsa Ju, tekan sepréné.

Tembungé Gusti Yésus marang murid-muridé

¹⁶ Murid-muridé Gusti Yésus sewelas pada budal nang Galiléa, nang gunung sing wis diomong karo Gusti Yésus. ¹⁷ Kadung pada weruh Gusti Yésus, murid-murid mau terus pada sujut nang ngarepé. Nanging ènèng murid siji-loro sing durung pretyaya. ¹⁸ Gusti Yésus terus nyedeki murid-muridé, terus ngomong: “Sak ènèngé pangwasa nang swarga lan nang bumi wis dipasrahké marang Aku karo Gusti Allah. ¹⁹ Mulané, kana pada budala, bangsa-bangsa nang sak lumahé bumi diparani kabèh lan didadèkké muridku. Pada dibaptis ing jenengé Gusti Allah Bapaké, Anaké lan Roh Sutyi. ²⁰ Pada diblajari nuruti sakkèhé piwulang sing wis tak wulangké marang

kowe. Lan pada titènana, Aku bakal ngantyani kowe terus tekan entèk-entèkané jaman.”

**Kitab sutji prejanjian anyar ing Basa Jawa
Suriname sing gampang
New Testament in Javanese, Caribbean
(NS:jvn:Javanese, Caribbean)**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Javanese, Caribbean

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Javanese, Caribbean

jvn

Suriname

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Javanese, Caribbean

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

1ae1a846-fec8-54b5-9c60-e22db5a83cha